

Dr. Edward S. Williams

**A keresztyén tanácsadás sötét
oldala**

(Magánhasználatra)

Tartalomjegyzék

1. fejezet: A keresztyén tanácsadó mozgalom megalapítása.....	5
A keresztyén tanácsadás atyja	5
A Fuller Teológiai Szeminárium megalapítja a pszichológia iskoláját.....	6
A kezdeti napok kulcsfigurái.....	6
Jay Adams és a noutetikus (helyesbítő) tanácsadás	7
A keresztyén tanácsadás növekedése	8
Fellépés a keresztyén tanácsadással szemben	9
A terápiás evangélium	9
2. fejezet: Keresztyén tanácsadás az Egyesült Királyságban	11
A Crusade for World Revival támogatja a keresztyén tanácsadást.....	11
A Londoni Teológiai Iskola	12
A Keresztyén Tanácsadó Társaság (Association of Christian Counseling, ACC).....	13
A keresztyén tanácsadó szolgálatok példái	13
(i) A Spurgeon Főiskola (Spurgeon’s College).....	13
(ii) Az Evangelikál Szövetség (Evangelical Alliance).....	14
(iii) Churches’ Ministerial Counseling Service (Gyülekezeti Lelkészi Tanácsadó Szolgálat).....	14
(iv) All Souls (Minden Lélek), Langham Place	15
A keresztyén tanácsadó ipar megkérdőjelezése	15
3. fejezet: A keresztyén tanácsadás céljai	17
Dr. Kirsten Birkett.....	17
Frank Minirth és Paul Meier	17
Selwyn Hughes a CWR-től	18
David Seamands.....	20
Larry Crabb	21
Gary Collins	23
James Dobson a Focus on the Family-től.....	24
Végkövetkeztetés	24
4. fejezet: A pszichológiai és a bibliai igazság integrálása	25
A Fuller Teológiai Szeminárium támogatja az integrálást.....	25
A pszichológiai értékek és a bibliai igazság integrálása	26
A pszichológiai igazság és Isten igazsága.....	27
Isten általános kegyelme	28
5. fejezet: Sigmund Freud – a pszichoterápia alapító atyja.....	29
Sigmund Freud (1856-1939) filozófiája.....	29
Freud, a kokain és az ördög.....	30
Freud tudattalanja	31
Freud és a keresztyénség	33
Végkövetkeztetés	33
6. fejezet: Alfred Adler individuális pszichológiája.....	35
Gyermekkori emlékek	35
Kisebrendűségi komplexus	36
Célorientált.....	36
A probléma Adlerrel.....	37
7. fejezet: Abraham Maslow – a New Age beállítottságú ember.....	38
Maslow érdeklődése a lelki dolgok iránt.....	38

Maslow világnézete.....	39
Az emberi természet optimista nézete.....	39
A szükségletek hierarchiája.....	40
Az idegbetegség hiánybetegség.....	41
Önbecsülés és önmegvalósítás	41
Önmegvalósítás, zen-buddhizmus és kínai taoizmus	42
Üdvösség a pszichoterápián át	42
8. fejezet: Carl Rogers – az ember, aki önmagában hitt.....	44
Rogers eltávolodik a keresztyénségtől a világi humanizmushoz	44
Kliens-központú, irányításmentes tanácsadás	45
A tapasztalat az erkölcsi tekintély forrása.....	46
Az ember öröklötten jó mivolta	46
Pozitív önfogadás, vagy önbecsülés	47
Feltétel nélküli pozitív törődés	47
Önmegvalósítás	47
Rogers hagyatéka	48
Irányításmentes abortusz-tanácsadás.....	48
A lelki sötétség világa	49
9. fejezet: Albert Ellis – az agresszív ateista	51
Selwyn Hughes és az ABC viselkedélmélet	51
Ellis korai karrierje.....	52
Albert Ellis hedonista világnézete.....	53
Az igazi keresztyénség gyűlölete	53
Abszolút igazság, abszolút erkölcsiség	54
Feltétlen önfogadás.....	55
A figyelemre méltó hátraarc.....	56
Keresztyén tanácsadás	56
Albert Ellis hagyatéka	57
10. fejezet: A Biblia ítélete a pszichológiai „igazságról”	58
A világi pszichológia ostobasága	59
A pszichológiai és a bibliai igazság integrálása?	60
A Biblia nem elégséges	61
Isten általános kegyelme	62
Isten szövetsége a népével.....	62
11. fejezet: A gyanú Larry Crabb ellen	64
„Hatékony biblikus tanácsadás”	64
Crabb pszichológiai modellje.....	65
Crabb Freud iránti csodálata	66
A hatástalan egyház.....	69
Az újjászületés nem elegendő	70
Crabb ösvénye Istenhez.....	72
Larry Crabb hagyatéka	74
12. fejezet: Önbecsülés – a világi alapok	75
Az önbecsülés-dogma gyökerei	77
„Az alacsony önbecsülés legyőzése”	78
A Texasi Egyetem Tanácsadói és Mentális Egészségközpontja	79
A Kairos Alapítvány.....	80
Az önbecsülés üzenetének összefoglalása.....	81
13. fejezet: Az önbecsülés mozgalom és a keresztyén tanácsadói mozgalom	82
Az önbecsülés-dogma kritikái	83

Insight into Self-Esteem (Bepillantás az önbecsülésbe)	83
(i) A keresztyének és az alacsony önbecsülés	84
(ii) Isten elegendően hatalmas ahhoz, hogy egész életünkben mentesítsen az alacsony önbecsüléstől	84
(iii) Keresztyének torz istenképpel	85
(iv) Minden keresztyén köteles önmagát szeretni	86
(v) Alacsony önbecsülés János evangéliumában	86
David Seamands, az önbecsülés mozgalom úttörője	87
(i) „Healing for Damaged Emotions” (A sérült érzelmek gyógyítása)	88
(ii) A talentumok példázata	88
(iii) Az izraeliták és az ígélet földje	88
(iv) Három nagy parancsolat	89
James Dobson és a Focus on the Family	89
(i) Önbecsülés gyermekeknek	90
(ii) Az alacsony önbecsülés terhe	91
A keresztyén önbecsülés-dogma summája	91
14. fejezet: Az önbecsülés-dogma a Szentírás fényében	93
Humanista pszichológián alapul	93
Az ember bukása és az önbecsülés	93
Isten-adta lelkiismeretünk	94
A megoldás az emberiség problémájára	94
A keresztyén önbecsülés mozgalom ostobasága	95
15. fejezet: Záró megjegyzések	97
A keresztyén tanácsadás sötét oldala	97
A kegyelem evangéliumánál többet	97
A Szentírás és a pszichológiai elméletek integrálása	98
A Szentírás elégségessége	98
Hamis tanítás	98
Tanító-társ a tanításban és vezetésben	98

1. fejezet: A keresztyén tanácsadó mozgalom megalapítása

A pszichológiai lelkipozás lángja fényesen lobog a keresztyén egyházban. Ez a szolgálat új formája, mely széles körben elfogadásra talál – az evangélikáloknál, a katolikusoknál, a karizmatikusoknál és a liberálisoknál. Valamennyien biztosítanak tanácsadó szolgáltatásokat sérült keresztyénekből álló nyájaiknak. Ebben a könyvben megvizsgáljuk az eszméket és feltevéseket, melyek a tanácsadó színpad mögött húzódnak meg. A feladatunk két kérdés vizsgálata. Vajon a tanácsadás, ahogyan a keresztyén tanácsadó mozgalom gyakorolja, törvényes része a keresztyén szolgálatnak? Vajon hasznára van az egyháznak a pszichológiai igazság és a Szentírás integrálása? (Újabb könyv foglalkozik majd azzal a kérdéssel, miképpen kell biblikusan látnunk és kezelni az olyan problémákat, mint a depresszió.)

A keresztyén tanácsadó mozgalom története az USA-ban kezdődik a második világháború után, mikor sok pásztor a növekvő pszichoterápiás ipar nyomására elkezdte úgy érezni, hogy nem kaptak megfelelő felkészítést arra, hogy a mindennapi élet problémáival foglalkozzanak, melyek egyre megszokottabbakká váltak a gyülekezeteikben. A családok szétszakadásának növekvő trendje azt jelentette, hogy nagyon sok templomba járó aggodalmat és depressziót tapasztalt meg. A pásztorokat arra ösztönözték, hogy ne avatkozzanak bele a pszichológiai problémákba, melyekre nem lettek kellőképpen felkészítve – a mély belső sebekből szenvedő keresztyéneknél képzett pszichológusokra volt szükségük.

A keresztyén tanácsadás atyja

1950-ben Clyde Narramore, egy keresztyén pszichológus, akit széles körben a keresztyén tanácsadás atyjának tekintenek, meglátta annak a szolgálatnak a lehetőségét, mely pszichológiai lelkipozó technikákat használ. Egy „Pszichológia az élethez” elnevezésű beszélgetés-sorozatban a keresztyén rádióban megpróbálta legyőzni azt a természetes szkepticizmust, amit sok keresztyén érzett a pszichológiával szemben. Képzett kommunikátorként elfogadhatóvá tette a pszichológia elképzeléseit a kortárs keresztyén elme számára. Könyve, a *The Psychology of Counseling (A tanácsadás pszichológiája, 1960)* sokat tett az antagonizmus enyhítéséért, amit sokan éreztek az egyházban a pszichológiával szemben. Ebben azt állította, hogy a prédikálás a szószékről valójában nem elégséges ahhoz a napi élethez, mellyel oly sok ember szembesül. Elmeséli egy pásztor történetét, akit nagyon feldúlt, mikor egy mélyen lelki embert a gyülekezetéből súlyos vádakkal letartóztatott a rendőrség. Miután megtárgyalta a dolgot egy pszichológussal, a pásztor megértette, hogy hatalmas szükség van a pszichológiai tanácsadásra a keresztyének között, és megvallotta, hogy ha adott volna időt a személyes tanácsadásra, ez az ember „talán soha nem követte volna el azt a bűnt”.¹ Narramore úgy érezte, hogy miközben a legtöbb pásztor elismeri a szószéki szolgálat fontosságát, egyesek nem teljesen fogták fel az efféle tanácsadás jelentőségét a személyes, legbelsőbb problémák kezelésében.²

Narramore ezért létrehoz egy keresztyén mentális egészségügyi alapítványt 1958-ban, hogy a keresztyén vezetők tanácsadására és kiképzésére szakosodjon.

---

¹ Clyde Narramore, *The Psychology of Counseling*, Zondervan, 1960, 11. oldal

² Ugyanott, 12. oldal

A Fuller Teológiai Szeminárium megalapítja a pszichológia iskoláját

1961 májusában dr. John G. Finch, a kiváló pszichológus előadássorozatot tartott a Fuller Teológiai Szemináriumon, az USA-ban. Erre az időre a Szeminárium, amit 1947-ben alapítottak, határozottan liberális irányba mozdult el a Szentírással kapcsolatos nézeteinek vonatkozásában, ám még mindig nagy befolyása volt az evangelikálok között. Dr. Finch pszichológiai elméleteit buzgón felkarolták, s a pszichológia iskolája, a teológia iskolája mellett tökéletesen belefért a Fuller Szemináriumnak a szociális evangéliumról kialakított nézetébe. A Szeminárium létrehozott egy, kiváló pszichiáterekből, pszichológusokból és teológusokból álló bizottságot, hogy működjenek együtt a pszichológia területének szakértőivel. Egy fiziológiai pszichológust jelöltek ki a pszichológiai iskola dékánjának, s 1965-ben az első diákok megkezdték tanulmányaikat. A Fuller hamarosan megerősítette vezető szerepét a keresztyén tanácsadás területén, doktori programot kínálva a klinikai pszichológiában. A keresztyén pszichológusokat úgy mutatták be a gyülekezeteknek, mint akik speciális képességekkel rendelkeznek ahhoz, hogy segítsék az embereket az utazásuk során a lelki és érzelmi teljesség felé vezető úton.

A Fuller felkészítő programja elkötelezett a pszichológia és a teológia integrálása (vagy kombinálása) iránt elméletben, kutatásban s gyakorlatban egyaránt. Azt állítják, hogy ez az „integrálás” egyesíti a pszichológia legjavát a keresztyén alapelvekkel, s ez a folyamat hatalmas befolyással volt a keresztyén tanácsadás fejlődésére az USA-ban és a világ többi részén is.

A kezdeti napok kulcsfigurái

Az 1960-as évek végének másik jelentős mozgalma volt a Rosemead Pszichológiai Iskola megalapítása Clyde és Bruce Narramore által (Clyde unokafivére). Céljuk az volt, hogy klinikai pszichológusokat képezzenek keresztyén szempontból, elsődlegesen a teológia és a pszichológia integrálására összpontosítva.

A keresztyén tanácsadó mozgalom az 1970-es és 1980-as években vett lendületet, mikor sok fiatal evanglikál döntött úgy, hogy a pszichológia területén kezdi karrierjét. A kulcsfigurák között említhetjük James Dobsont, Bruce Narramoret, Gary Collinst, Tim LaHayet és H. Norman Wrightot. Ezeket az embereket az jellemezte, hogy képesek voltak olyan önségélyező könyveket írni, melyek keresztyén eszmékkel kevert pszichológiai elméleteket használtak az olyan kérdésekhez, mint a szülőség, az önkép, és a személyes növekedés. A keresztyén könyvesboltokban bestsellerekké váltak azok a könyvek, melyek tanácsokat adtak arról, hogy miképpen éljünk sikeres életet, miképpen foglalkozunk a belső fájdalommal és miképpen győzzük le a depressziót.

Az 1970-es években dr. Larry Crabb, a kiváló keresztyén pszichológus, megjelentetett két könyvet *The Basic Principles of Biblical Counseling* (A biblikus tanácsadás alapelvei, 1975), és *Effective Biblical Counseling* (Hatékony biblikus tanácsadás, 1977) címmel, melyekben a keresztyén pszichológiai tanácsadást igyekezett elméletileg igazolni. Larry Crabb írása, aki több, mint 20 könyvet adott ki, hatalmas hatással volt a keresztyén tanácsadó mozgalomra az USA-ban. (Dr. Crabb tanácsadó modelljével a 11. fejezet foglalkozik.)

Akkora volt a pszichológiai út varázsa, hogy sok evanglikál pásztor érzett vonzalmat az új tanítások iránt. Steven Cole pásztor, aki a Dallas teológiai Szemináriumon szerzett diplomát, leírja a tapasztalatát fiatal pásztorként az 1980-as években: „Mint a legtöbb evanglikál pásztor társamnak, az én prédikációimat is gyakorta megfűszerezték a pszichológia legfrissebb bepillantásai. Én természetesen soha nem használnék pszichológiai bepillantásokat, csak amennyiben azok összhangban vannak a Szentírással. Egyidejűleg viszont azt is megtanultam a Szemináriumban, hogy 'minden igazság Isten igazsága'. Ha a

pszichológus rábukkan néhány bibliai alapelvre, akkor miért ne használnánk? Vajon a Biblia nem tanítja a helyes önszeretetet, amíg az nem tesz büszkévé? Vajon Isten irántam megnyilvánuló szeretete nem a helyes önbecsülés alapja? Vajon a szülőknek nem önbecsülésre kell nevelni a gyermekeiket? Ezért mondtam olyan prédikációkat, mint 'Érezd jól magadról', vagy 'Fejleszd önmagad értékének érzését' a Szentírásra alapozva (úgy gondoltam), a vezető pszichológusok bepillantásaival, idézeteivel és történeteivel megtűzdelve, akiknek a cikkeit és könyveit olvastam. Konferenciákat látogattam, ahol ezek az emberek továbbképzéseket szerveztek a pásztori szolgálat, a tanácsadás és a kommunikáció különféle területeihez. Keresztyén pszichológusok videóit használtam, hogy segítsen az embereket felkészíteni az olyan dolgokban, mint a gyermeknevelés, vagy a házassági kapcsolatok".¹

Cole pásztor azonban azt is leírja, miképpen gyógyult ki a pszichológiai út bűvöletéből, mikor elolvasta Kálvin *Institúcióját*. „Mikor elolvastam Kálvin szilárd, biblikus magyarázatát az ember és a bűn természetéről, megértettem, hogy hatalmasat tévedtem, mikor belekeveredtem a keresztyén pszichológia helyes önbecsülés-tanításába. Felfogtam, hogy a keresztyén pszichológia arra szolgált, hogy felmagasztaljuk az embert a bűnében, és levonjuk Istent a mi jó haverunk szintjére, aki feltétel nélkül szeret minket, így elfogadhatjuk önmagunkat... A Biblia azonban Istent magasztalja fel, mint szentet és dicsőségest, miközben megfosztja az embert a gőgjéről és az öngazságától...”²

Jay Adams és a noutetikus (helyesbítő) tanácsadás

1970-ben dr. Jay E. Adams, a református presbiteriánus teológus, aki utóbb pszichológiából is doktorált, megkérdőjelezte a keresztyén tanácsadás integrációs nézetét a *Competent to Counsel (Alkalmas a tanácsadásra)* című könyvének kiadásával. Ő nagyon kritikus volt a pszichoterápiával szemben, s azt erősítette, hogy minden tanácsadásnak inkább a Biblián, mintsem a pszichológia istentelen elméletein kell alapulni. Azt állította, hogy Freud vezető szerepet játszott a felelősség összeomlásában a modern társadalomban. Azt mondta, hogy Freud „jóváhagyta a felelőtlen viselkedést, és tiszteletreméltóvá tette azt”.³

Adams kritizálta Carl Rogers irányításmentes, kliens-központú pszichoterápiáját is, amiért az megerősíti a bűnös ember hitét, hogy ő független, és nincs szüksége Istenre. Azt mondta, hogy az evanglikál keresztyéneknek „el kell vetniük a rogersi tanácsadást, egyedül a humanista előfeltevései alapján”.⁴ Megdöbbsent azon, hogy az evanglikál pásztorok ily kirívó módon képesek megtagadni teológiai tanulmányaikat a tanácsadó szobában.

Adams kifejlesztette a keresztyén tanácsadás ama változatát, melynek az volt a célja, hogy a Szentírást használja a napi élet problémáival való foglalkozás során, ne pedig a pszichológia technikáit. Ezt a megközelítést nevezte ő noutetikus tanácsadásnak. A kifejezés a görög *nouthesia* szóból ered, aminek a jelentése „inteni, helyesbíteni, vagy útbaigazítani”. A noutetikus tanácsadás három fő lépést javasol – szembesülni, törődni vele, és elvezetni a változásra. Adams azóta egy sor könyvet írt abból a célból, hogy fejlessze, amit valóban biblikus tanácsadásnak nevezett. Ezek között említhetjük a *The Christian Counselor's Manual (A keresztyén tanácsadó kézikönyve, 1973)*, a *The Christian Counselor's Casebook (A keresztyén tanácsadó esetenaplója, 1974)*, a *Theology of Christian Counseling (A keresztyén tanácsadás teológiája, 1986)*, és sok más könyvet. 1968-ban társ-alapítója volt a *Christian Counseling and Educational Foundation*, (CCFEF, *Keresztyén Tanácsadó és Oktatási Alapítvány*) szervezetének a tanácsadás biblikus modelljének megteremtése céljából.

¹ Steven J. Cole pásztor, *How John Calvin led me to repent of Christian Psychology*

² Ugyanott

³ Jay E. Adams, *Competent to Counsel*, Zondervan Publishing House, 1970, 17. oldal

⁴ Ugyanott, 82. oldal

Azonban, ahogyan csökkent Adams befolyása az 1970-es években, úgy lett a CCEF egyre inkább pszichológiai beállítottságú.

A keresztyén tanácsadás növekedése

Adamsnak a pszichoterápiát illető kritikája nem volt túlon túl népszerű, s a keresztyén pszichológia lassan, de biztosan az evangelikál keresztyénség domináns jellemzőjévé vált. A *Christianity Today* című széles körben elterjedt amerikai magazin magabiztosan jelentette ki:

„Mitosz: a pásztor alkalmas a gyülekezeti tagok tanácsadására. Tény: a legtöbb pásztor csak csekély ismeretekkel van felvértezve a viselkedési terápia területén. A pásztor elhívása elsősorban lelki, s az emberek megsegítésére irányul, hogy erőt merítsenek Isten jelenlétéből, és az isteni irányítás érzéséből a nehézségek közepette. A pszichológiai szabályozás más dolog, s mikor komoly figyelmet követel, a pásztornak módot kell találnia a professzionális tanácsadókkal, vagy pszichiáterekkel történő együttműködésre”.¹

A bibliai lelkigondozásnak a világi pszichológiával történő alátámasztására irányuló mozgalom további teret nyert John Carter és Bruce Narramore *The Integration of Psychology and Theology (A pszichológia és a teológia integrálása, 1979)* című könyvének megjelenésével, mely azt állította, hogy a társadalom egyre fokozódóbb mértékben keresi a pszichológiát azért, hogy új megvilágításba helyezze az emberi létezés problémáit. „A pszichológia akadémiai és köznapi szinten egyaránt utakat vág a hagyományosan a keresztyénség birodalmának tartott területekre. Ennek a találkozásnak a jelei mindenütt körülvesznek bennünket. A vallásos könyvesboltok tele vannak pszichológiával foglalkozó kötetekkel. Egy keresztyén folyóirat nem teljes, ha nincs benne cikk a személyes, vagy családi szabályozás valamely összetevőjéről. S majdnem mindegyik teológiai szeminárium kínál tanfolyamokat az olyan területeken, mint a tanácsadás, a pszichológia és a mentális egészség. A pszichológusok előadásokat tartanak a bibliakonferenciákon.”²

Az American Association of Christian Counselors (AACC, a Keresztyén Tanácsadók Amerikai Szövetsége), mely 1990 körül alakult, hiszi, hogy az egyházat segítő misszióknak három lábón kell állnia – a pásztoron, a laikus segítőn és a klinikai szakemberen. A Szövetség látomása, melynek mostanra állításuk szerint 50 ezer tagja van, az egész világra kiterjedő keresztyén egyház szolgálata a professzionális klinikusok, pásztori tanácsadók és laikus segítőik nagy hadseregének felkészítésével és felfegyverzésével a tanácsadáshoz szükséges jártasságban. A tanácsadásra, mint a keresztyén tanítványság eseti alapú formájára tekint, ami segíti az egyházat abbéli elhívásában, hogy eljuttassa a hívőket az érettségre a megszentelődés élethosszig tartó folyamatában, és a növekedésben a Krisztus teljességével ékeskedő felnőttkorig.

Larry Crabb, a Szövetség lelki elnöke, az alábbi (valószínűtlen) módosítást tette: „A folyamat megfordul – a keresztyén tanácsadás egyre jobban Krisztus-központúvá, biblikus alapokon állóvá, és inkább az örökkévaló, semmint a pillanatnyi felé irányultabbá válik. Az AACC megy elől, hogy jelen legyen a számodra is”. H. B. London, a családra történő összpontosítás ügyének alelnöke is megtette a maga valószínűtlen módosítását: „Úgy látjuk, hogy a pásztorok nagy része, akikkel találkozunk, rosszul képzetteknek tartják magukat ahhoz, hogy foglalkozzanak az útjukba kerülő összetett pásztori tanácsadói ügyekkel. Az AACAC készen áll arra, hogy felszerelje a XXI. századi valóság 'elhívott szolgáit’.”³

---

¹ *Christianity Today*, 1992. október 2. 28. oldal. Idézet Steven J. Cole pásztorától (*How John Calvin led me to repent of Christian Psychology*)

² John D. Carter és Bruce Narramore, *The Integration of Psychology and Theology*, Rosemead Psychological Series, 1979, 9. oldal

³ Az AACC honlapján olvasható kijelentések

A keresztyén tanácsadói mozgalom az Egyesült Királyságban sok elgondolást az USA-ból vett át. Selwyn Hughes, akit sokan a keresztyén tanácsadás atyjának tekintenek az Egyesült Királyságban, az 1970-es években vett részt egy kurzuson a Rosemead Pszichológiai Főiskolán. Önéletrajzában Hughes elmondja, milyen nagyra értékelt az ott eltöltött időt, ahol megittasult minden egyes szótól, amit Clyde Narramore tanított. De Larry Crabb volt az, aki a legnagyobb hatást gyakorolta az életére és a keresztyén tanácsadással kapcsolatos nézeteire. Többet hallunk majd a 2. fejezetben arról, hogy miképpen használta Hughes a szervezetét – Crusade for World Revival – a keresztyén tanácsadás támogatására.

Fellépés a keresztyén tanácsadással szemben

Az 1980-as években Martin és Deidre Bobgan fejezték ki kétségeiket a pszichológiának az egyházban növekvő befolyásával szemben egy könyvsorozatban, melyek között említhetjük az alábbiakat: *The Psychological Way/The Spiritual Way (A pszichológiai út/A lelki út, 1979)*, *Psychoheresy: The Psychological Seduction of Christianity (Pszichoeretnesség: A keresztyénség pszichológiai megrontása, 1987)* és a *The Prophets of Psychoheresy (A pszichoeretnesség prófétái, 1989)*. Bobganék azt állították, hogy a pszichoterápia belopakodott az egyházba, és erődre talált sokak elméjében. Felhívták a keresztyéneket, hogy utasítsák el az emberek pszichológiai véleményeit, és higgyenek Isten Ígéjének elégségességében.

Bobganék alapították a Psychoheresy Awareness Ministries-t (kb. Pszichoeretnességi Figyelmeztető Szolgálat), amely rendszeres hírlevelet ad ki a keresztyének tájékoztatása végett a pszichoeretnességről, amit ők úgy határoznak meg, mint „a világi pszichológiai tanácsadói elméletek és terápiák egyesítése a Bibliával”. Hozzáteszik: „A pszichoeretnesség egyben az efféle elméletek behatolását is jelenti a keresztyén prédikációba és gyakorlatba, különösen mikor ellentmondanak a bibliai keresztyénségnek, vagy kompromittálják azt az ember természetének, valamint annak vonatkozásában, hogy hogyan éljen, és hogyan változik”.¹

Mások között, akik felhívták a figyelmet a keresztyén tanácsadó mozgalmon belüli problémákra, említhetjük dr. Richard Ganz könyvét: *PsychoBabble – the Failure of Modern Psychology and the Biblical Alternative (Pszichoblabbla – a modern pszichológia csődje és a biblikus alternatíva, 1993)*.

A terápiás evangélium

E figyelmeztetések ellenére az 1990-es évek a keresztyén tanácsadói mozgalom hosszan tartó növekedését hozták magukkal. A pszichológiai utat követve Rick Warren a *The Purpose Driven Church (A cél hajtott egyház, 1995)* ezt állítja: „Valahányszor Jézus találkozott valakivel, annak sebeivel, szükségeivel és érdekeivel kezdte”.² A „Miképpen vonzotta Jézus a tömegeket” című fejezetben kijelenti: „A legvalószínűbb kiindulópont az illető által érzett szükségek... ezt a megközelítést használta Jézus... Egy jó üzletember tudja, hogy mindig a vevő szükségleteivel kezdjük, nem a termékkel”.³

A keresztyén tanácsadás színpadának egyik gyümölcse az utóbbi három évtizedben felbukkant új, terápiás „evangélium”, ami a gyülekezet pszichológiai szükségleteinek kielégítésére irányul. Az evangélium „pszichologizálásának” az a következménye, hogy az üzenet nagyon sok bibliahívó gyülekezet szószékéről kifinomult változáson ment keresztül, s

¹ www.psychoheresy-aware.org/ministry.html

² Rick Warren, *The Purpose Driven Church*, Grand Rapids, MI, Zondervan, 1995, 197. oldal

³ Ugyanott, 219, 225. oldalak

növekvő egyetértés alakult ki arról, hogy a bűnről, a haragról és az ítéletről szóló hagyományos tanítások látszólag visszataszítónak tették az evangélium üzenetét a modern világban. A *Today's Gospel – authentic, or synthetic?* (Napjaink evangéliuma – autentikus, vagy szintetikus?) kiadványban Walter Chantry leírja a modern evangélista üzenetét: „A hallgatóságot emlékezteti arra, hogy szomorúak, magányosak, elcsüggedtek, és sikertelenek. Az élet hatalmas teher a számukra. Bajok veszik körül őket. A jövő sötét fenyegetéseket tartogat. Ezután a bűnösöket felhívja arra, hogy jöjjenek Krisztushoz, Aki majd mindezt megváltoztatja, és mosolyt varázsolt az arcukra. Úgy festik Őt le, mint holmi kozmikus pszichológust, aki elsimítja minden problémájukat egyetlen látogatás során, az információs szoba kanapéján. Nem emlékeztetnek a Krisztus által megkövetelt fegyelemre. Meg sem említik, hogy Jézus követése áldozatot követelő és fájdalmas.”¹

A kortárs dicséret is az igazságok pszichológiai úton történő kifejezésének eszközévé vált. A modern dalok, melyek felváltották a hagyományos, doktrínáisan szilárd dicséreteket az evangélikál egyházak többségében, erőteljesen az énünkre, az érzelmi szükségünkre és vágyainkra összpontosítanak. David Wells a *Losing our Virtue (Erényünk elvesztése)* című könyvében felhívja a figyelmet a modern dalok terápiás jellegére. Istent annyira értékelik, „amennyire képes kimosni a sebeket, enyhíteni a bizonytalanságokat, lecsillapítani a félelmeket, helyreállítani a belső rend valamiféle érzését, és megadni a teljesség valamilyen érzését”.²

Akkora a pszichológiai út iránti odaszántság, hogy sok egyház vándorelőadásokat szervez, hogy gyülekezeteit segítse a napi élet problémáival való törődésben. A szülőknek szervezett szemináriumok hivatkoznak a gyermekek fegyelmezésével kapcsolatos legújabb pszichológiai elméletekre. A házassági tanfolyamok segítik felfedezni a partnereknek azt, amitől szeretetteknek érzik magukat. „Időt szakítanak annak megtárgyalására, hogy miképpen okoztak egymásnak fájdalmat, és annak felfedezésére, hogy miképpen gyógyítsák be a sebeket.”³ A kommunikációval és a konfliktus-megoldással kapcsolatos új ismeretekre is szert tesznek.

A helyi keresztyén könyvesbolt jól tele van olyan könyvekkel, melyek megmutatják a keresztyéneknek, miképpen kerekedjenek felül a depresszió, a stressz, a belső fájdalom, az alacsony önbecsülés és az általános nyomorúság érzéseire. Könyvek, melyek vezetést kínálnak a sikeres élet titkaiban, bestsellerek. A Wesley Owen honlap, a keresztyén könyveket árusító legnagyobb szervezet az Egyesült Királyságban több mint 200 könyvet sorol fel, melyek a keresztyén pszichológiával és tanácsadással foglalkoznak.

Ennek a könyvnek az a terve, hogy feltárja a keresztyén tanácsadó mozgalom tanításait. Meg kell vizsgálnunk a Szentírás és a pszichológia integrálásának teológiai indokoltóságát. Meg kell értenünk a gyökereket, ahonnan ez felnövekedett, s ez magában foglalja majd a világi pszichológia olyan emberei elméleteinek is a tárgyalását, mint Sigmund Freud, Carl Rogers, és Abraham Maslow. Meg kell értenünk az eszméket és elképzeléseket, melyek a keresztyén tanácsadás magvát alkotják, mint amilyen az önbecsülés. Akkor kerülünk abba a helyzetbe, hogy felbecsülhessük, vajon a keresztyén tanácsadás a keresztyén szolgálat törvényes része, vagy csak egy csaló, mely félrevezeti az egyházat.

---

¹ Walter Chantry, *Today's Gospel – authentic, or synthetic?*, The Banner of Truth, első kiadás 1970, reprint 2007, 64. oldal

² David Wells, *Losing our Virtue*, Inter-varsity Press, 1998, 42. oldal

³ Emmanuel Church Wimbledon Newsletter, The Marriage Course, 2008. július-augusztus

2. fejezet: Keresztyén tanácsadás az Egyesült Királyságban

Miközben az eszmék, melyek a keresztyén tanácsadás mozgalom kialakulásához vezettek, jórészt az Egyesült Államokból származtak, gyorsan átérttek az Atlanti-óceán másik oldalára. A doktrínális biztonság elvesztése a keresztyén hit alapigazságai körül, a hanyatlás az ismertető prédikálásban, a kortárs dicséret felemelkedése, az egyház növekedését megújító technikák iránti növekvő érdeklődés és a jelekre és csodákra helyezett hangsúly olyan világias gondolkodásmódot hozott létre a keresztyének között az Egyesült Királyságban, mely nyitott volt minden új elképzelésre. Sok gyülekezet megnyílt az afféle szolgálatok előtt, melyek segítettek a sebesült keresztyéneken, s Larry Crabb, James Dobson és mások tanításai ellenállhatatlannak bizonyultak.

A Crusade for World Revival támogatja a keresztyén tanácsadást

A Crusade for World Revival (Keresztes hadjárat a világ ébredéséért, CWR) úttörő szerepet játszott a keresztyén tanácsadásban az Egyesült Királyságban. 1965-ben Selwyn Hughes tiszteletes, egy karizmatikus pásztor elhatározta, hogy létrehoz egy szervezetet, melynek célja a Szentlélek-ébredés ihletése, Londonban kezdve és az egész világra kiterjesztve. Hughes úgy magyarázta, hogy a szívében keresztes vitéz volt, aki fel akarta használni a hangját „az egyház felszólításában arra, hogy imádkozzon és higgyen Istenben az Ő Szentlelkének kiárasztásáért a világegyházban. Az egyetlen szó, amit el tudok képzelni ennek leírására az ébredés. Így ennek a kegyes szervezetnek a neve a Keresztes hadjárat a világ ébredéséért kell legyen”.¹

A 70-es évek elejére az ébredés még nem kezdődött meg. Hughes önszegélyző „Élet az új dimenzióban” szemináriumokat tartott az Egyesült Királyságban mindenütt. Így magyarázza: „Ezelőtt a hangsúly az evangelizáción és az ébredésen volt, most azonban erőteljes elmozdulás történt a keresztyének tanítása és felvértezése irányába, hogy képesek legyenek bánni az élet problémáival és nehézségeivel a bibliai alapelvek alkalmazásán keresztül”.² Összeállt Trevor Partridge-zsel, aki a Seattle Bible College-ben tanult pszichológiát.

Mikor a CWR már tíz éve létezett, Hughes úgy döntött, hogy a jövőjére összpontosít. A pszichológiai tanácsadás felé történő elmozdulás állt előtte. Miközben a CWR szemináriumainak látogatottsága magas volt, Hughes megértette: ahhoz, hogy vezetővé válhasson a keresztyén tanácsadás területén, némi továbbképzésre van szüksége. Ezért beiratkozott a Rosemead Graduate School of Psychology tanácsadó kurzusára az USA-ban. A Rosemead iskolában hallott Larry Crabbról, egy energikus pszichológusról, aki a szilárd bibliai alapjairól volt ismert.

Hughes olvasta és tanulmányozta Crabbot, mert őt látta a tanácsadó mozgalom jövőbeli intellektuális erejének. Crabb könyveit elsőrendűeknek találta: „A szívem mindentől rezonált, amit csak mondott. Egyre jobban akartam találkozni ezzel az emberrel.” Hughes kívánsága teljesült, mikor részt vett egy egyhetes kurzuson a Bibliai Tanácsadás Egyetemén az USA-ban. Ahogy Crabbot hallgatta, egyre csak azt mondogatta magának: „Ez az, amit egész életemben kerestem”!³ Hughes találkozása Crabbal átformálta a gondolkodását. Azt mondja, úgy érezte, mintha valaki egymillió dollárt adott volna neki. Felbecsülhetetlen eszméket tanult meg, melyeket fel tudta használni a CWR tanácsadó tanfolyaminak

¹ Selwyn Hughes, *My Story*, CWR, 2004, 219. oldal

² Ugyanott, 263. oldal

³ Ugyanott, 293. oldal

újjáépítésében, így azokat még hatékonyabbá tegye az embereknek a problémáikkal kapcsolatos segítség nyújtásában. Crabb elképzeléseit felhasználva Hughes meg volt arról győződve, hogy a CWR még jobban képes hozzájárulni a biblikus tanácsadáshoz az Egyesült Királyságban. Végül Hughes megtalálta a valódi elhívását – nem a világ-ébredést, hanem a pszichológiai tanácsadást.

Az évek során a keresztyén tanácsadó mozgalom két vezetője olyan szoros kapcsolatot ápoltak, hogy Crabb írta a *Christ Empowered Living (Krisztustól indított élet, 2001)* című könyv előszavát, melyben Hughes leírja a tanácsadói modelljét. Crabb dicsérte régi barátját. „Egy dolgot tudok. A tanácsadás területének szüksége van bölcs hangra, ami belebeszél a zűrzavarunkba, ami kiemel bennünket az önimádatunkból, és elirányít a Krisztussal való találkozás felé, aminek megvan a hatalma arra, hogy ténylegesen megváltoztassa az életünket. Selwyn ezen a hangon beszél.”¹

A 90-es évek elejétől kezdve a CWR tanfolyamokat tartott a keresztyének felkészítése végett a tanácsadás elméletére és gyakorlatára. A CWR szerint „tanfolyamaink érdekesítő skálája képzést biztosít azok számára, akik a szívükön viselik, hogy minden szinten segítsenek másoknak. Tanfolyamaink megkülönböztető jellemzője az, hogy valamennyi szilárd biblikus alapokon áll, és integrálja az emberi személyiség biblikus értelmezését a tanácsadás legjobb kortárs modelljeivel”.² Itt fontos megjegyezni, hogy a CWR modellje, mint a legtöbb keresztyén tanácsadási modell az Egyesült Királyságban, a megközelítésében integracionista, s keveri a világi pszichológiából származó elképzeléseket a bibliai tanításokkal. Ez fontos dolog, amire majd a 4. fejezetben térünk vissza. Nagyon érdekes kérdés, hogy miképpen vált egy, a világ ébredésének támogatását zászlajára tűző szervezet a keresztyén tanácsadás vezető támogatójává az Egyesült Királyságban?

A CWR odáig fejlesztette a tanácsadói szolgálatát, hogy manapság már az egész világra kiterjedően kínál forrásokat és képzést, kezdve a videó programoktól és rövid tanfolyamoktól egészen az átfogó, professzionálisan elismert programokig, beleértve a *Baccalaureus Artium* szintet a teológiában és a tanácsadásban, együtt a Londoni Teológiai Iskolával. (A CWR arra is használja pásztori tanácsadói üléseit, hogy tanítsa a legfrissebb eszméket a doktrinálisan tévelygő 'ébredő egyház' mozgalomból.)

A Londoni Teológiai Iskola

A Londoni Teológiai Iskola, ami egy felekezet-közötti evanglikál teológiai főiskola, mely egyetemi, és posztgraduális képzést kínál a teológiában és a tanácsadásban, elismeri a CWR ráhatását a tanácsadói programjára. „A Selwyn Hughes által 1965-ben alapított CWR nagy befolyásra tett szert az irodalmán, a szemináriumain és felkészítő programjain keresztül főleg a tanácsadás területén. Együttműködésünk a CWR-rel, ami 1998-ban kezdődött, az Egyesült Királyságban egyedülálló tanácsadói képzést eredményezett, ami veszi a legjobbat, amit a világi modellek kínálni képesek, integrálja a bibliai, és teológiai alapelvekkel, és ebből az integrálásból épít fel egy olyan tanácsadói gyakorlatot, mely egyszerre professzionálisan elfogadott, és hűséges a bibliai és a keresztyén alapelvekhez.”³

A Londoni Teológiai Iskola megmagyarázza, hogy a keresztyének gyakorta érzik magukat tehetetlennek azokkal az érzelmi sebekkel szembesülve, amik az embereket érik. „Hogyan tudunk reménységet vinni a kábítószerezés, az aggodás, az erőszak által elfonnyasztott életetekbe? A Teológia és Tanácsadás tanfolyamunk, aminek a célja a keresztyén

---

¹ Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, Előszó Larry Crabbtól, angol kiadás, 2005. CWR, 2. oldal

² A CWR honlapja: szemináriumok és tanfolyamok, gondoskodás és tanácsadás

³ London School of Theology, Undergraduate Prospectus, 2007

tanácsadók felkészítése a legprofesszionálisabb mércék szerint, fel fogja szerelni önt is az ehhez szükséges ismeretekkel és jártassággal.”¹ Ez egy integrációs megközelítés.

A Keresztyén Tanácsadó Társaság (Association of Christian Counseling, ACC)

A Keresztyén Tanácsadó Társaság 1992-es megalapítása hitelességet kölcsönzött a tanácsadásnak szerezni sok gyülekezet szemében. A keresztyén tanácsadó szervezetek képviselőinek tárgyalásait követően az Egyesült Királyságból mindenfelől megegyezés született arról, hogy létre kell hozni közös, egységet biztosító szervezetet, mely képes lesz az egész nemzetre kiterjedő mércéket, valamint a tanácsadók akkreditálásának rendszerét kidolgozni, melyet a gyülekezetek, és egyéb szervezetek széles köre elfogad. Az ACC úgy határozta meg a tanácsadást, mint „tevékenységet, amely megpróbál segítségére lenni az embereknek az alkotó változás és növekedés felé vezető úton, életük bármely, vagy minden összetevőjének vonatkozásában, gondoskodó kapcsolatokon keresztül, valamint egyeztetett viszonylagos korlátokon belül, amit az a tanácsadó végez, aki keresztyén világnézettel, értékekkel és feltevésekkel rendelkezik”.²

Az ACC elismeri, hogy a keresztyének között a megközelítések nagy változatossága áll fenn a tanácsadás vonatkozásában, ami rendkívül sok erkölcsi és gyakorlati irányelv létjöttéhez vezetett. Az ACC rendelkezik 29 olyan angliai szervezet listájával, melyek mindegyike biztosít képzést azok számára, akik meg akarják tanulni a tanácsadás fortélyait.

A keresztyén tanácsadó szolgálatok példái

(i) A Spurgeon Főiskola (Spurgeon’s College)

Az 1990-es évektől kezdve képzett a Spurgeon Főiskola diákokat a tanácsadás fortélyaira. A Spurgeon tanfolyamait a Central School for Counseling Training (A Tanácsadás-oktatás Központi Iskolája, CSCT) állította össze, és a Counseling and Psychotherapy Central Awarding Body (A Tanácsadás és a Pszichoterápia Központi Döntnöki Testülete) bírálta el, mindkettő világi szervezet. A főiskola elmagyarázza, hogy ezek a tanfolyamok összetevőkként a Brit Tanácsadó és Pszichoterápiás Társaság (British Association for Counseling and Psychotherapy) professzionális akkreditációjához szükséges kritériumok eléréséhez is elismertek. „Noha a CSCT tanfolyamai nem kizárólagosan a hiten alapulnak, ezeket a Spurgeon Főiskola keresztyénjei tartják, egyedi lehetőséget biztosítván ezzel arra, hogy a professzionálisan elismert világi tanfolyamokat keresztyén környezetben látogathassuk. A diákok ezt gyakran serkentő és kifizetődő tapasztalatként élik meg.”³ A kijelentés, miszerint a tanfolyamok tartalma nem kizárólagosan a hiten alapszik némileg álnok, mert a CSCT olyan világi szervezet, melynek célja olyan képzések biztosítása, melyek a világi tanácsadói foglalkozás gondolkodását tükrözik vissza.

A Spurgeon Főiskola hiszi, hogy fontos dolog felkészíteni a diákokat a világi tanácsadás fortélyaira, hogy képesek legyenek olyan okleveleket szerezni, amiket a Brit Tanácsadó és Pszichoterápiás Társaság is elfogad. Más szóval a Spurgeon Főiskola a pszichoterapeuták kiképző központjává vált.

---

¹ A Watford Christian Counseling Service honlapja, ami a Londoni Teológiai Iskola egyik kihelyezett részlege

² Az ACC honlapja, missziós nyilatkozat, keresztyén tanácsadás

³ A Spurgeon’s College honlapja

(ii) Az Evangelikál Szövetség (Evangelical Alliance)

Az Evangelikál Szövetség a CWR-rel együttműködve megrendelt egy felmérést a gyülekezetekről, amit a Lelkészi Tanulmányok Központja végzett el Walesi Egyetemen. A kutatást úgy végezték el, hogy átfogó kérdőívet küldtek a Szövetséghez tartozó gyülekezetek 2570 vezetőjének. A kérdőív eredményeit, melyet 754 válaszra alapoztak, 2000 szeptemberében tették közzé. Dacára az alacsony válaszadási aránynak, a kutatók azt állították, hogy a papság és más egyházi vezetők 53 százaléka fontolgatta a szolgálat feladását a rájuk nehezedő, túlságosan nagy nyomás miatt, és 38 százalékukat maga alá gyűrte a pásztori gondoskodás követelményeinek összetettsége, amivel szembesültek. Stresszt a kétharmaduknál állapítottak meg a legszokásosabb pásztori probléma gyanánt, ezután következett a házassági tanácsadás, a haláleset, a magányosság és a depresszió.

Ki szolgál hát a szolgálóknak? A válasz, ami az Evangelikál Szövetség elméjében megfogalmazódott: a keresztyén tanácsadó. A kérdőív eredményeit igazolásképpen használták fel a Pásztori Gondoskodás Hálózatának felállításához, amit abból a célból hoztak létre, hogy a papságnak és a többi keresztyén vezetőnek egészségügyi ellenőrzéseket, kedvezményes szabadságolást, képzést és tanácsadást biztosítsanak. A Szövetség mély elkötelezettsége a keresztyén tanácsadó mozgalom iránt világosan kiderül a honlapjukról, ami egy sor szervezet linkjét is tartalmazza, például: CWR, Institute of Counseling, Oxford Christian Institute for Counseling, a Walking Wounded honlapja, és a Cornerstone, egy londoni székhelyű professzionális tanácsadó és pszichoterápiás szolgálat, hogy csak néhányat említsünk a közismertebbek közül.

(iii) Churches' Ministerial Counseling Service (Gyülekezeti Lelkészi Tanácsadó Szolgálat)

A pszichológia tanácsadást olyan értékesnek hiszik a Szabadegyházak gyülekezetei, hogy professzionális tanácsadók hálózatát szponzorálja a Baptista Unió, a Metodista Egyház, az Üdvhadsereg, az Egyesült Református Egyház, és a Szabadegyházak Csoportja (mely a Szabadegyházak gyülekezetei nevében lép fel), ami a lelkészeknek és a családjainknak nyújt szolgáltatásokat. A szolgálatot a Baptista Unió működteti, és olyan kellően képzett professzionális tanácsadókat biztosít, akikhez névtelenül is lehet fordulni.

A Churches' Ministerial Counseling Service (CMCS) honlapja így magyarázza: „A szolgálattal együtt járhat annak stressze is, és a lelkészek nem mentesek a mindennapi élet egyéb, a családi, vagy személyes körülményeikből fakadó problémáitól sem. Nem mindig helyénvaló egy kollégától, vagy idősebb személytől keresni a támogatást a gyülekezetben, vagy a szervezetben, ezért a CMCS megszervezte a bizalmas hozzáférést a független segítséghez.” S mibe kerül mindez? A tanácsadók professzionális díjazást kapnak, ami gyakran meghaladja a lelkészek anyagi lehetőségeit, így az összes gyülekezet és szervezet egyetértett abban, hogy kifizetik a különbséget a teljes díj, és aközött, amit a kliens megengedhet magának.

Ahhoz, hogy a CMCS alkalmazza, a tanácsadónak diplomát kell szereznie, és akkreditáltatnia kell magát egy tanácsadó/pszichoterápiás szervezetbe. Emellett a tanácsadónak tisztelnie kell a keresztyén környezetet, ahonnan a kliensei jönnek, valamint a konkrét gyülekezeti hagyományait is, de nem kell keresztyénnek lennie.¹

A pszichoterápiába vetett hit akkora, hogy az evangélium szolgálói meg vannak róla győződve: a CMCS szolgáltatása megbízható, mert a tanácsadóit elismeri a Brit Tanácsadó és Pszichoterápiás Társaság (BACP). Megdöbbenő, hogy keresztyén szolgálók vetették a

---

¹ A CMCS honlapja

bizalmukat a BACP-be, de még megdöbbenőbb, hogy szükségé érzik az irányításmentes pszichoterápiának a problémáik kezeléséhez. Vajon a minden vigasztalás Istene, Aki Pál apostolt is vigasztalta minden nyomorúságában, manapság képtelen megvigasztalni a megzavarodott szolgálókat? (2Kor1:3-4)

(iv) All Souls (Minden Lélek), Langham Place

A világi pszichológia és a keresztyén tanácsadás ötvözése anglikán elfogadásának egyik példája Langham Place-beli All Souls Church, mely a sebesült és depressziós keresztyéneknek alakított ki tanácsadó szolgálatot. A kezdeti szolgáltatást egy pszichológus biztosította, aki kapcsolatban állt a CWR oktatási programjával. 2007 júliusában Helen Willcox csatlakozott az All Souls csapatához, mint a pásztori tanácsadás társszolgálója. Tapasztalata a St. Helen's Bishopgate-ben megtanította arra, hogy a keresztyének nehéz problémákkal szembesülnek. „Megértettem, mennyire összetett volt a dolgok némelyike, amikkel a keresztyének szembekerülnek, s mennyire korlátozottak a források a megsegítésükre.” Ez a bepillantás vezette őt arra, hogy tanácsadói képzésen vegyen részt, és végezzen el egy tanácsadói tanfolyamot a Spurgeon Főiskolán. „Szeretném a képzettségemet felhasználni az All Souls szervezetében, és segíteni az egyéneket abban, hogy egyre inkább Isten népévé váljanak, dacára egyes romboló megtapasztalásoknak, amikkel az emberek szembekerülnek.”¹ Sok más fővonalú evanglikál anglikán gyülekezet is lelkes partnerévé vált a növekvő keresztyén tanácsadó mozgalomnak az Egyesült Királyságban.

A keresztyén tanácsadó ipar megkérdőjelezése

A keresztyén tanácsadó mozgalom elsöprő erejű hullámként söpört végig Amerikán, majd egy évtized elteltével az Egyesült Királyságon is. Ez mára jól szervezett iparággá vált, és aligha van olyan gyülekezet az országban, mely valamiképpen ne lenne érintett. A keresztyén hit legtöbb ága, beleértve a karizmatikusokat, az evanglikálokat és az anglikánokat, buzgón felkarolták mindazt, amit ez a mozgalom kínált. Egyes gyülekezeteknek megvan a maga tanácsadói szolgáltatása, mások tanácsadókat képeztek ki, megint mások tanácsadói szemináriumokat tartanak a tagjaiknak, s legtöbbször vannak önszegélyző könyveik a könyvespolcaikon, valamint a legtöbb gyülekezet az érzelmi problémákkal küzdő tagokat tanácsadásra küldi. Akkora a keresztyén tanácsadói mozgalom elfogadottsága, hogy a New World Alive konferencia 2008-ban szemináriumokat tartott Helen Willcox vezetésével az önbecsülésről, a depresszióról és a közeli hozzátartozó elhunytáról, aki a Langham Place-beli All Souls tanácsadó szolgálatánál dolgozik.

Figyelemre méltó, hogy csak kevés publikált brit kritikai anyag létezik a CWR, a Londoni Teológiai Iskola, az Evanglikál Szövetség, a Spurgeon Főiskola, a Pásztori Gondoskodás és Tanácsadás Tanácsadójának Anglikán Szövetsége, a Gyülekezeti Lelkesi Tanácsadó Szolgálat, valamint a Langham Place-beli All Souls által vezetett keresztyén tanácsadó mozgalommal szemben. Létezik azonban sok „nem publikált” pásztor és gyülekezet, akik ellenzik ennek a mozgalomnak a támogató ideológiáját.

2008 júliusában egy cikk jelent meg az *Evangelicals Now* lapban, ami megkérdőjelezte a keresztyén depressziós mozgalom bizonyítványait. Nancy Lambrechts megkérdezte, miért kell a gyülekezetnek „Isten népét professzionistákhoz küldeni, hogy díjfizetés ellenében beszéljenek a szenvedéseikről, a fájdalmaikról, vagy a bűneikről? A kognitív terapeuta nincs felkészülve Isten népének megsegítésére, bátorítására, feddésére, vagy helyesbítésére, vagy arra, hogy valódi vigasztalást nyújtson nekik a szenvedéseikben.

---

¹ Az All Souls honlapja

Miért hagyjuk, hogy a klinikai professzionisták játsszák a gyülekezet közösségének szerepét? Mert medikalizáltuk az emberi szenvedést és bűnt, és azt gondoljuk, hogy a válasz elsősorban orvosi, és nem lelki. Miképpen segítik az evangelikál vezetők azokat, akik szenvednek, és megpróbálnak megküzdeni az élet próbáival?” Nancy Lambrechts megkérdezi: „Nem csapott be és vezetett félre minket a depressziós ipar mítosza, amit a saját kereskedelmi hasznukra és hitelességük alátámasztására koholtak? Egyszerűen csak elfogadtuk volna a csalást, nem véve észre hogy mi a legjobb és igaz?”¹

Ez a cikk olyan volt, mint egy, az angliai keresztyén tanácsadó mozgalom szívének irányított nyílvevő. Dühödt válaszreakcióval követelték a szerkesztőtől, hogy azonnal törölje a cikket az *Evangelicals Now* elektronikus változatából azzal az ürüggyel, hogy egyes depresszióban szenvedő emberek képesek abbahagyni az antidepresszánsok szedését, és képesek öngyilkosságot elkövetni. (A depresszió témájával külön könyvben fogunk foglalkozni.)

---

¹ *Evangelicals Now*, Nancy Lambrechts: „Depression industry”, 2008. július

3. fejezet: A keresztyén tanácsadás céljai

Mi hát a célja a keresztyén tanácsadásnak? Mi az, amit a tanácsadó mozgalom elérni remél? Ebben a fejezetben megvizsgáljuk a keresztyén tanácsadó mozgalom legnagyobb nevei közül néhányának a nézeteit, közöttük dr. Kirsten Birkett, Frank Minirth és Paul Meier, David Seamands, Larry Crabb, Selwyn Hughes, Garry Collins és James Dobson nézeteit, hogy megértsük a pszichológiai tanácsadói szolgálatot alátámasztó érveiket.

Dr. Kirsten Birkett

A *The Essence of Psychology (A pszichológia lényege, 1999)* című könyvében dr. Kirsten Birkett, keresztyén apologetikai író és az Oak Hill Teológiai Kollégium előadója azt állítja, hogy a depressziótól szenvedő személy képes lehet intellektuálisan jól megragadni az evangélium igazságait, de a mentális betegsége miatti akadály meggátolja ezeknek az igazságoknak a teljes élvezetében és teljes megélésében. Azt mondja, hogy „ha az elménk nem működik megfelelően – ha az ismereteink nem szűrődnek át helyesen a hiedelmeink többi részén – akkor elménknek kezelésre van szüksége függetlenül attól, hogy mennyit ’tudunk’. A terápia keresése nem jobban én-központú és önmagával szemben elnéző dolog, mint mikor valaki törött lábbal kórházba megy. S nem vádoljuk az embereket azzal, hogy önmagukkal szemben elnézőek, mikor gyógymódot keresnek a törött lábukra.”¹

Birkett arra buzdítja a keresztyéneket, hogy úgy tekintsenek a terápiás tanácsadásra, mint a hitük hasznos kiegészítésére. Megközelítése teljességgel pragmatikus – ahogyan törött lábbal orvoshoz kell mennünk kezelésre, úgy kell elmennünk a terapeutához az elménket kezelendő, mikor nem gondolkodunk helyesen. Hiszi, hogy ha az elménk nem működik megfelelően, akkor a terapeuta az, aki segítségünkre lesz a gondolkodásunk megjavításában.

De mit ért ő „mentális betegség” alatt? Mi az a bizonyos állapot, ami blokkolja az Íge hatékonyságát és elégségességét? Ez valami szélsőséges, irracionális betegség, vagy a depresszió, illetve az aggodalom valamely formája, amit valamikor a legtöbb ember megtapasztal? Dr. Birkett a legtöbb tanácsadóval egyetértésben az utóbbit érti alatta. A „normális” nyomások végül lenullázzák az Íge hatékonyságát. Ez a pragmatikus megközelítés azonban nem a Szentírás megközelítése. Isten Ígéje „hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített” (2Tim3:16). Egy szó sincs a Szentírásban, mely azt sugallná, hogy a depresszió blokkolja az Íge hatékonyságát, ezért nincs hely a pszichológiai technikák számára a keresztyén elméjének átformálásában.

Frank Minirth és Paul Meier

Frank Minirth és Paul Meier keresztyén pszichiáterek erőteljesen síkra szállnak a tanácsadás mellett a *Happiness is a Choice (A boldogság egy választás, 1994)* című könyvükben. Szomorúak, amiért egyes középosztálybeli emberek gúnyolták azokat, akik professzionális tanácsadást kerestek, s levonták azt a naivitásuk és védtelenségük szintjére. „Ha vezetést kapunk egy értelmes keresztyén pásztorától, vagy professzionális tanácsadótól, az segítségünkre lehet abban, hogy győzelmet adjon az illető életét látszólag elborító stressz felett. Megkapni és alkalmazni valaki életére a jó minőségű keresztyén tanácsadást azonos jelentésű a tanítványsággal. Isten sok embert szentel meg (magatartásukban és

---

¹ Kirsten Birkett, *The Essence of Psychology*, Matthias Media, 77-78. oldal

viselkedésükben Krisztus hasonlatosságára formálja át őket) úgy, hogy összehozza őket szerető és éles elméjű pásztorokkal, tanácsadókkal – sőt néha még pszichiáterekkel is. Soha ne szégyelljünk tanácsadáson részt venni, ha az élet stresszein kell túljutnunk.”¹

A Meier Klinika, az egyik legmegbízhatóbb név a keresztyén tanácsadásban a honlapjuk szerint, azt állítja, hogy 1976 óta adott válaszokat az élet problémáira. Klinikáink annak szentelték magukat, hogy biztonságos környezetet biztosítsanak, ahol a férfiak, a nők és a gyermekek képesek feldolgozni azokat a dolgokat, melyek elrabolják tőlük az elégedettséget és az örömet az életben. Együttműködve életek állnak helyre naponta. Egyének, párok és családok ezrei élveznek ma termékenyebb, beteljesedettebb és örömtelibb életet.

Miképpen tudhatjuk, hogy tanácsadásra van szükségünk? A Meier Klinika honlapja szerint, „ha arra gondolsz, hogy vajon a tanácsadás hasznos lenne-e a számodra, van itt néhány kérdés, ami tegyél fel magadnak. Érezted-e magad valaha is szomorúnak, csalódottnak, vagy magányosnak? Érzed-e magad haragosnak, ingerültnek, vagy irányíthatatlannak? Érzed-e magad nagyon izgatottnak, fáradtnak, vagy bűnösnek? Ugyanazokat a fő problémákat tapasztaltad-e meg otthon, a munkában, az iskolában, a szomszédoknál? Megfigyeltél-e valamiféle változást abban, ahogyan alszol, eszel, gondolkodsz, vagy érzel az étellel kapcsolatosan? Negatívan befolyásolta az életedet az, ahogyan érzel? Nehéz beszélned az érzéseidről a családdal, vagy a barátokkal? Vajon a magánéleted, a munkád, és/vagy a családi és baráti kapcsolataid bonyolultabbak, mint szerinted lenniük kellene?

Ha e kérdések bármelyikére IGENNEL válaszoltál, akkor jó ötlet lehet egy tanácsadóval beszélni (terapeuta, vagy mentális egészség-tanácsadó néven is ismeretes). Az emberek nagyon sok okból vesznek részt tanácsadáson. A tanácsadás segít jobban megérteni az érzéseidet és problémáidat, és segít megtanulni, hogyan lehet hatékonyabban kezelni azokat a mindennapi életedben.”² Itt meg kell jegyeznünk, hogy csak nagyon kevés ember van, akik nem válaszolnának igennel ezekre a mindent átfogó kérdésekre. A Meier Klinika tehát látszólag azt sugallja, hogy valójában minden keresztyénnek szüksége van tanácsadásra.

Selwyn Hughes a CWR-től³

Selwyn Hughes elmagyarázza, hogy mint „a keresztyén élet elsődleges megfigyelője több mint 50 éven át újra és újra beszéltem sok emberrel, akik hangosan tűnődtek azon, hogy ha egyszer Krisztus benne van az életükben, akkor miért képtelenek felülkerekedni a bénító aggodalmakon, félelmeken, kényszerítő gondolatokon, vagy a gyötrő és rögeszmés viselkedésformákon, melyek néha szorongatják őket”.⁴ A *Christ Empowered Living* című könyvében elmondja, miképpen értette meg, hogy a világi pszichológia pszichológiai igazságai sokat kínálhatnak a keresztyén egyháznak. Hughes értéket lát Albert Ellis racionális emotív terápia-modelljében, sőt ezt írta: „Nekem semmi problémám sincs az ABC viselkedésmérettel,⁵ s gyakran használtam is tanácsadás közben”.⁶ Alfred Adler célorientált pszichológiája segített Hughesnek megérteni az emberi viselkedést. „Adler, a pszichológus mondta, hogy a legjobb módja a viselkedés valamely egységének a megértéséhez, ha megkérdezzük önmagunktól: Mi az a cél, amire a viselkedés irányul?”⁷

---

¹ Frank Minirth és Paul Meier, *Happiness is a Choice*, Fleming H. Revell, 1994. 98. oldal

² Paul Meier honlapja. Keresztyén tanácsadás: mit várhatok?

³ CWR: Crusade for World Revival = Keresztes hadjárat a világ ébredéséért – a ford.

⁴ Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, 11. oldal

⁵ ABC = Applied Behavior Change – alkalmazott viselkedés-változás - a ford.

⁶ Ugyanott, 239. oldal

⁷ Ugyanott, 123. oldal

Hughes hiszi, hogy emberi lényekként az identitásunk „három dologtól függ: az érzéstől, hogy valakit feltétel nélkül szeretnek, valaki saját értékének érzésétől, valamint a jelentés és a cél érzésétől”.¹ Hughes így folytatja: „Ez a szomjúság a lelkünkben húzódik meg a személyiségünk legtöbb problémája mögött, ha nem elégítetik ki Istenben. Vegyük majdnem bármelyik pszichológiai problémát, s mikor keresztülvágjuk magunkat minden egyes címkén, amit a pszichológusok adnak a különféle feltételeknek, eljutunk a személyhez, aki nem érzi, hogy nagyon szeretnék, vagy csak csekély értékűnek, esetleg értéktelennek tartja magát, illetve úgy érzi, hogy nincs értelme, vagy célja az életének. A problémák akkor kezdődnek, mikor megpróbáljuk lelkünk nagy szükségleteit Istenen kívül kielégíteni.”²

Hughes hiszi, hogy a keresztyének tömegei vannak abban a helyzetben, hogy életüket és erejüket nem annyira Istentől, mind inkább az attól a céltól való függőségből merítik, amit úgy vélnék, hogy el kell érni ahhoz, hogy az életük működőképesé váljék. „Az emberek, akik továbbra is így élnek, törekedvén azok felé a célok felé, melyekről tévesen hiszik, hogy életet adnak nekik és legyőznek minden akadályt a saját belső energiájuk és képességeik pusztán erejével, rendkívül sérülékenyek a személyes problémákra. Az egyik pszichológus úgy írja le ezeket az embereket, mint pre-neurotikusakat abban az értelemben, hogy noha pillanatnyilag nem tapasztalnak meg neurotikus problémákat (szélsőséges és legyengítő érzelmeket), várományosai ezeknek, és bármelyik pillanatban elbukhatnak az idegbetegségben.”³

Világszerte keresztyének százezreit lehet leírni elő-idegbeteg állapotban levőknek. Hughes Freudra hivatkozik a pre-neurotikus elméletét megmagyarázandó. „Freudnak tulajdonítják a következő kijelentést (akár egyetértünk a pszichológiájával, akár nem, a szavai nagyon mélyenszántóak): 'Az idegbetegség az egyik fájdalom felcserélése a másikkal.' Az emberekkel való foglalkozásból merített saját tapasztalatom alapján ehhez hozzátenném: Az idegbetegség fájdalma sokkal könnyebb fájdalom ahhoz, hogy szembeszálljunk vele és elhordozzuk, mint annak az érzésnek a fájdalma, hogy méltatlanok, haszontalanok, és céltalanok vagyunk... A lehető legrosszabb érzelmi érzés, amit valaki megtapasztalhat, annak megérzése, hogy nem szeretik, és nincs oka rá, hogy létezzen a Földön. Ez az érzés annyira pusztító a lélek számára, hogy darabokra tépné, ha nem létezne egy öntudatlan mechanizmus, mely lecsillapítja ezt az érzést, és átsegíti az illetőt ezen az embert próbáló időszakon. Néha a depresszió lehet a védelem ezzel a pusztítással szemben.”⁴

Freud tanítását a tudattalanról is névértéken fogadja el Hughes. „A gondolkodásunk legnagyobb része a tudattalannkban megy végbe. A legtöbbször tudatában vagyunk annak, amit gondolunk, de a gondolkodásunk még akkor is folytatódik, mikor nem vagyunk annak a tudatában... Egyesek azt hiszik, hogy minket ugyanannyira befolyásolnak a tudattalan gondolataink, mint azok, amelyeknek a tudatában vagyunk.”⁵

Hughes valahogy így írja le a pszichológiai modelljét: „Amíg az ember eléri a hite szerint elérendő célt, biztonságot, jelentőséget és méltóságot, addig nem valószínű, hogy a pszichológiai problémák várományosává válik. Mikor azonban elveszti annak a célnak a látását és feladja a cél elérésének reménységét, a tudattalan képes enyhíteni a depresszó érzelmi nyomását. Sok ember soha nem éri el a célokat, melyekre vágyanak. Soha nem tapasztalnak meg elégedettséget.... Tömegek élnek így az egyházon belül és kívül egyaránt. Itt azonban fellép annak veszélye, hogy ezek az emberek könnyedén várományosaivá válhatnak a mélyebb érzelmi problémáknak.”⁶

---

¹ Ugyanott, 109. oldal

² Ugyanott, 113. oldal

³ Ugyanott, 145. oldal

⁴ Ugyanott, 148-149. oldal

⁵ Ugyanott, 235. oldal

⁶ Ugyanott, 152-153- oldal

David Seamands

David Seamands nagy név a keresztyén tanácsadó mozgalomban. Ő a liberális Asbury Teológiai Szemináriumban a pásztori szolgálatok professzora, valamint az Egyesült Metodista Egyház lelkésze volt. Úttörő volt a keresztyén tanácsadás területén, s ennek ismerték el a Keresztyén Tanácsadás Kongresszusán 1992-ben, ahol James Dobsonnal, Larry Crabbal és Gary Collinsszal együtt megkapta a „Paraklesis” díjat. A tanácsadásnak arra a területére összpontosított, ami a memória gyógyítása néven ismeretes. Két könyve a *Healing for Damaged Emotions (A sérült érzelmek gyógyítása, 1981)* és a *Healing for Memory (A memória gyógyítása, 1985)* a keresztyén tanácsadó mozgalomban résztvevők között sokaknál „a belső gyógyítás Bibliáinak” számítanak.

Seamands hiszi, hogy sok őszinte, a Szentlélekkel betöltött keresztyénnek súlyos problémáik vannak, melyekből szabadulásra van szükségük. 1966-ban új pásztorként elmondott egy prédikációt „A Szentlélek és a sérült érzelmeink meggyógyítása” címmel. A szolgálat után dr. Smith, egykor maga is lekipásztor, könnyezve megvallotta Seamandsnak, hogy mindig is volt az őszinte embereknek olyan csoportja, akiknek soha nem tudott segíteni. „Hiszem, hogy közülük sokan a Szentlélektől betöltött keresztyének voltak. De voltak problémáik. Elhozták ezeket nekem, és megpróbáltam segíteni. De semennyi tanács, semennyi Íge, semennyi ima a részükről nem volt képes tartós szabadulást adni nekik. Mindig vétkesnek éreztem magam a szolgálatomban, David. De azt hiszem, te haladsz valami felé. Munkálkodj rajta, fejed. Légy szíves prédikáld továbbra is, mert hiszem, hogy amit te megtaláltál, az a válasz.”¹

Pásztori gyakorlatának korai időszakában Seamands felfedezte, hogy az egyház reguláris szolgálata sok ember problémáit nem oldotta meg. „Az ő problémáikat nem oldotta meg az Íge prédikálása, az odaszánás Krisztusnak, a Szentlélekkel való betöltekezés, az ima, vagy a sákramentumok.”² Isten megmutatta neki, hogy „a szolgálat közönséges módjai soha nem fognak segíteni egyes problémákon”.³ Seamands úgy írta le ezeket a problémákat, mint múlt sebei miatti „sérült érzelmeket”, és „gyógyíthatlan emlékeket”. Még az újjászületés és a Szentlélekkel való betöltekezés sem „útlevegás az érzelmi egészséghez”.⁴

Seamands felhívja a figyelmet a fájdalmas, visszafojtott emlékek nyomására, melyek pszichológiai hegeket okoznak. „Az efféle hegeket olyan sokáig rejtették fájdalomba, hogy az sebeket okoz, és dühöt vált ki. S ezeket a hegeket a megtérés és a megszentelő kegyelem, illetve az ima közönséges előnyei nem érintik... Mi, prédikátorok gyakran közvetítettük azt a téves elképzelést az embereknek, hogy az újjászületés és a 'Szentlélekkel való betöltekezés' automatikusan gondoskodik a bosszantó érzelmi akadályokról. Ez azonban nem igaz. Jézus Krisztus nagy krízis-tapasztalata, bármennyire fontos, és örök értékű, nem útlevegás az érzelmi egészséghez. Nem gyors orvosság a személyiségi problémákra... Vannak hozzád és hozzám hasonló emberek sebekkel és hegekkel, valamint rossz programozással, ami kihat a pillanatnyi viselkedésükre.”⁵

Seamands nagyon kemény azokkal a keresztyénnel, akik – ahogyan ő nevezi – túlságosan egyszerű megközelítéssel viseltetnek azok iránt, akiknek belső fájdalmuk van. Azt tanácsolja ezeknek a nem szimpatikus keresztyénnel, hogy olvassák a Bibliát, imádkozzanak és legyen több hitük. „Azonban azok, akik efféle dolgokat mondanak, nagyon kegyetlenek. Csak még több terhet raknak rá arra a személyre, akít a fájdalom gyötör, és sikertelenül küzd egy érzelmi gyökerű problémával. Már bűnösnek érzi magát miatta, s mikor

¹ David Seamands, *Healing for Damaged Emotions*, Authentic Media, 2006-os kiadás, 2. oldal

² Ugyanott, Előszó

³ Ugyanott, Előszó

⁴ Ugyanott, 4. oldal

⁵ Ugyanott, 3-4. oldal

az emberek miatt még rosszabbul érzi magát, akkor azzal megkettőzi a bűnösségének és a kétségbeesésének súlyát.”¹

Az egyik leggyakoribb sérült érzélem a méltatlanság mély érzése, az aggodalom, az elégtelenség és az alávalóság folytonos érzése. „Mi történik az efféle emberrel, ha keresztyénné válik? Elméjének egyik része hisz Isten szeretetében, elfogadja Isten megbocsátását, és egy ideig békességet fog érezni. Aztán nagy hirtelen minden felpattan körülötte, hogy így kiáltson: 'Mindez hazugság! Ne hidd el! Ne imádkozz! Nincs odafönn senki, aki meghallgatná! Valójában senki sem törődik veled. Nincs, aki könnyítsen az aggodalmaidon. Miképpen szerethetne Isten egy olyasvalakit, mint te, és miképpen bocsáthatna meg neki?' S mi történt? Az evangélium jó híre nem hatolt le mélyre a sérült énjében, amit szintén evangelizálni kell.”² Seamands úgy tűnik, azt mondja, hogy az újjászületés nem elég – az illetőnek szüksége van a sérült belső énjének evangelizálására is a pszichológiai tanácsadás segítségével.

Az alacsony önbecsülés, állítja Seamands, olyan fegyver, melyet a Sátán bevet a keresztyénekkal szemben.³ Azt állítja, hogy sok mély érzelmi sebünket a szüleink szegényes viselkedése okozott. „Gondolok itt azoknak a fiatal embereknek és hölgyeknek az eseteire, akiket rengeteg hamis és ártalmas elképzeléssel etettek a jó szándékú, de tudatlan szülők.”⁴ Annak szemléltetése végett, miképpen ártanak a szülők a gyermekeiknek, Seamands elmondja Shirley történetét. Apja valóban szerette őt, de többször elmondta neki: „tudod, te sem csinálhatsz fából vaskarikát”. Miközben az apja azt hitte, segít neki, valójában az önbecsülése közepét sebezte meg, és vágott bele abba. Seamands tanácsokat adott Shirleynek, és látta, hogy a vaskarika-kép mindenre kihatással volt az életében, s annyira érzékenyvé tette őt, mint egy nyílt sebet. „A Shirley által elszenvedett sebek nagyon mélyek voltak... Én a saját utamat követtem az önképe újraprogramozásában... Mikor felfedezte, hogy ő Isten lánya, engedte, hogy a szeretet és a kegyelem rá áradjon, és elmossa ezeket a vaskarika-érzéseket és vaskarika-képeket. Ez volt az egyik legfigyelemreméltóbb változás, amit valaha is láttam.”⁵

Seamands szerint a belső gyógyulás szükséges a keresztyéneknek ahhoz, hogy érezzék Isten kegyelmét. „A kegyelem realizálása nem tartható fenn egyes emberekben a múlt belső gyógyítása nélkül. Isten gondoskodása nem érezhető mindazon rossz függőségek mély, belső átprogramozása nélkül, amit a szülők, a család, a tanárok, az igehirdetők és az egyház ültettek beléjük.”⁶ Az elképzelés, hogy a keresztyének kegyelemre, plusz belső gyógyulásra van szüksége, ellentétes a Szentírással. Isten megígérte Pálnak: „Elég néked az én kegyelmem; mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el” (2Kor12:9).

Itt meg kell említeni, hogy Davis Seamands elismerte, hogy hosszú távú házasságtörő kapcsolatban állt a Wilmore Egyesült Metodista Egyház egyik tagjával, ahol 1962-től 1984-ig volt pásztor. Bocsánatot kért korábbi gyülekezetétől, s ezt „a bizalom megszegésének és erkölcsi hibának”⁷ nevezte.

Larry Crabb

Larry Crabb azokért a keresztyénekért aggódik, akik azt hiszik, hogy „a bűn annyira megvakította az emberek szívét és elméjét, hogy csak a Biblia igazsága hozhatja el nekik a

---

¹ Ugyanott, 6. oldal

² Ugyanott, 7. oldal

³ Ugyanott, 46. oldal

⁴ Ugyanott, 13. oldal

⁵ Ugyanott, 65-66. oldal

⁶ Ugyanott, 89. oldal

⁷ Agape Press, Jim Brown és Jenny Parker, „Pastor Concerned over Fallout from Kentucky Minister's Moral Breach”, 2005. augusztus 10.

szükséges világosságot. Isten Ígéjének tanulmányozása tehát elsőbbséget élvez.”¹ Ezek a keresztyének megfosztják a szöveget az összefüggő és életeket megváltoztató elevenségétől. „Ahhoz ragaszkodnának, hogy az Íge helyes exegézise soha nem választja el a tanítást a gyakorlattól, hogy az Íge – a megértett, hirdetett és alkalmazott – önmagában is elegendő az életek megváltoztatásához.” Ez a megközelítés azonban, Crabb szerint sóvárgó gondolkodás, mert „érintetlenül, azaz változatlanul hagyja az emberi tapasztalat nagy és jelentős területeit”.²

Crabb nagyon feldúlt azon, hogy sok evangélikál keresztyén nem fogadja el Freud tanításait a tudattalan elméről, így nincsenek tudatában azoknak a bűnöknek, melyek a vízvonal alatt helyezkednek el. Ennek eredménye az, hogy „miközben az egyház arra buzdítja az embereket, hogy tegyék, amit tudatosan meg tudnak tenni, a pszicho-terapeuták az egyház, az emberek ama sérüléseivel foglalkoznak, akik úgy érzik, hogy belső titokzatos erők hiúsítják meg az engedelmessegre irányuló erőfeszítéseiket”.³ Az evangélikál keresztyének elhanyagolják a tudattalan elmét és csak a vízvonal fölött szolgálnak a Szentírás tanulmányozásával, a bibliai igazság hirdetésével, a nép tanításával a keresztyén hit igazságaira, és a buzdításukkal arra, hogy engedelmeskedjenek Isten parancsolatainak – függetlenül azoktól az érzelmektől, amiket éreznek.⁴ Ez a megközelítés a bűn sekélyes megértéséhez vezet. Ha nem végzünk munkát a vízvonal alatt, azaz a tudattalan elménkben, „akkor a vízvonal feletti munka katasztrófális externalizmust fog eredményezni, melyben csakis a látható alkalmazkodás számít a helyi mércékhez. A közösséget a kényszer, az elítélgetés, a törvénykezés, és a gög fogja jellemezni az Isten és mások iránti érzett mély szeretet helyett.”⁵

Az *Inside Out (Belülről kifelé, 1988)* című könyvben Crabb azt mondja, hogy „a keresztyének felfogják, hogy a nézeteik az egyházzól, a részvételtől, az Íge mellett töltött időről, az odaszántságról a helyes dolgok cselekvésére, az Isten ígéreteinek igényléséről és a megadásról Isten hatalmának valahogy nem jutnak le a szívük problémáinak gyökeréig. Többet akarunk... tudjuk, hogy legutolsó erőfeszítésünk Krisztus követésére súlyos dolgokat hagyott a lelkünkben érintetlenül. Lehet változás a lényünk magában?”⁶ Crabb kifogása az, hogy többre van szükségünk. Az evangélium nem elég, szükségünk van az evangéliumra, plusz a tudattalanunk vizsgálatára. Az Isten Ígéjének való egyszerű engedelmesseég nem foglalkozik a vízvonal alatti dolgokkal. S nem teszi ezt meg a Szentlélek speciális munkája sem. „Mikor a növekedés gátjait nem győzzük le még több tanulmányozással, vagy nagyobb engedelmesseéggel, akkor e tanácsadás valamely formája tűnhet néha megfelelőnek.”⁷ Crabb azért szimpatizál a tanácsadásra helyezett modern hangsúllyal, mert a legtöbb tanácsadó őszinte betekintésre buzdít a vízvonal alá. Azt állítja: úgy élni, „ahogyan Isten akarja, megköveteli, hogy leleplezzük a szennyet, és megtanuljuk, mit kell tennünk, hogy részt vehessünk a tisztító folyamatban. Befelé kell tekintenünk.”⁸ Amíg a keresztyének be akarnak majd tekinteni egymás vízvonala alá, és képesek is lesznek erre, szükségünk van a professzionális tanácsadókra a mély változások elősegítéséhez.⁹ Crabb azt mondja: ahhoz, hogy a tudattalanban foglalkozzanak a bűnnel, a keresztyéneknek pszichoterápiára van szükségük.

Crabb azt tanítja, hogy minden embernek, beleértve a keresztyéneket is mély szomjúságuk és belső fájdalmuk van, ami nem gyógyítható a mennynek ezen az oldalán.

---

¹ Larry Crabb, *Understanding People*, Grand Rapids, Zondervan, 1987, 9. oldal

² Ugyanott, 10. oldal

³ Ugyanott, 142. oldal

⁴ Ugyanott, 144. oldal

⁵ Ugyanott

⁶ Larry Crabb, *Inside Out*, Navpress Publishing Group, 1988, 37. oldal

⁷ Ugyanott, 48. oldal

⁸ Ugyanott, 62. oldal

⁹ Ugyanott, 48. oldal

„Ezért tehát nemcsak vágyakozni helyes, *de ártani is helyes*”¹ (a dőlt betű is eredeti). Crabb megmagyarázza, hogy mikor felfogjuk, hogy nem tisztelnek bennünket, akkor megsérülünk. Miután kétségbeesetten vágyunk arra, ami egyikünknek sincs meg, „lényünk magában van egy üresség, amivel egyszerűen nem akarunk szembesülni... Valamennyien alaposan csalódottaknak éreztük magunkat minden kulcs-kapcsolatunkban, amely valaha is fennállt. Így tehát sérültek vagyunk.”² Crabbot nagyon felingerlik azok, akik azt tanítják, hogy a keresztyének számára lehetséges az öröm olyan szintjét megtapasztalni Krisztusban, ami elnyel minden sérülést.³ Nem így van, állítja Crabb, minden keresztyénnek van gyógyíthatatlan belső fájdalma, s azok, akik úgy élnek, mintha nem így lenne, egyszerűen csak a tagadás állapotában vannak, ahogyan Freud mondaná.

Gary Collins

Gary R. Collins kiváló személyiség a tanácsadó mozgalomban. 1991-ben elvállalta a társ-vezetői felelősségét az akkor alakuló Keresztyén Tanácsadók Amerikai Szövetségének (American Association of Christian Counselors, AACC). A következő hét évben az AACC ügyvezető igazgatója volt, majd később az elnöke. Collins alapította *Christian Counseling Today* (Keresztyén tanácsadás ma) magazint, ami az AACC hivatalos lapja, amit néhány évig szerkesztett is. 1998-ban visszavonult az AACC-től, így több időt szentelhetett a keresztyén tanácsadásnak és felkészítésnek. Ő a szerzője néhány könyvnek, közöttük: *Christian Counseling: A Comprehensive Guide* (Keresztyén tanácsadás: Átfogó útmutató, 1988), *The Biblical Basis of Christian Counseling for People Helpers* (A keresztyén tanácsadás bibliai alapjai az emberek segítőknek, 1993), és *Christian Coaching: Helping Others Turn Potential into Reality* (Keresztyén felkészítés: mások segítése a lehetőségnek valósággá történő átváltoztatásához, 2001).

Collins erőteljes szószólója a Szentírás és a pszichológia integrálásának. Azt mondja, hogy a Biblia soha nem akar szöveggönyvvé lenni a tanácsadásban, mert „soha nem arra szánták, hogy Isten egyedüli kijelentése legyen az emberek megsegítésében. A gyógyászatban, a tanításban, és más 'ember-központú' segítő területeken meg volt engedve, hogy a tudományos és az akadémikus tanulmányozáson keresztül tanuljunk meg sokat Isten teremtéséről. Akkor hát miért kellene kiiktatni a pszichológiát, mint olyan területet, ami semmivel sem járul hozzá a tanácsadó munkájához?”⁴

Collins azt állítja, hogy Isten megengedte „a pszichológusoknak a gondos kutatási eszközök kifejlesztését az emberi viselkedés tanulmányozásához, valamint a szaklapokat az eredmények közzétételéhez. S mivel talán emberek százezrei jöttek segítségért, a professzionális tanácsadók megtanulták, hogy mitől működnek az emberek, és miképpen tudják megváltoztatni.” A pszichológiai kutatás Collins szerint „elvezetett a végkövetkeztetések hatalmas tartályához, melyekről ismeretes, hogy segítségükre vannak a lelkigondozottaknak, és azoknak az embereknek, akik mások hatékony segítői akarnak lenni”.

Collins azt mondja, hogy ő a szociális tudományok tudósainak kutatásaiból idéz „azzal a feltevéssel, hogy minden igazság Istentől származik. Ő kijelentette ezt az igazságot a Biblián keresztül az emberi lényeknek, de azt is megengedte nekünk, hogy a tapasztalaton és a tudományos vizsgálat módszerein keresztül fedezzük fel az igazságot... tanácsadói hatékonyságunkat korlátozzuk, ha azt állítjuk, hogy a pszichológia felfedezései semmivel sem

---

¹ Ugyanott, 66. oldal

² Ugyanott, 73. oldal

³ Ugyanott, 75. oldal

⁴ Gary Collins, *Christian Counseling: A Comprehensive Guide*, 1988, 22. oldal

járulnak hozzá a problémák megértéséhez és megoldásához... fogadjuk el a tényt, hogy a pszichológia nagy segítségére lehet a keresztyén tanácsadónak.”¹

James Dobson a Focus on the Family-től

James Dobson az, aki mindenki másnál jobban behozta az önbecsülés elképzelését a keresztyén egyházba. Ő az alapítója és az elnöke a Focus on the Family (Fókuszban a család) szervezetnek, s világszerte több, mint 400 rádióállomáson át hallható. Emellett 11 magazint is kiad, amiket több, mint 3 millió ember olvas hónapról hónapra. Dr. Dobson diplomás pszichológus, és házassági, családi és gyermek tanácsadó mintegy három évtizede.

Dobson az önbecsülés fontosságát hirdette a *Hide or Seek: How to Build Self-Esteem in Your Child* (Elrejtteni, vagy keresni: Miképpen építsd fel az önbecsülést a gyermekedben, 1974) című könyvében. Ezt írta: „A személyes érték dolga nemcsak azok gondja, akiknek nincsen meg. Valódi értelemben az egész társadalom egészsége függ attól a könnyedségtől, amivel az egyes tagjai képesek megszerezni a személyes elfogadottságot. Valahányszor tehát az önbecsülés kulcsai látszólag elérhetetlenek az emberek nagy része számára, mint például a huszadik századi Amerikában, akkor széles körben elterjedt mentális megbetegedés, neurózis, gyűlölet, alkoholizmus, kábítószeresítés, erőszak és szociális zűrzavar üt fel biztosan a fejüket. A személyes érték nem olyasvalami, amit az emberek szabadon felvehetnek, vagy elvethetnek. Rendelkezünk vele, s mikor elérhetetlen, mindenki szenved.”² Dobson azt a nagy horderejű kijelentést teszi, hogy „az alacsony önbecsülés az emberiség egész családjára nézve fenyegetés, mely kihat a gyerekekre, az ifjúságra, az idősekre, a társadalom valamennyi szociális-gazdasági szintjére, minden nemzetségre, és etnikai kultúrára”.³

Véggövetkeztetés

A keresztyén tanácsadó mozgalmat nagyon felbőszítik azok, akik szerint a Krisztus-hit elégséges az evangéliumhoz méltó élethez; akik hiszik, hogy nincsen azoknak semmi kárhoztatásuk, akik Krisztusban vannak; akik hiszik, hogy a keresztyének több, mint győztesek Krisztusban, Aki szeretett minket (Róma 8). Nem beszélve a tanácsadók ama alapfeltevéséről, hogy a keresztyéneknek többre van szükségük, mint az evangéliumra az élet problémáinak leküzdéséhez. A tanácsadást követelő fő problémák a bűnök, melyek eltemetve hevernek a tudattalan elménk zugaiban, a belső fájdalom problémája és az alacsony önbecsülés problémája, ami depresszióhoz vezet. Miután a keresztyének nem képesek legyőzni ezeket a problémákat egyszerűen csak azzal, hogy engedelmessé válnak Istennek, olvassák a Bibliát és imádkoznak, nekünk szükségünk van a tanácsadók által kínált beavatkozásokra is.

---

¹ Ugyanott, 22. oldal

² James Dobson, *Hide or Seek: How to Build Self-Esteem in Your Child*, Fleming H. Revell, 1974, 21. oldal

³ James Dobson, *What Wives Wish their Husbands Knew about Women*, 1975, 24. oldal

4. fejezet: A pszichológiai és a bibliai igazság integrálása

Az első három fejezetből kiemelkedő kulcs-dolog az, hogy a keresztyén tanácsadás azon az integrációs modellen alapszik, mely megpróbálja összekeverni a világi pszichológia legjavát a bibliai tanításokkal. A pszichológia és a bibliai bölcsesség integrálását először Clyde Narramore javasolta az 1960-as évek elején, amint azt láttuk az 1. fejezetben. Ő állította azt, hogy a szószéki prédikálás nem elégséges ahhoz, hogy foglalkozzunk azokkal a komoly érzelmi problémákkal, melyek általánosak a gyülekezetekben. Hitte, hogy a pszichológiai alapelveken alapuló tanácsadás segített a keresztyéneknek a mindennapi élet problémáival való törődésben.

Két évtizeddel később John Carter és Bruce Narramore a *The Integration of Psychology and Theology (A pszichológia és a teológia integrálása, 1979)* azt állították, hogy „mind a pszichológia, mind a teológia sokat kínál az emberi faj megértéséhez vezető úton”.¹ Az integrációnak nyújtott támogatásuk azon a hiedelmen alapult, hogy minden igazság Isten igazsága, akárhol is legyen az megtalálható.² „Az igazság eme egységével lehetséges integrálni a különböző forrásokból és különféle módszerekből származó igazságot.”³ Mind a gondolkodást, mind a kijelentést, mind a tudományos módszert úgy tekintik, hogy azok érvényes szerepet játszanak az igazság keresésében.⁴ Az alapfeltételezés, ami alátámasztja az integracionisták álláspontját az, hogy a pszichológia tényei valódi tudományos vizsgálatokon alapulnak. A keresztyén kollégiumokban és egyetemeken tanító pszichológusok közötti felmérés megmutatta, hogy a *The Integration of Psychology and Theology* egy rendkívül befolyásos könyv.

A Fuller Teológiai Szeminárium támogatja az integrálást

A Fuller Teológiai Szeminárium döntő szerepet játszott a pszichológia és a keresztyén hit integrálásának folyamatában. Az 1963-ban alapított Fuller Pszichológiai Iskola fő célja az új kapcsolatok felfedezésének elősegítése a keresztyén hit és a pszichológiatudományok között. Jézus Krisztus keresztyénjét helyezve a pszichológiaoktatás kellős közepébe, a Fuller „folytatja a jellegzetes fajta klinikai pszichológus felkészítését: olyan nőket és férfiakat, akiknek ismereteik és tevékenységük egyformán jól tájékozott mind a pszichológiában, mind a keresztyén hitben”. A Fuller integrációs megközelítése azon a meggyőződésen épül fel, hogy a klinikai és kiértékelő képességekkel rendelkező keresztyének segíteni fognak az embereknek a teljesség felé vezető útukon. A Fuller klinikai pszichológiai kurzusa segít egybeolvasztani a pszichológiát és a teológiát a klinikai gyakorlatban.⁵

A Fuller úgy magyarázza, hogy a pszichológia és a teológia integrálása kísérlet arra, hogy a keresztyén hitet alátámassza a pszichológia gyakorlásával. „Mit mondjon a teológia a pszichológiának? Miféle változást okoz az Istenbe vetett hit a módban, mellyel a pszichoterapeuta segíti a bajban levő egyént, vagy családot? Mi módon válasz Krisztus az emberi szükségekre? Miképpen lehet az egyház élete kontextus a gyógyuláshoz? Mi a Szentlélek szerepe a gyógyulás folyamatában?”

A Fuller szerint „a pszichológusok gondosan megvizsgálták az emberi tapasztalat természetét, a családi konfliktusok természetét, az erőszak, a depresszió, a harag, a komoly

---

¹ John D. Carter és Bruce Narramore, *The Integration of Psychology and Theology*, Rosemead Psychology Series, 1979, 12. oldal

² Ugyanott, 13. oldal

³ Ugyanott

⁴ Ugyanott, 103. oldal

⁵ A Fuller Szeminárium honlapjáról

elmebetegség, a kiégés, és egy sor más dolog hatását. Az integráció egyik összetevője a kísérlet ezeknek a kérdéseknek a megválaszolására. Az egyház történetében mindvégig voltak egyének és közösségek, akik küzdöttek a keresztyén és a tágabb kultúra viszonyával. Integrációs erőfeszítéseink során jól tesszük, ha fogékonyak leszünk arra, miképpen végezték ezt az előttünk járók.”

A Fuller megközelítése az, hogy segítse a diákokat megvizsgálni a módokat, ahogyan a két tudományágból származó információ egyesíthető. A diákokat arra buzdítják, hogy dolgozzák ki a saját pszichológiai és teológiai együttműködésüket a klinikai gyakorlatban. A Fuller Integrációs Könyvtára, mely összegyűjti a könyvek és kutatási anyagok speciális gyűjteményét, egyik jele az odaszántságának a pszichológia és a teológia kapcsolatának előmozdítására.

A pszichológiai értékek és a bibliai igazság integrálása

A Keresztyén Tanácsadók Amerikai Szövetsége (AACC) mindig mélyen el volt kötelezve a bibliai és a pszichológiai igazság integrálása iránt. 1993-ban Gary Collins, aki akkortájt a Szövetség elnöke volt, feladott egy hirdetést a *Christianity Today*-ban (1993. május 17-i szám), ami kiemelte az integrációs támogatásukat: „Az AACC mintegy 5000 professzionális, pásztori és laikus tanácsadóból áll, akik egyformán el vannak kötelezve a pszichológiai kiválóság és a bibliai igazság iránt. Az AACC tagjai megpróbálják elősegíteni a tanácsadói alapelvek integrálását a biblikus teológiával.”

Már láttuk, hogy a tanácsadói színpad az Egyesült Királyságban erőteljesen integracionista. Mind a CWR, mind a Londoni Teológiai Iskola (LST) az integrációs modellt követik. Selwyn Hughes világos elkötelezettséget mutat a bibliai igazságok és a világi pszichológia alapelveinek kombinálása iránt. A Londoni Iskola a Biblia mögé tekint az emberi lények megértéséhez, „Pont amiképpen a keresztyén orvosoknak is többre van szükségük a Bibliánál a fizikai funkciók és diszfunkciók megértéséhez, úgy van a keresztyén tanácsadóknak is szükségük bepillantásokra, melyek a psziché világi tanulmányozásából szedhetők össze. Mi az efféle bepillantásokat próbáljuk meg ’beleintegrálni’ az emberek keresztyén értelmébe, így a mi modellünk egy ’integratív keresztyén terápia’.”¹ A legtöbb keresztyén tanácsadó az Egyesült Királyságban széles körű pszichológiai megközelítéseket kínálnak. A Watford Keresztyén Tanácsadó Szolgálat, amit az LST működtet, azt magyarázza, hogy olyan integratív modellt használ, ami magában foglalja a pszichodinamikus terápia összetevőit (a freudi elképzelésekre alapozva), az elbeszélő (narratív) terápiát (Michael White ama hitére alapozva, hogy abszolút igazságok nincsenek, csak szociálisan jóváhagyott nézőpontok), valamint a racionális emotív magatartás-terápiát (Albert Ellis pszichológiai elméleteire alapozva).²

Az *Effective Biblical Counseling (Hatékony biblikus tanácsadás)* című könyvében Larry Crabb úgy írta le az integráló módszerét, mint „az egyiptomiak kifosztását”.³ Crabb hasonlatában az „egyiptomiak” jelentik a világi pszichológiai elméleteket – kifosztó technikájának célja a legjobbak átvétele a világi pszichológiai elméletekből, s ennek összekombinálása a bibliai bölcsességgel. Crabb azt állítja, hogy ha a tanácsadó „gondosan megrostálja” az elképzeléseket a pszichológiából, akkor képes lesz felmérni „ezek összeegyeztethetőségét a keresztyén előfeltevésekkel”. Azt is állítja, hogy ez a módszer lehetővé teszi az egyháznak, hogy „hasznos bepillantásokat” szedegessen össze a

---

¹ Londoni Teológiai Iskola honlapja, *Teológia és tanácsadás: mit hiszünk a tanácsadásról*.

² Watford Keresztyén Tanácsadó Szolgálat honlapja

³ Larry Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Zondervan, 1977, 47. oldal

pszichológiától anélkül, hogy kompromisszumot kötné a Szentírás iránti odaszántságát illetően.

Annak szemléltetése végett, miképpen kínálhatnak a világiak bármit is a keresztyénségnek, Crabb ezt írja: „Az ember felelős (mondja Glasser) azért, hogy elhiggye az igazságot, ami felelős viselkedést fog eredményezni (mondja Ellis), ami viszont értelmet, reménységet (mondja Frankl), és szeretetet (mondja Fromm) fog neki adni, ez pedig vezetőként fog szolgálni (mondja Adler) a másokkal való hatékony élethez önmagát és másokat elfogadó személyként (mondja Harris), aki megérti önmagát (mondja Freud), aki ennek megfelelően fejezi ki önmagát (mondja Perls), és aki tudja, miképpen kontrollálja önmagát (mondja Skinner)”.¹ Crabbot különösen Carl Rogers hozzájárulása nyűgözi le a kapcsolati tanácsadáshoz,² s ezt írja: „A keresztyének jól teszik, ha olvassák Carl Rogers-t a kliens, mint érdemleges emberi lény alapos elfogadásának szükségességéről”.³ Valóban bámulatos, hogy Crabb szemében Albert Ellis a felelős viselkedés modellje, hogy a keresztyéneknek Carl Rogers-t kell olvasniuk annak megismerése végett, miképpen kezeljék az embereket, hogy Erich Fromm humanista filozófiája taníthatja a keresztyéneket a szeretet jelentésére.

A keresztyén tanácsadás fő árama megpróbálja integrálni Sigmund Freud pszichoterápiájának legjavát, Alfred Adler célorientált tanácsadását, Carl Rogers kliens-központú tanácsadását, Albert Ellis racionális emotív magatartás-terápiáját, és Abraham Maslow szükség-kapcsolt pszichológiáját a fegyvertárába. Például a Meier Klinika, mely azt állítja, hogy az egyik legmegbízhatóbb név a keresztyén tanácsadásban, „integrálja a biblikus alapú keresztyén hiedelmeket a pszichológiai alapelvekkel az egész ember kezelése végett – mentálisan, érzelmileg, fizikailag és lelkiileg. Megközelítésünket a teljes elkötelezettségünk a keresztyén tanácsadás iránt, valamint a szilárd klinikai felkészülés teszük különlegessé”.⁴

A pszichológiai igazság és Isten igazsága

Az integrációs modell számára kulcsfontosságú az a feltevés, hogy a bibliai igazság és a pszichológiai „igazság” összekombinálható „az összes igazság” létrehozása végett. Azt kérjük tőlünk, hogy fogadjuk el: az emberek pszichológiai elméletei hozzájutottak az igazság olyan mércéjéhez, mely lehetővé teszi a számukra, hogy megálljanak Isten kijelentett, örök Ígéje mellett. Erre az előfeltevésre alapozva a keresztyén tanácsadó mozgalom egyesítette a pszichológiai elméletet és a bibliai kijelentést, hogy megformálja az emberi természet egységes nézetét, és hogy megoldja az emberi problémákat. A pszichológiai „igazságok” azonban állandóan változnak, míg a bibliai igazságok soha. Az integracionisták veszélyes területre lépnek, mikor megpróbálják Istennek a Szentírásban kijelentett igazságát integrálni „az ember igazságával”, amiképpen azt pillanatnyilag értik és tanítják a Szentírásen kívülről. A kijelentés, miszerint „minden igazság Isten igazsága” veszélyes tendenciával jár együtt, mert megpróbál minden „igazságot” egy szintre hozni. Azt állítja, hogy amit manapság „igaznak” hisznek a tudományon, vagy a pszichológián keresztül, az ugyanolyan biztosan igaz, mint a bibliai igazság.

Szomorú, hogy egyes keresztyének újraértelmezik a Szentírást, mert a modern pszichológiai elmélet látszólag felfedezett néhány új „igazságot”. Egyes keresztyének azért kutatják a Szentírást, hogy megkapják belőle a kedvenc pszichológiai elméletük alátámasztását. Amint majd látjuk a 11. fejezetben, Larry Crabb igeverseket használ fel a Róma 8-ból Freudnak a tudattalan elmével kapcsolatos elmélete alátámasztásához. A Biblia

---

¹ Ugyanott, 56. oldal

² Ugyanott, 44. oldal

³ Ugyanott, 96. oldal

⁴ A Meier Klinika honlapja.

többé már nem az igazság elsődleges forrása, hanem csak másodlagos, és arra használják, hogy alátámasszák vele az „igazság” világi pszichológusok által vallott változatát.

A Szentírás azt tanítja, hogy Isten szavai maga az igazság – az igazság végső mércéje és meghatározása. Ezért mondhatja Jézus az Atyának: „A te ígéd igazság” (Jn17:17). Isten szavai nemcsak igazak, hanem *maga az* igazság. Ez azt jelenti, hogy Isten szava az a végső mérce, amivel az igazság megítélendő. Isten igazsága Jézus Krisztusban (Én vagyok az igazság), és Isten Ígében (Isten Ígéje igazság) jelentetett ki. Krisztus mondta, hogy mindenki, aki az igazságból való, hallgat az Ő szavára (Jn18:37). Az élő Isten egyháza Isten igazságának az őrzője a Földön (1Tim3:15). Isten abszolút és változhatatlan igazsága foglalkozik azzal, ami lelki, erkölcsi és örök. Isten Ígéje megtanít mindent, amit tudnunk kell az ember lelki és erkölcsi állapotáról.

Isten általános kegyelme

A másik érv, amit felhasználnak a világi pszichológiai technikáknak az egyházba integrálása mellett, az általános kegyelem. A beszélgető terápiák részét képezik Isten általános kegyelmének, ami áldást hoz az egész emberiségre az *Evangelicals Now* egyik cikke szerint (2008 október). Dr. Mike Davies és Charles H. Whitworth írják: „A beszélgetési terápiákat, például a megismerő magatartás-terápiát (Cognitive Behavior Therapy, CBT) nem szabad elvetni azért, mert az általa használt modellek világiak, és nem kimondottan keresztyének. Az általános kegyelem bibliai megértése azt jelenti, hogy a bepillantások az emberi viselkedésbe és egészségbe gyakorta megadatnak a nem keresztyéneknek is. Tapasztalatunk, mint a helyesen alkalmazott általános gyakorlat szerint a CBT-től származó technikák nagyon hasznosak lehetnek azoknak a tüneteknek a mérséklésében, melyek gyakran a nagyon gyenge állapotból fakadnak”.¹ Dr. Davies az általános gyakorlatban szerzett tapasztalata alapján azt állítja, hogy a megismerő terápiák részét képezik Isten általános kegyelmének. Tapasztalata szemlátomást speciális bepillantást adott neki, mellyel lehetővé vált azon terápiák meghatározása, melyek Isten általános kegyelmének is részei, s ezért az egész emberiség javára vannak.

Az általános kegyelemmel kapcsolatos érv alapján kérjük tőlünk, hogy higgyük el: az Albert Ellis és Aaron Beck (megismerő terápia) által kifejlesztett beszélgetési terápiák részei Isten az egész emberiségre kiterjedő áldásának.

Az integracionista megközelítés érvényességének ellenőrzéséhez a Szentírás fényében kell megvizsgálnunk azokat a pszichológiai elméleteket, melyeket a keresztyén tanácsadó mozgalom elfogad „igazsággként”, és Isten általános kegyelmének részeként. Mélyebbre kell ásunk, hogy megértsük azt, amit az integracionisták pszichológiai igazsággként hirdetnek. Most a pszichológia óriásaihoz kell fordulnunk – Sigmund Freudhoz, Alfred Adlerhez, Abraham Maslowhoz, Carl Rogershez, Albert Ellishez. Az elméleteik vizsgálatakor az alábbi kérdésre összpontosítunk: Vajon ezeknek az embereknek az elméletei, melyeket beintegráltak a keresztyén tanácsadásba, igazságot alkotnak? Nyitottaknak kell lennünk az alternatív magyarázatra is, mely szerint a Szentírás és a pszichológiai „igazság” integrálása veszélyes, hamis tanítást visz be az egyházba.

---

¹ Dr. Mike Davies és Charles H. Whitworth, *Depression: how churches and GPs can work together*, Evangelicals Now, 2008. október

5. fejezet: Sigmund Freud – a pszichoterápia alapító atyja

Az elképzelés, miszerint pszichoterápiára van szükségünk a napi élet problémáinak leküzdéséhez, valójában Sigmund Freuddal jelent meg. Az ő befolyása a nyugati gondolkodásra általánosságban, de főleg a pszichológiai elmélet területén oly hatalmas volt, hogy lehetetlen megérteni a keresztyén tanácsadói mozgalmat anélkül, hogy először meg ne értenénk a freudi megközelítést a pszichoterápiában. Freud elképzelése a tudattalanról bele van szőve a keresztyén tanácsadás szövetébe. Láttuk már, hogy Larry Crabb készpénznek veszi Freud tanításait a tudattalanról. Crabb szabadon elismeri, hogy Freud vezette be a pszicho-dinamika elképzelését a modern gondolkodásba. Ezt írja: „Hiszem, hogy az ő [Freud] pszicho-dinamikai elmélete egyszerre kihívó és értékes azon elemek elismerésében az ember személyiségen belül, melyeket sok teológus nem vett észre”.¹ Amint majd látjuk a 11. fejezetben, Crabb mélyen elkötelezett a freudi pszichológia iránt.

Selwyn Hughes, a brit keresztyén tanácsadó mozgalom doyenje Freudnak a tudattalanról alkotott elméletét nagyon hasznosnak találta a tanácsadó szolgálatában. Beszél „egy tudattalan mechanizmusról, mely a lélek ama pusztító érzelmeit hivatott lehűteni, melyek darabokra szaggatnának minket”,² és megmagyarázza, hogy éveken át „sok időt töltött a leásással az emberek múltjába, hogy magyarázatot találjon a viselkedésükre”.³ Az előző fejezetben láttuk, hogy a Watford Keresztyén Tanácsadó Szolgálat, mely szoros kapcsolatban áll a Londoni Teológiai Iskolával, a tanácsadás integrációs modelljét használja, ami magában foglalja Freud pszicho-dinamikus terápiájának elemeit.

A Happiness is a Choice (A boldogság egy választás, 1994) című könyvükben Minirth és Meier keresztyén pszichiáterek elmagyarázzák, hogy a gyakorlatukban látnak embereket, „akik felett a saját tudattalan ösztöneik, konfliktusaik, indítékaik uralkodnak... A bölcs tanácsadó azonban megpróbál benézni az egyén szívébe – a tudattalan gondolataiba és érzelmeibe – hogy meglássa: mire képes az illető annak érdekében, hogy felhagyjon a saját leülepedett stresszeinek továbbcipelésével”.⁴ Hitték, hogy a Jeremiás 17:9 a keresztyén pszichiátria kulcsa: „Csalárdabb a szív mindennél, és gonosz az; kicsoda ismerhetné azt?” Azt állítják, hogy „Jeremiás próféta itt azt mondja: mi emberek nem vagyunk képesek kipuhatolni, vagy felfogni, milyen kétségbeejtően bűnösök és csalárdak a szíveink – tudattalan indítékaink, konfliktusaink, ösztöneink, érzelmeink és gondolataink”.⁵ Minirth és Meier terápiás megközelítése Freudnak a tudattalanról alkotott elméletén alapszik.

Sigmund Freud (1856-1939) filozófiája

Freud világos célokkal rendelkező ember volt, aki megalapította a pszichoterápia egész világra kiterjedő mozgalmát. A freudi pszichológia mögött meghúzódó lényegi eszme az, hogy az emberi viselkedést nagymértékben a tudattalan elme irányítja. A pszichoterápia célja a behatolás a tudattalanba azért, hogy menekülő utat kínáljon a mélyen rejtve lappangó sötét vizekből.

Freud terjedelmes írásai hatalmas befolyást gyakoroltak a nyugati gondolkodásra. Átvette az amorális világnézet támogatásának kormánypalcáját Nietzschétől, a filozófustól, aki Isten halálát hirdette. Azt írta, hogy Nietzsche „olyan filozófus volt, akinek a találgatásai

---

¹ Larry Crabb, *Understanding People*, Zondervan, 1987, 215-216. oldal

² Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, 149. oldal

³ Ugyanott, 126. oldal

⁴ Frank Minirth és Paul Meier, *Happiness is a Choice*, Fleming H. Revell, 1994. 97. oldal

⁵ Ugyanott

és intuíciói néha a legelképesztőbb módon esnek egybe a pszichoanalízis laboratóriumi eredményeivel”.¹ Freud vonzódott Darwin evolúciós elméleteihez is, „mert ezek reményt keltettek a rendkívüli fejlődést illetően a világ megértésében”.² Az evolúció tanítása alaposan megváltoztatta az ember uralkodó elképzelését. Az ember bibliai nézete, miszerint Isten képmására teremtett, és halhatatlan lélekkel rendelkezik, kihívás előtt állt. Az embert most az állatvilág részének tekintették, aki a többi nem emberszabású állattól csak a strukturális összetettség fokában különbözik. Ez tette lehetővé, most először, hogy az embert a tudományos vizsgálatok tárgyaként kezeljék. A pszichológia áltudománya most képes volt megmagyarázni az ember alkatát, s a pszichoterápiára úgy tekintettek, mint a viselkedést fejlesztő hasznos technikára.

Freud azt állította, hogy képes behatolni a tudattalan elme mélységeibe. Azt is állította, hogy felfedezte az emberi szexuális viselkedés ama titkait, melyek évezredek keresztül kijátszották az emberiséget. Leírta az Oidipusz-komplexust, ami szexuális állatokként látta a gyermekeket. Freud szerint a fiúk a szexuális vágyaikat az anyjukra összpontosítják, és ellenséges impulzusokat fejlesztenek ki apjuk, mint riválisuk ellen. A lányok hasonlóan viselkednek. Freud gondolkodásának középpontjában a keresztyén vallással szembeni ellenségessége állt, s ez arra indította őt, hogy az emberi szexualitásra olyan magyarázatot adjon, ami mellőzi a biblikus erkölcsiséget. Freud tanítványokat gyűjtött maga köré, akik elkötelezettek voltak radikális eszméi iránt, és elhatározták, hogy terjeszteni fogják a freudi világnézetet a pszichoanalízis technikáin keresztül. Freud befolyása szerteágazó volt és messzire elhatott. Pszichoanalitikai mozgalma az egész nyugati világban,³ s a keresztyén tanácsadó mozgalom szolgálatán keresztül a keresztyén egyházban is elterjesztette a freudi filozófiát.

Freud, a kokain és az ördög

A népszerű nézet szerint Freud fogadta el az emberi viselkedés tudományos megközelítését. Ami nem széles körben ismert, hogy kokainista volt, és nagyon érdeklődött az okkult iránt. A *Sigmund Freud's Christian Unconscious (Sigmund Freud Keresztyén Tudattalanja)* című könyvében Paul Vitz Freud kokainos szokásaival foglalkozik. „Freud 1884-ben kezdett kísérletezni a kábítószerrel, mikor 28 éves volt, abban az időben, amikor a kokain majdnem teljesen ismeretlen volt tudományos körökben. Az 1884-1887 közötti időszakban Freud gyakran fogyasztott kokaint, néha nagy adagokban. Miután bevette magát a kábítószerrel, s kapott néhány előzetes beszámolót másoktól, Freud ragyogó beszámolókat tett közzé a kokainról.”⁴

Freud komolyan érdeklődött a Gonosszal kapcsolatos dolgok iránt. A *Sigmund Freud and the Jewish Mystical Tradition (Sigmund Freud és a zsidó misztikus hagyomány)* című könyvében David Bakan leírja, hogy vette körül magát Freud mindenféle pogány istennel, melyekre csak rátalált. Felvette azt a szokást, hogy elővett egy darabot a gyűjteményéből, és szemmel, s érintéssel vizsgálta, miközben a kollégáival beszélt. „Mondhatni tisztán haragból, mélyen megigézve hajszolta 'a bálványokat' és díszes kellékeiket. Dolgozó- és konzultációs szobája dugig volt velük. Sachs elmeséli, hogy a korai összejöveteleken Freud lakosztályában miképpen 'figyeltünk a merev tekintetű bálványok és állatforma istenek között Freud néhány új cikkére, vagy olvastuk fel és tárgyaltuk meg a magunk alkotásait, illetve csak beszélgettünk a minket érdeklő dolgokról’.”⁵ Bakan azt állítja, hogy az ördögnek megvolt a

¹ Sigmund Freud, Standard Edition XX, *An Autobiographical Study*, Hogarth Press, London 1968. 60. oldal

² Ugyanott, 8. oldal

³ J. N. Isbister, *Freud – An Introduction to his life and work*, Polity Press, 1985, 191. oldal

⁴ Paul Vitz, *Sigmund Freud's Christian Unconscious*, The Guilford Press, 110. oldal

⁵ David Bakan

maga szerepe Freud fejlődésében. „Az ördög ellenséges a keresztyénségbe is beleszótt mózesi jellemzőkkel. Freud egyszer megjegyezte a munkatársainak: 'Tudjátok, hogy én vagyok az ördög? Egész életemben az ördögöt kellett játszanom annak érdekében, hogy mások képesek legyenek felépíteni a leggyönyörűbb katedrálist az általam gyártott anyagokból'.”¹

Peter Swales kutatásai azt sugallják, hogy Freud szövetséget kötött az ördöggel. Vitz szerint: „Nos, az ördög mindebbe belép két tényen keresztül, melyek fontosságát Peter Swales felismerte, és felhívta rá az én figyelmemet is. Így a swalesi elmélet a harmadik közzétett magyarázata az ördöggel kötött freudi szövetségnek.”² Vitz azzal zárja, hogy „a kokain Freud számára szorosán összekapcsolódott az ördöggel, s valóban, ő a kezdetektől fogva kötődött valamiféle szövetséghez. Így, mikor Freud még fiatal orvos volt, – évekkal a pszichoanalízis kezdete, valamint 10-12 évvel a Bakan által emlegetett pszichológiai „szövetséget” megelőzően – már nagyon szoros kapcsolatban állt az ördöggel. A szövetség pontos természete még mindig nem világos, de úgy tűnik, hogy a fauszi szövetség alapján volt modellezve...”³

Vitz azt állítja, hogy ha visszatekintünk Freud életére, abból meglátszik, hogy a menny, de (főleg) a pokol, az ördög és a kárhozat dolgai mélyen kötődtek a személyes indíttatásához. „Az idézett bizonyíték erős gyanút ébreszt azzal kapcsolatosan, hogy Freud nagyon fontos részben a Sátán mellé állt Isten, a menny és Krisztus ellenében, s csatlakozott az egyház ellenségeihez.”⁴ Miután elmagyarázta az Antikrisztus jelentőségét, Vitz azt állítja, hogy „annak lehetőségességét, hogy Freud önmagát, legalábbis bizonyos vonatkozásokban, az Antikrisztusnak tekintette, komolyan kell venni”.⁵ Freud elméleteinek megfelelő elemzése során figyelembe kell venni az ő belekeveredését az okkultizmusba, mert ez kétségtelenül befolyással volt az emberi alkatról kialakított nézetére.

Freud tudattalanja

A tudattalan elképzelése Freud nagy hozzájárulása a pszichológiai elmélethez. Azt állította, hogy az emberek elnyomják a nem kívánatos és fájdalmas emlékeket a tudattalan emlékezetükben. A tudattalan titokzatos tartalmának leleplezése és feltárása vált a pszichoanalízis alapjául. A tudattalan fogalma jórészt ma is ellenőrizetlen, és a pszichoterápiás tanácsadás legtöbb formájának alapját alkotja, s amint majd látni fogjuk, lényeges összetevője a keresztyén tanácsadó mozgalomnak az Egyesült Királyságban, az USA-ban és máshol is.

Freud dolgozta ki azt az elméletet, mely szerint az emberi tudattalanság erőteljes meghatározója gondolkodásunknak, érzéseinknek és viselkedésünknek. Úgy látta a tudattalant, mint állandó raktárát minden érzékelésünknek, tapasztalatunknak, érzelmeinknek, és fejlődésünk elnyomott szakaszainak. Ez alámerült jéghegye a rejtett ösztöneinknek, érzéseinknek, szeszélyeinknek, és eszméinknek, melyek kötődnek az aggodalomhoz, a konfliktushoz és fájdalomhoz. Így annak többsége, amit életünk során megtapasztalunk – a háttér-érzelmek, hiedelmek, érzések, és impulzusok – nem hozzáférhetőek a számunkra a tudatos szinten, mert a legtöbb, ami ösztönzi az emberi viselkedést, a tudattalannkban van elrejtve. Ezek az érzelmek és gondolatok befolyásolják a cselekedeteinket és szándékos tudatunkat.

---

¹ Ugyanott, 181. oldal

² Az első kettőt Velikovsky (1941) és Bakan (1958) adták meg. Velikovsky E. „The dreams Freud dreamed” *Psychoanalytic Review*, 30. 487-511. oldal

³ Paul Vitz, *Sigmund Freud's Christian Unconscious*, 113. oldal; Eissler K. R. *Talent and genius: The fictitious case of Tausk contra Freud*. New York, Quadrangle, 1971

⁴ Paul Vitz, *Sigmund Freud's Christian Unconscious*, 128. oldal

⁵ Ugyanott, 165. oldal

A tudattalan tartalma Freud szerint nem tehető szándékosan hozzáférhetővé. Ehhez pszichoanalitikusra van szükség! Freud azt állította, hogy bizonyos tanácsadó technikák használatával, mint amilyen a szabad asszociáció, a hipnózis, az álmofejtés, az emlékek összeszedése, a pszicho-terapeuta feltárhatja és elemezheti a tudattalant. A terapeuta ezután megmagyarázhatja a neurotikus viselkedés okait, és megszabadíthatja a páciens a tudattalan elméjének zsarnoki felügyeletétől. Ebből következik, hogy az egyetlen valódi orvosság az emberi problémákra a tudattalan alapos elemzése egy pszicho-terapeuta által.

Freud elmélete a tudattalanról rendkívül titokzatos, mert óriási hatalmat ad a terapeuta kezébe, ugyanis csak ő rendelkezik azokkal az ezoterikus ismeretekkel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy leásson a tudattalan elménk legmélyebb zugaiba, és értelmezhesse motivációit. S természetesen lehetetlenség bebizonyítani, hogy a tudattalan nem létezik, mert miképpen bizonyít valaki egy tagadást? Freud elméletének az a következménye, hogy a boldogtalan, nyomorult emberek most a pszicho-terapeuta könyörületére van bízva. 1913-ban Otto Gross, egy osztrák pszichoanalitikus és Freud korai tanítványa, aki később anarchista lett, ezt írta: „A tudattalan pszichológiája a forradalom filozófiája... Ezt hívjuk segítségül a belső szabadság engedélyezéséhez, ezt hívjuk segítségül, mint készülődést a forradalomra.”¹ Az *Internet Encyclopedia of Philosophy* Freudnak a tudattalanról alkotott elméletét nagymértékben determinisztikusnak tartja. Ő volt „valószínűsíthetően az első gondolkodó, aki szisztematikusan alkalmazott determinisztikus alapelveket a mentális szférára, és vallotta, hogy az ember viselkedés széles spektruma csak azokból a (rendszerint rejtett) mentális folyamatokból, vagy az azokat meghatározó állapotokból kiindulva magyarázható”. Freud jelentősége tulajdonított a nyelv, vagy a toll elcsúszásainak, a megrögzött viselkedésnek, valamint az álmoknak, mert azok leplezett formában azt tárják fel, amit másként nem lehet megismerni. Azt javasolta, hogy az akarat szabadságát szorosán írjuk körül, mert a választásainkat rejtett mentális folyamatok irányítják, melyekről nem tudunk, s melyeket nem vagyunk képesek irányítani.”²

Meg kell értenünk, hogy a tudattalan elme egy, Freud újjá nem született sötét képzelete által kifejlesztett konstrukció. A pszichoanalízis a tudattalan posztulálásától függ, s nélküle az egész építmény összeroskad. De soha nem bizonyítható, vagy cáfolható, sőt még tudományos hipotézisként sem áll meg. Hozzájárulása az emberi állapot megértéséhez valójában értéktelen.

A *The Memory Wars (Emlékezet-háborúk)* című könyvében Frederick Crews professzor meggyőzően rombolja le az egész freudi koholmányt az elejétől a végéig. Miután egykor Freud támogatója volt, leírja a megvilágosodás felé vezető útját. „Csak sokkal később derengett fel a számomra, hogy a pszichoanalízis korunk paradigmatisma áltudománya – olyasvalami, ami rászolgált arra, hogy ne a 'Mit tudunk megmenteni Freudtól' takarékos lelkiületével közelítsük meg, hanem inkább elvi alapokon álló, a téves logikájára, az előállítására, a saját bizonyítékára és a felnőtt viselkedésére vonatkozó felületes, a megfigyelhetetlen és önkényesen posztulált gyermekkori fantáziára utalva adott magyarázatára irányuló figyelemmel.”³ Crews azt állítja, hogy Freud terápiás sikerei szemlátomást nem is léteztek, egyszerűen csak hazudott róluk. Freud pszichoterápiás mozgalma elsősorban nem úgy viselkedett, mint egy tudományos-orvosi vállalkozás, hanem inkább, mint egy politbüro, mely mindenképpen igyekezett elnyomni minden kritikát. A „tudomány”, amit Freud koholt, „áltudomány volt, és az is maradt abban, hogy egy nem ellenőrzött dogmára támaszkodik, hiányzik belőle minden biztosíték az önkényes következtetések levonásának kivédésére, és különböző módokon vonja ki magát minden

---

¹ Nicholas Sombart, Max Weber and Otto Groß, *History of Political Thought* 8 (1), 1987 tavasz, 140-141. oldal

² Az *Internet Encyclopedia of Philosophy*, Sigmund Freud, (1856-1939)

³ Frederick Crews, *The Memory Wars*, Granta Books, 1995, 9. oldal

normális, 'adok-kapok' tudományos vita alól".¹ Freud dinamikus tudattalanjáról kiderül, hogy az „az ellentmondások mocsara”.² Crews arra a következtetésre jut, hogy Freud volt „a tudomány és az orvoslás történetének legtúlértékeltőbb figurája – olyasvalaki, aki óriási károkat okozott a hamis kóroktanok, téves diagnózisok és a vizsgálatok gyümölcstelen fajtáinak terjesztésével”.³

Freud és a keresztyénség

Freud egész gondolkodása mögött a keresztyén hittel szembeni mélységes ellenségessége állt. Kollégájának Wilhelm Fliessnek írt levelében leírja, mennyire feldúlta az a keresztyén befolyás, amit a római látogatása során látott. Freudot zavarta a jelentése, és képtelen volt kiűzni az elméjéből a saját maga nyomorúságát, valamint az összes többi nyomorúságot, ami létezésének a tudatában volt. „Majdnem tűrhetetlennek találtam az emberiség üdvösségének hazugságát, mely oly büszkén veti a fejét a menny irányába.”⁴ A keresztyénség eme heves gyűlölete hozta létre Freudban a belső meggyőződést, „a törekvést, mely életének uralkodó, de leplezett céljává vált – 'az üdvösség hazugságának' leplezése, és annak megmutatása, hogy az nem több, mint hazugság”.⁵

A *Freud – An Introduction to his life and work* (*Freud – bevezetés az életébe és a munkásságába*) című könyvében Isbister arra a következtetésre jut, hogy Freud gyűlölte a keresztyénséget, „és mindent, amit jelképezett – az antiszemitizmust, a 'keresztyén' társadalom képmutatását, erkölcsiségének szigorú követelményeit, s azt az állítást, mely szerint az ember sorsa végső soron örök célokkal kapcsolódott össze. 1900-tól kezdődően a keresztyénséggel szembeni ellenállása, mely addig főleg a leveleiben olvasható csípős megjegyzéseiben látszott, növekvő módon nyilvánult meg az elméleteiben és az azok által elindított mozgalomban... Freud nyilvánvaló céljai lehettek tudományosak – elősegítve a mély pszichológia új tudományát, de leplezett céljai sokkalta kifinomultabbak és összetettebbek voltak – le akarta győzni a keresztyénség forrását, Rómát (aminek ő látta), ami Hannibálnak nem sikerült... küldetésének titkos összetevői egyre világosabbá válnak, ahogyan a pszicho-analitikai mozgalom története feltárja azokat”.⁶

Végekvetkezés

Freud nem volt a keresztyén hit barátja. Valójában a munkája legnagyobb része mögött álló ki nem mondott indítéka az arra irányuló szenvedélye volt, hogy felforgassa a keresztyén evangéliumot. Kétségtelen, hogy az okkult iránti elbűvöltsége befolyásolta a pszichoterápiás modelljének kifejlesztését. A tudattalanról alkotott elmélete közvetlen ellentétben áll az Isten képmására teremtett és a gondolataiért, szavaiért és cselekedeteiért felelős ember bibliai nézetével. Freud elmélete a tudattalan elmét tette meg az emberi viselkedés mögött álló hajtóerőnek, áldozati mentalitást hozván ezzel létre, így valamennyien a tudattalan áldozatai vagyunk.

Freud elmélete a tudattalanról az embert zsarnoki rabszolgaságba veti, mert minket olyan belső erő irányít, aminek nem vagyunk a tudatában, s amit még csak el sem kezdhünk megérteni. Rossz viselkedésünket és neurotikus tetteinket tudattalan erők irányítják, s csak

---

¹ Ugyanott, 110. oldal

² Ugyanott, 298. oldal

³ Ugyanott, 298. oldal

⁴ Levél Fliessnek, 1901. szeptember 19. 146. szám. *The Origins of Psycho-Analysis: Letters to Wilhelm Fliess, Drafts and Notes, 1887-1902*, Basic Books, 1954, 335-336. oldal

⁵ J. N. Isbister, *Freud – An Introduction to his life and work*, 178. oldal

⁶ Ugyanott, 179-180. oldal

annyit tehetünk, hogy hiszünk Freudban és a tanítványaiban. A pszichoanalitikusnak hatalmas a hatalma, mert egyedül ő rendelkezik ezoterikus tudással és jártassággal tudattalan indítékaink feltárásához és magyarázásához, s egyedül ő képes megnyitni az ajtót a menekülés előtt a mély belső fájdalomtól, ami a tudattalan elménkben lappang. S ki kérdőjelezheti meg egy pszicho-terapeuta tanácsait?

Az állítás, miszerint a pszicho-terapeuta képes leásni a tudattalan elménkbe, ellentétes a Szentírással, mert az azt tanítja, hogy egyedül Isten ismeri az ember elméjét. „Mert kicsoda tudja az emberek közül az ember dolgait, hanemha az embernek lelke, a mely ő benne van?” (1Kor2:11) Salamon király így imádkozott: „egyedül csak te ismered az emberek fiainak szívét” (2Krón6:30). Jézus ismerte a farizeusok gondolatait (Mt9:4). Isten az, aki ellenőrzi az elmét, megfizet mindenkinek az útjai szerint (Jer17:9-10). Isten Ígéje „megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait” (Zsid4:12). A Biblia világos üzenete az, hogy emberi lény számára nem lehetséges megismerni, mi van a másik ember elméjében.

Ezért annyira csálárd a pszichoterápia, mert soha nem képes leleplezni az ember valódi gondolatait. „Érzéki ember [ti. a terapeuta] pedig nem foghatja meg az Isten Lelkének dolgait: mert bolondságok néki; meg sem értheti, mivelhogy lelkiképen ítéltetnek meg.” (1Kor2:14) A terapeuta csak azt tudhatja meg, amiről a kliens úgy dönt, hogy elmondja neki, és semmi módja nincs kipuhatolni, hogy vajon a kliens igazat mondott-e neki, vagy olyan dolgokat mond, amiket a terapeuta hallani akar. Csak Isten ismeri az emberek gondolatait.

Az emberi viselkedés freudi elméletének alaphibája az, hogy nem fogja fel a bukott ember valódi természetét. Inkább segít az embernek elkerülni a bűnének következményeit, s a mentális megbetegedés áldozataként megjelölve rögzíti a bűnében. A megtérés és igaz életvitel helyett Freud pszichoanalízise beleás a múltunkba, és áthelyezi a bűnös viselkedésünk szégyenét valaki másra, rendszerint a szüleinkre. Nem nehéz meglátni, hogy Freud pszichoterápiás rendszere közvetlen összeütközésben áll a bibliai igazsággal. A Biblia azt tanítja, hogy minden ember rabszolgája a bűnnek – nem pedig a tudattalanjaiknak. A bűn, és mindenféle gonoszság az ember szívéből származik, nem a tudattalanjából. A bűnt akkor választjuk, mikor vágyaink és kívánságaink vonnak el minket. Az orvosság Krisztus keresztye, nem pedig a pszichoterápia. A keresztyén Krisztussal egyesül a halálában, „hogy megerőtelenüljön a bűnnek teste, hogy ezután ne szolgáljunk a bűnnek” (Rm6:6). A keresztyén „meghalt a bűnnek, de él az Istennek a mi Urunk Jézus Krisztusban” (Rm6:11).

A keresztyén tanácsadó mozgalom, mely szabadon használja a pszichoanalízis technikáit, azt kéri, hogy fogadjuk el Freudnak a pszichológiai igazságon alapuló elméletét a tudattalanról. Az egyházat arra kezdik ösztökélni, hogy higgyen benne: a keresztyének hasznot húznak Freud tanításainak és a Szentírásnak az integrálásából.

6. fejezet: Alfred Adler individuális pszichológiája

Alfred Adler (1870-1937) a humanista pszichológia nagyatyjaként közismert. Tagja volt Freud Bécsi Körének, míg a kibékíthetetlen ellentétek miatt ott nem hagyta azt. Miután Adler szakított ezzel a csoporttal, kialakította a pszichoterápia holista¹ megközelítését, mely megpróbálja az egyén a környezetének kontextusában kezelni, s az emberi viselkedés céljaira és szándékaira összpontosít. Egzisztencialista volt Nietzsche és Camus vénájában, s hitte, hogy az élet öröklötten céltalan. A céltalan életnek mindazonáltal lehet jelentősége, amennyiben az egyén maga választotta azt. Hite szerint a legalapvetőbb emberi ösztön az arra irányuló vágy, hogy legyőzzük az elégtelenség kezdeti állapotát, eljussunk az erő pozíciójába. Pszichoterápiás rendszerét elnevezte individuális pszichológiának.

Az adleri pszichológia szívében az az elképzelés rejlik, hogy minden ember mindig a jelentékenység célja felé törekszik. Amint már láttuk, Selwyn Hughes elismeri Adler befolyását a saját tanácsadó szolgálatára.² Hughes írja: „Adler, a pszichológus vetette fel azt a dolgot, hogy a viselkedés bármely egysége megértésének legjobb módja, ha megkérdezzük önmagunkat: Mi az a cél, amire ez a viselkedés irányul?” Elismeri, hogy „az egyik legtöbbet segítő bepillantás, amit valaha is felfedeztem a tanácsadó szolgálatomban, az, hogy minden viselkedésnek van valamilyen célja... A legtöbb probléma mögött egy-egy fel nem ismert rossz cél áll. S a tanácsadás munkájának legnagyobb része az illető segítése annak a célnak a felismerésében”.³

Hughes itt Alfred Adler uralkodó elképzelésére utal, miszerint az emberi viselkedést egy végső „képzelt” cél mozgatja, ami a tudattalanban lappang. Ez a cél a korai gyermekkorban alakul ki, s jöllehet néha nem vagyunk tudatában ennek a „képzelt” célnak, annak mindazonáltal mélyen szántó hatása van a jövőbeli viselkedésünkre. Adler pszichoterápiájának célja ennek a „képzelt” célnak a leleplezése, és elmozdítása egy realiztikusabb irányba.

Gyermekkor emlékek

Adler hitte, hogy a gyermekkor diszfunkcióval kell foglalkozni az egyéni szenvedések enyhítése érdekében. Azt állította, hogy az afféle tényezők, mint a dédelgetés és az elhanyagolás, valamint a születési sorrend kihatással vannak a személyiségi problémákra. Ezek a tényezők mintázzák meg, miképpen látják a gyermekek önmagukat, vagy a történetet, amit önmaguknak mondanak önmagukról. Ötéves korra ez a történet, vagy „képzelt” belerögződik az elméjükbe, s ettől kezdve ez lesz a keret, melyen át a gyermek a jövőbeli eseményeket látja, illetve reagál azokra. Adler az önmagunknak elmondott történetet (aminek nagy része nem tudatos) „képzeltnek” nevezte, hogy megkülönböztesse azt az illető életének valóságától.

Ezek a gyermekkor képzeltései kormányozzák annak módját, ahogyan a világot látjuk, valamint magukat a választásainkat is. Adler úgy érezte, hogy ha az egyénnek lehet segíteni a problémákat okozó képzeltései felderítésében, valamint az önkép és cél fejlesztésében, akkor boldogabb, termékenyebb életünk lehet. Az elemző szerepe az információgyűjtés a páciens álmairól, a kapcsolatairól tett kijelentéseiről és a gyermekkor

---

¹ 20. századi anti-dialektikus idealista filozófiai irányzat, amely szerint a világmindenség egymástól függetlenül létező egységes egészekből épül fel, illetve a társadalmi jelenségeket, mint az egész és a részek közötti kapcsolatokat ezek kölcsönös összefüggéseiben vizsgáló szociológiai elmélet – *a ford.*

² Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, 125. oldal

³ Ugyanott, 125-127. oldal

traumákról. Idővel az elemző képes lesz megérteni az eredeti „képzelt”, ami a problémákat okozza, és képes lesz tervet kovácsolni a páciens visszavezetésére a jó útra.

Kisebbrendűségi komplexus

Adlertől származik a „kisebbrendűségi komplexus” kifejezés. Ez abból a nézetből származott, hogy csecsemőkként és kisgyerekeként az érzelmi életünk nagy része ellentételezés a kisebbrendűség érzéséért. Adler hitte, hogy az embereket elsősorban a kisebbrendűség érzése legyőzésének és a hatalom megszerzésének mindenek feletti vágya motiválja, mely a gyermekkorban fejlődik ki. Azt állította, hogy minden egyén törekszik arra, amit ő „felsőbbrendűségnek” nevezett. Ebben alapos hatást gyakoroltak rá Nietzsche elképzelései a törekvésről és az önteremtésről. Adler törekvése a felsőbbrendűségre előfutára volt annak, ami később „önmegvalósítás”, vagy „önbeteljesítés” néven vált ismeretessé. Az emberi potenciál mozgalom és a humanista pszichológia (Abraham Maslow, Carl Rogers, Rollo May, stb.) sokat köszönhetnek Adlernek ennek a gondolkodásmódnak a kifejlesztéséért.¹

Célorientált

Alfred Adler írta, hogy minden pszichológiai tevékenység azt mutatja: irányát előre meghatározott cél szabja meg. „Azonban röviddel az után, hogy a gyermek pszichológiai fejlődése megkezdődik, mindezek a puhatolódzó, egyénileg felismerhető célok a képzelt cél, egy szilárdan megalapozottnak tekintett végkifejlet irányítása alá kerülnek... Ez a bepillantás bármely személyiségbe, mely az individuális pszichológiából szerezhető meg, egy fontos koncepcióhoz vezet el bennünket: Ha meg akarjuk érteni az egyén természetét, akkor minden egyes pszichológiai megnyilvánulást csak előkészítőnek szabad felfogni és érteni valamely célhoz. Mindenki kialakít végcél, vagy tudatosan, vagy öntudatlanul, de nem ismeri annak jelentőségét.”²

Noha a végcél a jövő szubjektív, elképzelt nézetét képviseli, ez az, ami a személyt a jelenben mozgatja.³ Dr. Henry Stein, az Alfred Adler Institute igazgatója magyarázza. „Az egyén tudattalanjától, az elképzelt végcéljától és a kisebbrendűségi érzésétől függően egy szükséglet lép úgy fel nála, 'mintha' az elsődleges lenne. A személyes felsőbbrendűség, biztonság és jelentőség (rendszerint a gyermekkorban elfogadott) túlzott célja úgy megmérgezheti az egyént a fokozott 'szükséglet' illúziójával, hogy csak specifikus konkrét formában lehet kielégíteni. A klasszikus adleri pszichoterápia megpróbálja visszakövetni ezeket a téves elképzeléseket a biztonságról és a jelentőségről vissza egészen a gyermekkorig, majd igyekszik azokat helyesbíteni. A pszichoterápiában elbűvölő dolog azt meglátni, miképpen változnak meg a kliensek 'érezett szükségletei' miután felismerik és feladják a diszfunkcionális célt.”⁴

---

¹ Paul Brians, Angol tanszék, a Washingtoni Állami Egyetem honlapja. The influence of Nietzsche

² Alfred Adler, *Individual Psychology, its Premises and Results* újabb fordításából, az AAISF/ATP archívumából. Kivonat egy adleri honlapról

³ Dr. Henry Stein, *Classical Adlerian Theory and Practice*. Fejezet a *Psychoanalytic Version of the Human Condition: Philosophies of Life, and Their Impact on Practice*-ből, szerk. Paul Marcus és Alan Roseberg, 1998, New York University Press

⁴ Az Alfred Adler Institute honlapja. Dr. Henry Stein, Kérdések és válaszok

A probléma Adlerrel

Noha Adler végül elszakadt Freudtól, kétség sem férhet hozzá, hogy erőteljesen az ember freudi nézetének befolyása alatt állt. Miközben nem adta meg ugyanazt a hangsúlyt a tudattalannak, mint Freud, mindazonáltal hitt abban, hogy sok cselekedetünket és viselkedésünket tudattalan erők befolyásolnak. Az elképzelés, hogy bizonyos tényezők a gyermekkorban egy „képzelt” életcél elfogadására készítettek bennünket, amelyről nem tudunk, de aminek hatalmas hatása van a viselkedésünkre, nagymértékben determinisztikus. Adler szerint a gyermekkorunk áldozatai vagyunk, ezért nem vagyunk felelősek a tetteinkért. S Freudhoz hasonlóan ő is azt mondja, hogy csak az elemző képes felfedni a „képzelt” célunkat, és a helyes irányba fordítani minket. De miért kellene hinnünk abban az elemzőben, akinek valószínűleg megvan a maga „képzelt” célja?

A Szentírás azt tanítja, hogy Isten Ígéje kétélű kard, ami átdöfi az ember szívét és lelkét, s megítéli a gondolatokat és a szív indulatait (Zsid4:12). Fényt vet az emberi indítékokra és vágyakra, s leleplezi a bűnt. Az újjá nem született emberi szív a bűn rabszolgája, nem holmi „képzelt” végcélé. Az elképzelés, miszerint a Szentlélek által megelevenített keresztyénnek van holmi „képzelt” végcélja, amiről nem is tud, önmagában is csak tiszta feltételezés. Mi tudjuk, Kinek hittünk, és elköteleztük magunkat, hogy tesszük az Ő akaratát, s biznyságot teszünk evangéliumának igazságáról. Furcsának tűnik, hogy tapasztalt keresztyén embereknek, például Selwyn Hughesnek el kell fogadni Adler filozófiáját, s ezzel végezni a tanácsadást a testvéreinek Krisztusban. Miért nem Isten Ígéjére támaszkodik?

7. fejezet: Abraham Maslow – a New Age beállítottágú ember

Abraham Maslow (1908-1970) a humanista pszichológia egyik alapítója volt. Fiatalemberként a Wisconsin Egyetemen tanulmányozta a pszichológiát, ahol Alfred Adlerben találta meg a mentorát. Tanulmányait a new yorki Brooklyn College-ben folytatta, és 1951-ben a pszichológia kinevezett professzorává vált a Brandeis Egyetemen. A pszichológia ama humanista iskolájának vezetőjeként ismerték el, ami az 1950-es és 60-as években emelkedett fel, s amire úgy utalt, mint „harmadik erőre” – a freudi pszichoterápia és Skinner viselkedés-lélektana mögött álló erőre. Miközben Maslow „a harmadik erő” kifejezést agyalta ki a humanista pszichológia számára, látott valamit a horizonton, amit „negyedik erőnek” nevezett, s ami transzperszonális pszichológia néven vált ismeretessé erőteljes New Age elemmel. Maslow befolyása továbbra is érezhető az egészségügy, az oktatás, és a bimbózó tanácsadó-ipar területein. Szívinfarktusból halt meg 1970-ben.

Maslow új gondolkodásmódot vezetett be a pszichológiában, mert tudni akarta, hogy mi alkotja a pozitív mentális egészséget ahelyett, hogy továbbra is a mentális betegségekre összpontosított volna. A humanista pszichológia azon az elképzelésen alapult, hogy az emberek rendelkeznek belső erőforrásokkal a növekedéshez és a gyógyításhoz, így a terápia célja az akadályok eltávolítása ennek megvalósítása útjából.

Maslow érdeklődése a lelki dolgok iránt

Maslow nyíltan ellenséges volt a hagyományos bibliai keresztyénséggel szemben. A *Religions, Values and Peak-Experience (Vallások, értékek, és csúcs-megtapasztalás, 1965)* című könyvében azt állítja: azok az igazán vallásosak, akiknek vannak misztikus csúcs-megtapasztalásaik. Azok viszont, akik szilárd tanítás alapján élnek, és megpróbálnak engedelmessé válni Isten erkölcsi törvényének, az igaz vallás ellenségei. „A misztikus megtapasztalás, a megvilágosodás, a nagy ébredés, együtt a karizmatikus látnokkal, aki az egész dolgot elkezdte, el van felejtve, elveszett, vagy az ellentétjeikbe mentek át”.¹ Maslow azt állítja, hogy a szervezett vallás és az egyházak a legnagyobb ellenségei a valódi vallásos megtapasztalásnak.

Larry Crabb az *Effective Biblical Counseling* című könyvében elmagyarázza, miért alapozza a megszentelődésről alkotott modelljét Abraham Maslow pszichológiájára. Ezt írja: „Abraham Maslow klasszikus szükséglet-hierarchiája azt sugallja, hogy az emberi lényeknek öt alapvető szükségletük van. A hierarchiában először a legalacsonyabbat kell kielégíteni, mielőtt az illető motiválttá válna a sorban a következő kielégítésére, és így tovább, a hierarchiában felfelé... Maslow listája azt is sugallja (és én hajlok ennek elfogadására), hogy a biztonság, vagy a szeretet alapvetőbb szükséglet, mint a cél, vagy a fontosság. Ugyanakkor mindkettőre szükség van, mielőtt én motivált leszek annak valódi kifejezésére, hogy kicsoda vagyok, s egyszerűen azért, mert amíg nem élvezem a biztonságot és nincs fontosságom, nem hiszem, hogy valóban vagyok valaki.”² Crabb azt állítja, hogy „az önmegvalósítás a végső és legmagasabb rendű szükséglet Maslow rendszerében, ami közel kerül a Krisztusban történő felnőtté válás bibliai fogalmához”.³

Maslow Crabbhoz hasonlóan nagyon érdeklődik a lelki dolgok iránt. Lát egy lelki utat, ami mindazokkal együtt végigjárható, akik nem félnek az igazságtól, legyenek akár teisták,

¹ Abraham Maslow, *Religions, Values and Peak-Experience*, Harmondsworth, Penguin, 1976, előszó

² Larry Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Zondervan, 1977, 79. oldal

³ Ugyanott, 81. oldal

akár nem teisták. Hiszi, hogy minden, ami a vallásos megtapasztalás jellegét meghatározza, elfogadható valóságosnak mind az egyházi személyek, mind az ateisták számára. „Miben nem értenek hát továbbra sem egyet? Látszólag csak a természetfeletti lények, illetve természetfeletti törvények, vagy erők fogalmában, és meg kell vallanom, úgy érzem... ez a különbség nem jár semmiféle komolyabb következménnyel, leszámítva magának az egyénnek a kényelmét...” Maslow azt állítja, hogy „a vezető teológusok és a művelt emberek általánosságban egyre inkább a saját istenüket határozzák meg, nem mint személyt, hanem mint erőt, alapvetet, gestalt-minőséget, vagy a Létezés egészét, egy integráló erőt, ami kifejezi az egységet, tehát, a kozmosz jelentőségét”.¹ Világos, hogy a Biblia Istenének nincs helye Maslow vallásos megtapasztalásában.

Maslow világnézete

Maslow jól tudta, hogy az emberi viselkedésről alkotott motivációs modellje egy tágabb világnézet részét alkotta. A *Toward a Psychology of Being (Úton a létezés pszichológiája felé, 1968)* második kiadásának előszavában úgy írta le a humanista pszichológiát, mint „az általános Weltanschauung egyik kristálylapját, az élet új filozófiáját, az ember új elképzelését”. Az emberi természettel kapcsolatos megfigyeléseire alapozva azt a gőgös állítást fogalmazza meg, hogy az ő pszichológiája képes létrehozni az erkölcsi abszolútumok rendszerét, nem a Szentírás. Hitte, hogy ha feltevései az emberi természetről igaznak bizonyulnak, „akkor tudományos etikát, természetes értékrendet, a jó és a rossz meghatározásában a legvégső fellebbviteli bíróságot ígérnek. Minél többet tudunk meg az ember természetes hajlamairól, annál könnyebb lesz elmondani neki, miképpen legyen jó, miképpen legyen boldog, miképpen legyen gyümölcsöző, miképpen tisztelje önmagát, miképpen szeressen, miképpen aknázza ki legmagasztosabb lappangó képességeit.”²

Maslow világnézete azon a központi elképzelésen alapszik, hogy a legnagyobb értékek az emberi szívben rejlenek. Ezt „éles ellentétben a régi és szokásosabb hiedelmekkel szemben fogadja el, melyek szerint a legnagyobb értékek csak a természetfeletti Istentől, vagy más az emberen kívüli forrásokból származhatnak”.³ Emellett Maslow azt is világossá teszi, hogy a gondolkodásában nincs helye a Biblia Istenének. Itt egy olyan emberrel van dolgunk, aki olyan világi prófétának tekinti magát, aki megszabadítja majd a modern embert a hagyományos vallás zsarnokságától, és elvezet minket az önmegvalósítás ígéretének földjére. Azt akarja, hogy elhiggyük: az úgynevezett „tudományos” pszichológiai megfigyelések új értékrendszerre fejlődnek, mely megtanítja majd az embereknek, miképpen legyenek jók és boldogok.

Az emberi természet optimista nézete

Maslow optimista volt az emberi természetet illetően. „Ez a belső természet, már amennyire eddig megismertük, nem látszik lényegileg, vagy elsődlegesen gonosznak... Az emberi természet távolról sem annyira rossz, mint amilyennek elképzelték. Valójában elmondható, hogy az emberi természet lehetőségeit megszokottan alulértékelték. Mivel a belső természete nem rossz, hanem inkább jó, vagy semleges, a legjobb ezt napvilágra hozni, és buzdítani, semmint elnyomni. Ha lehetőségünk nyílik az életünk irányítására,

---

¹ Maslow, *Religions, Values and Peak-Experience*, 8. fejezet, Végkövetkeztetések

² Maslow, *Toward a Psychology of Being* (1955-1957), D. Van Nostrand, Princeton, NJ, 1962, 4. oldal

³ Ugyanott, 170. oldal

egészségesen, gyümölcsözőn, és boldogan fogunk növekedni.”¹ Itt Maslow közvetlenül ellentmond a Szentírás tanításának, mely szerint az ember szíve mindenestől gonosz.

Maslow hiszi, hogy a gonoszság visszaható, a mások rossz bánásmódjára adott válasz. Azt állítja, hogy a pszichoterápia csökkenti a gonoszságot, és „átváltoztatja a minőségét 'egészséges' önmegerősítésre, erőteljes mivoltára, szelektív ellenségességre, önvédelemre, igazságos sértődöttségre, stb.” Újból és újból támadja az eredendő bűn bibliai tanítását. „Ha valaki megnéz egy egészséges, nagyon szeretett és jól gondozott csecsemőt... teljességgel lehetetlen, hogy meglásson benne bármit, ami a gonosznak, az eredendő bűnnek volna nevezhető”.² Mivel azonban nem értjük a pszichopatológia okait, „jó sokan feltették a kezüket, beszéltek az eredendő bűnről és a belső gonoszágról, majd arra a következtetésre jutottak, hogy az ember csak emberen kívüli erők által üdvözülhet”.³

Itt látjuk az Isten nélküli ember pszichológiai elméleteit. Maslow azt akarja, hogy elhiggyük a Szentírással ellentétben: nem létezik olyasmi, mint az eredendő bűn, s képesek vagyunk megmenteni magunkat attól, amit ő a „pszichopatológia” címkével lát el. Sőt, még azt is állítja, hogy a pszichoterápia képes csökkenteni a gonoszságot.

A szükségletek hierarchiája

Maslow alapvető elmélete az volt, hogy az emberi lényt a szükségek sora hajtja. Ezek a szükségletek, erősítgeti, erkölcsileg semlegesek. „Felszínesen az alapvető szükségletek (motivációk, impulzusok, indítatások) nem gonoszak, vagy bűnösök... A legtudományosabb gondossággal is azt kell mondanunk, hogy ezek inkább semlegesek, semmint gonoszok...”⁴ Maslow nézetében az emberi szív szükségletei, vágyai és szeszélyei erkölcsileg semlegesek. A Szentírás azonban azt tanítja, hogy mi valamennyien megkísértetünk, mikor a saját gonosz vágyaink vonnak és édesgetnek. Ha a kívánság megfogyan, bűnt szül, s a bűn, mikor teljességre jut, halált nemz (Jak1:14-15). Jézus azt mondta, hogy belülről, az emberi szívből származnak a gonosz gondolatok, és a vágyak (Mt15:19).

Maslow azt állítja, hogy „van legalább öt sor cél, amit alapvető szükségleteknek nevezhetünk. Ezek röviden a fiziológiai célok, a biztonság, a szeretet, a megbecsülés és az önmegvalósítás”. Azt állítja, hogy egy nagyon éhes ember számára az utópia nagyon egyszerűen úgy határozható meg, mint hely, ahol bőségben van az eledel. Ha élete hátralevő részében el van látva étellel, tökéletesen boldog lesz, és soha többé semmit sem akar. „Maga az élet is arra tart, hogy az evésből kiindulva legyen meghatározva. Minden más a lényegtelen meghatározást kapja. A szabadság, a szeretet, a közösségi érzés, a tisztelet, a filozófia mind félresöpörhető kacatként, melyek haszontalanok, mert alkalmatlanok a has megöltésére. Az efféle emberről joggal elmondható, hogy csakis kenyérral él”.⁵

Maslow elmélete közvetlenül ellentmond Urunk tanításának, aki azt mondta, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden Ígével, ami az Isten szájából származik. Nem kell aggódnunk azért, hogy mit együnk, vagy mit igyunk, mert az élet több, mint az étel, a ruházkodás, vagy a biztonság. Először Isten országát és az Ő igazságát kell keresnünk, s mindezek a dolgok, az élelem, a ruhák, stb. mind megadatnak nekünk, mert mennyei Atyánk tudja, hogy ezekre szükségünk van (Mt6). Nem azért az élelemért kell munkálkodnunk, ami elvész, hanem azért, amely megmarad az örök életre (Jn6:27).

---

¹ Maslow, *Toward a Psychology of Being* (1955-1957), Introduction: *Toward a Psychology of Health*, 1956

² Maslow, *Motivation and Personality*, 117. oldal

³ Maslow, *Toward a Psychology of Being*, 165. oldal

⁴ Maslow, *Motivation and Personality*, 117. oldal

⁵ Maslow, *A Theory of Human Motivation*, 1943, eredetileg a *Pszichológiai Szemlében* jelent meg, 370-396. oldal

Az idegbetegség hiánybetegség

Az idegbetegség eredetének kérdésére válaszolva Maslow azt magyarázza, hogy a lényegét tekintve az idegbetegség hiánybetegségnek látszik. Abból születik, hogy megfosztatunk valamilyen kielégüléstől, vagy szükséglettől ugyanabban az értelemben, ahogyan a vízhiány, az aminosavak és a kalcium hiánya is betegségeket okoznak.¹ Maslow azt állítja, hogy az ember, akitől elvételük bármelyik alapvető szükséglete, joggal tekinthető beteg embernek, pont ugyanúgy, ahogy az, akinek nincsenek meg a megfelelő vitaminok, vagy ásványi anyagok. Ki mondaná azt, hogy a szeretet hiánya kevésbé fontos, mint a vitaminhiány? Az egészséges embert elsősorban a szükségletei motiválják a lehetőségei teljességének és képességeinek a fejlesztésében és megvalósításában. Ha az embernek vannak bármiféle más szükségletei aktív, krónikus értelemben, akkor ő egyszerűen csak egy beteg ember.²

Maslow itt „az ember egy áldozat” szindrómát hirdeti. Azt az elképzelést csiszolgatja, hogy az ember állandóan „nélkülöző”, szomjas állat. Minden embernek vannak kielégítendő szükségletei. Rossz viselkedésünk oka az, hogy meg lettünk fosztva bizonyos kielégülésektől, ezért ez nem a mi hibánk. Mi a társadalom, vagy más emberek „áldozatai” vagyunk, akik elmulasztottak gondoskodni a szükségleteinkről. Azt egyáltalában nem ismeri el, hogy a szükségleteink és a vágyaink lehetnek gonoszok.

Önbecsülés és önmegvalósítás

Maslow kihangsúlyozza, hogy szükségünk van az önbecsülésre. Azt állítja, hogy minden embernek (néhány patológiai kivételtől eltekintve) szüksége van szilárdan megalapozott, magas önértékelésre. Valamennyiünknek szükségünk van önbecsülésre, valamint mások megbecsülésére. „Az önbecsülés szükségletének kielégülése elvezet az önbizalom, a valamirevalóság, az erő, a képesség, valamint a világba való hasznosságnak és szükségességnek megfelelés érzéseire. Ezeknek a szükségleteknek a megvonása azonban az alacsonyabbrendűség, a gyengeség és a tehetetlenség érzéseit kelti.”³ Így a magas önbecsülés alapvető emberi szükséglet – ha nem rendelkezünk vele, neurotikussá válunk. Az önbecsüléssel részletesen a 12-14. fejezetekben foglalkozunk.

Maslow leírja az önmegvalósítás szükségletét is. Mikor valamennyi szükségletünk kielégített, akkor még mindig elégedetlenek vagyunk, ha nem azt tesszük, amire alkalmasak vagyunk. „A zenésznek zenélni kell, a művésznek festeni, a költőnek írni, ha véglegesen boldog akar lenni. Ami az ember lehet, annak lennie is kell. Ezt a szükségletet nevezhetjük önmegvalósításnak... Ez az önbeteljesedés vágyára utal, nevezetesen arra a tendenciára, hogy ténylegesen azzá váljon, amire képes. Ezt a tendenciát nevezhetjük úgy, mint vágyat arra, hogy egyre jobban és jobban azzá váljék valaki, ami valójában, illetve mindazzá váljék, mire válni képes.”⁴ A Szentírás azonban azt tanítja, hogy a legnagyobb emberi szükséglet az újjászületés Isten Lelkétől. A Lélek az, ami megelevenít, a test nem használ semmit. Jézus beszédei lélek és élet (Jn6:63).

Maslow megmagyarázza, hogy csak az önmegvalósítás szükségletét érezzük, mikor a biztonsággal, a veszélytelenséggel, a szeretettel és a megbecsüléssel kapcsolatos szükségleteink be lettek töltve. „Azokat az embereket, akiknek e szükségleteik kielégítették, alapvetően elégedett embereknek fogjuk nevezni, s tőlük várhatjuk a legteljesebb (és

---

¹ Maslow, *Toward a Psychology of Being*, 27. oldal

² Maslow, *Emotional Literacy and Ortho-Education, How to Make the World a Better Place*, 6. fejezet

³ Maslow, *A Theory of Human Motivation*, 382. oldal

⁴ Ugyanott 385. oldal

leegészségesebb) kreativitást. Miután a társadalmunkban az alapvetően elégedett emberek kivételek, ezért nem tudunk sokat az önmegvalósításról, sem kísérletileg, sem klinikailag.”¹ Maslow szerint a fizikai szükségleteink az elsők, majd az önmegvalósítás magasabbrendű szükséglete következik. Amit a fentiekben láttuk, Jézus pont az ellenkezőjét tanítja. Nekünk először Isten országát és az Ő igazságát kell keresnünk, s mindezek a dolgok (a fizikai szükségletek) megadatnak nekünk. (Mt6:33). Maslow olyan csúcs-megtapasztalásokat ír le, ahol az önmegvalósított ember olyasmiket tapasztal meg, amik kiemelik önmagából, s bizonyos fokig úgy éreztetnek vele, mintha bizonyos fokig egy lenne az étellel, a természettel, vagy egy Legfelsőbbrendű Lénnel. Az illető a végtelen és az örökkévaló részének érzi magát. A csúcs-megtapasztalások igyekeznek jobbra tenni az embert, ezért ezeket sokan aktívan keresik. Nevezik ezeket misztikus megtapasztalásoknak is. Ezt állítja: „Amennyire minden misztikus, vagy csúcs-megtapasztalás a lényegét tekintve mindig egy és ugyanaz, és az is volt, annyiban minden vallás a lényegét tekintve mindig egy és ugyanaz, és az is volt.”² Maslow számára Isten nem személy, hanem a világegyetem integráló alapelve.³ Nem nehéz észrevenni, hogy Maslow csúcs-megtapasztalásai hasonlítanak a buddhizmus, vagy a New Age megvilágosodási megtapasztalásaihoz.

Önmegvalósítás, zen-buddhizmus és kínai taoizmus

Abraham Maslow és Carl Rogers (a következő fejezet tárgyalja őt) önmegvalósítási elméletei mélyenszántó hatást gyakoroltak a humanista pszichológiai mozgalomra a nyugati világban. Keresztyén szempontból fontos megértenünk a kapcsolódást Maslow és Rogers önmegvalósítási elméletei, valamint a zen-buddhizmus és a kínai taoizmus között.

A „Characteristics of the self-actualized person: Visions from the East and West” (Az önmegvalósított ember jellemzői: Látomások Keletről és Nyugatról) című írásban Raylene Chang felvázolja a hasonlóságokat. Maslow és Rogers egyformán hangsúlyozzák, hogy az önmegvalósítás az optimális pszichológiai állapot az egész emberiség számára. A pszichoterápia célja az, hogy segítse az embereket a saját képességeik fejlesztésében az önmegvalósításhoz. Chang szerint „Az önmegvalósítás Rogers és Maslow által javasolt megannyi fogalmát véletlenül a kínai taoizmusban és a zen-buddhizmusban is alapvetőknek tartanak.”⁴ Mind a megvilágosodott személy a zen-buddhizmusban, mind a bölcs a taoizmusban eljutott a tökéletesség belső állapotára, azaz a maximális mértékre fejlesztették emberi képességeiket. Ezek a hiedelem-rendszerek azt feltételezik, hogy mindenkinek van önmegvalósító hajlama, mely támogatja a növekedést, az irányítást és a produktivitást.

Maslow munkája hozzájárult a transzperszonális megközelítés fejlődéséhez, ami megkísérli a keleti vallást, vagy a nyugati misztikát a modern pszichológia formájába önteni. A transzperszonális pszichológia a lelki önfejlesztésre, a csúcs-megtapasztalásokra, a misztikus tapasztalatokra, a rendszeres transzra és az élet egyéb metafizikai gyakorlataira összpontosít.

Üdvösség a pszichoterápián át

Maslow világnézetében az ember problémája, aki egyébként alapvetően jó, az, hogy a szükségletei nem töltöttek be teljes mértékben. Ez pszichopatológiához vezet, ami egy hiánybetegséghez hasonlít. Az üdvösség a pszichoterápián át érkezik, ami segít az embernek

---

¹ Ugyanott, 7. fejezet. Hiperszöveg magyarázatok és kommentárok Mark Zimmermanntól

² Maslow, *Religions, Values and Peak-Experiences*, 20. oldal

³ Ugyanott, 45. oldal

⁴ Raylene Chang, *Characteristics of the self-actualized person: Visions from the East and West, Counseling & Values*, 36. kötet, 1. szám, 1991. október 1, 2-10. oldal

az emberi képességei fejlesztésében és eljuttatja az embereket az önmegvalósítás forrásához. Maslow azt állítja, hogy a pszicho-terapeuták „... minden nap magától értetődő dologként változtatják és fejlesztik az emberi természetet, és segítenek az embereknek erősebbé, elevenebbé, kreatívabbá, kedvesebbé, szeretőbbé, önzetlenebbé, derűsebbé válni”.¹

Maslow tőle telhetően mindent megtesz, hogy félremagyarázza a keresztyén hitet. Maslow egyik kritikusa tette az alábbi megjegyzést: „Ahelyett, hogy alávetné magát Isten követeléseinek, Aki világosan kijelentette Magát a teremtésében, Maslow tagadja a természetfelettit, tagadja az isteni kijelentést, tagadja a tekintélyt, és az úgynevezett független embert ülteti a trónra.”² Maslow humanista filozófiájában az ember a végső viszonyítási pont, az ember a világegyetem közepe, mert az emberben rejlik minden tudás és bölcsesség. Ez az a filozófia, mely az emberrel kezd, és a csúcs-megtapasztalás New Age misztériumával fejezi be – nyíltan ellenséges a Biblia egy igaz Istenével szemben.

Maslow hamis pszichológiai világnézete azonban, ami úgy írja le az embert, mint nélkülöző, szomjas állatot, mégis nagy hatással volt a keresztyén tanácsadó mozgalomra. Láttuk, hogy Larry Crabb a megszentelődési elméletét Abraham Maslow pszichológiai modelljére alapozza. Selwyn Hughes, akire Maslow kétségtelenül hatott, az emberi szükségletek hármását írja le – az ember, mint szomjas lény, aki mélyen vágyakozik a biztonságra (a feltétel nélküli szeretettség szükséglete), az ön-értékre (az értékes vagyok érzésének szükséglete) és a jelentőségre (a szándék és a cél szükséglete). Az ember van a központban, és Isten szerepe a szomjas, szükségben levő, sóvárgó emberek pszichológiai szükségleteinek kielégítése. Ez nem az igaz hit, hanem egy torzítás, melyet azok fejlesztettek ki és művelnek, akik örökre elhagyták a szenteknek megadott hitet. A keresztyén tanácsadó mozgalom integracionistáinak meg kell válaszolniuk a kérdést: „Hozott létre Maslow olyan pszichológiai igazságot, ami a Szentírás mellé állítható?”

---

¹ Maslow, *Toward a Psychology of Being*, 165. oldal

² *Maslow's Hierarchy: How the House of Card Crumbles*, Christian Discernment Publications Ministry, 31. oldal

8. fejezet: Carl Rogers – az ember, aki önmagában hitt

Carl Rogers a XX. század egyik legbefolyásosabb pszichológusa. Egy tanulmány, ami 1982-ben jelent meg az *American Psychologist* magazinban öt évvel Rogers halála előtt, felsorolta a tíz legbefolyásosabb pszicho-terapeutát, közöttük Rogers volt az első. Pszichológiai elméletei, melyek magukban foglalják az ítélkezés-mentességet (angolul: „non-judgementalism”), hatalmas hatást gyakoroltak az oktatáspolitikára és a pszichoterápiára. Az egyik nagy találmánya a pszichoterápiát kereső emberek átváltoztatása volt betegekből kliensekké. Kliens-központú, irányításmentes megközelítése nagy hatással volt a keresztyén válságterhesség-tanácsadásra. Larry Crabb azt mondja, hogy „A keresztyének jól teszik, ha olvassák Carl Rogers-t a kliens, mint érdemleges emberi lény alapos elfogadásának szükségességéről”.¹

Az érzésekre helyezett hangsúly, mely most ugyancsak része a keresztyén tanácsadásnak, sokat köszönhet Carl Rogers pszichológiai megközelítésének. Amint Selwyn Hughes is rámutat: „Minél jobban tudatában vagyunk az érzéseinknek, annál hamarabb felépülünk azokból... Mikor egy érzelmed támad, ne próbáld tagadni, vagy azt állítani, hogy nincs is jelen. Nézz vele szembe és érezd át.”² Rogers kihangsúlyozza az önbecsülés fontosságát, és megállapítja a pozitív, feltétel nélküli önérték emberi szükségletét. A pszichológia humanista iskolájának vezetőjeként az embereket a jó viselkedésre motiváltaknak látja. Rogers sémája az egy életkényszeren, azon az erőn alapszik, amit „valóra váltó tendenciának nevez”. Hiszi, hogy ez az életkényszer az emberi pszükhén kívül is létezik, mert a valóra váltó tendencia jelen van az élet minden formájában – aktív az öko-rendszerekben, az erdőkben, és a virágokban.³ Ez ugyanaz az életerő, mint ami férfiakat és nőket arra készteti, hogy jó dolgokat cselekedjenek és a művészet nagy alkotásait hozzák létre.

Rogers eltávolodik a keresztyénségtől a világi humanizmushoz

Fiatalemberként Rogers belépett a liberális Union Teológiai Szemináriumba, majd az ún. junior évében Kínába utazott egy nemzetközi Keresztyén Diákszövetségi Konferenciára. Ez az esemény készítette őt arra, hogy kétségbe vonja szülei keresztyén nézeteit, mert úgy érezte: többé már nem képes elfogadni a keresztyén hit alaptanításait. Ezután került a Kolumbia Egyetem Tanári Kollégiumába, ahol erős befolyással voltak rá William H. Kilpatrick tanításai az oktatásfilozófiáról. John Dewey oktatáselmélete, ami a tapasztalatot emelte ki a tanítás alapjául, szintén nagy hatást gyakorolt a fiatal Rogersre. Idővel erősen elkötelezte magát a világi humanizmus ügye mellett.

Miután befejezte a tanulmányait, Rogers klinikai pszichológusként dolgozott, a gyermek-tanácsadásra szakosodva. A gyermekekkel és szüleikkel szerzett tapasztalatai segítettek megformálni azokat az elképzeléseit, melyek a személyközpontú megközelítésévé fejlődtek ki. Rogers belépett az akadémikusok világába, és professzorként dolgozott a wisconsini egyetemen. 1963-ban otthagyta az akadémiát, és 1987-ben bekövetkezett haláláig független intézmények, először a Western Sciences Behavioral Institute, majd Centre for the Studies of the Person tagja volt. Ebben az időszakban történt, hogy írásai, különösen a *Freedom to Learn (Szabadság a tanuláshoz, 1969)* elkezdtek tükrözni az oktatás és a pszichológia iránti széles körű érdeklődését. Annyira elkötelezte magát a világi humanizmus

¹ Larry Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Zondervan, 1977, 96. oldal

² Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, 246. oldal

³ Rogers, Carl Ransom, Introduction: Psychologists and their Theories, Enotes.com

mellett, hogy 1964-ben az Amerikai Humanista Szövetség megválasztotta az év humanistájának.

Kliens-központú, irányításmentes tanácsadás

Rogers kifejlesztett egy személy-központú, irányításmentes megközelítést a pszichoterápiához. Elmélete azon az elképzelésen alapszik, hogy az élet minden formájában benne rejlik a vele született motiváció arra, hogy olyan teljesre fejlődjön ki, amennyire csak lehetséges. Ez a tendencia önmegvalósítás néven ismeretes. Rogers hitte, hogy kliensei lényegében egészséges én-maggal rendelkeznek. A kliensnek megvan a képessége a személyes növekedéshez a tanácsadási helyzetben, ami ítékezés-mentes, irányításmentes és együttérző. Az irányításmentes tanácsadás fő célja az, hogy segítsen a kliensnek feltárni és kifejezni a valódi érzéseit. Rogers úgy találta, hogy a tanácsadási folyamat korai szakaszában az érzéseket csak nagyon csekély mértékben fogadják el. Az érzések legnagyobb része ugyanis úgy tárul fel, mint szégyenteljes, rossz, vagy abnormális, illetve más módon elfogadhatatlan.¹ Ugyanakkor, ahogyan a tanácsadás halad előre, „az érzések nagyon közel kerülnek a teljes megtapasztaláshoz”.² Rogers azt akarja, hogy a kliens legyen szabad arra, hogy teljesen önmaga legyen, és kifejezze érzéseit. A kliensnek segíteni kell, hogy bízjon az érzéseiben, s tegye, „amit jónak érez” az adott helyzetben. Rogers hatalmas, az érzésekre helyezett hangsúlya azonban bibliaellenes. „Az ő egész indulatját előmutatja a bolond; de a bölcs végre megcsendesíti azt” (Péld29:11). Ostobaság azt gondolni, hogy az érzéseink megbízható vezetést fognak biztosítani azzal kapcsolatosan, hogy miképpen kell viselkednünk.

Az egész tanácsadás során a kliensnek teljesen elfogadottnak kell magát érezni a terapeuta részéről pontosan úgy, ahogyan ő van. A terapeuta viselkedése és érzése fontosak, mert semmi sem utalhat bennük a megítélésre. A terapeuta „együttérző megértést” tanúsít, és teljes mértékben elfogadja a klienst, függetlenül attól, hogy mennyire elvetettnek tűnhet az illető viselkedése egyesek számára. Rogers segíteni akar a kliensnek abban, hogy „bármiféle erkölcsi, vagy diagnosztikai értékeléstől mentesen fejezze ki magát, mert minden ilyen értékelés hitem szerint mindig fenyegető”.³ A kliens, akit könyörületesen és gyengéden támogat a terapeuta, rábukkan majd a saját megoldására.

Rogers tanácsadó módszerét azért nevezik „irányításmentesnek”, mert hitte, hogy a tanácsadónak nem szabad vezetnie a klienst. A sikeres terápiában „az egyén egyre erősebben érzi, hogy az értékelés helyszíne őbenne rejlik. Egyre kevésbé tekinget másokra az elfogadást, vagy az elutasítást ellenőrizendő, vagy az életvitel mércéit illetően, illetve a döntések és a választások vonatkozásában. Felismeri, hogy saját magában rejlik a választás”.⁴ Rogers hiszi, hogy a kliens az, akinek meg kell mondania, mi a rossz, meg kell keresnie a javítás módjait, és meghatározni a terápia végeredményét.⁵ Úgy utal erre a ítékezés-mentes, gondoskodó megközelítésre, mint „feltétel nélküli pozitív törődésre”. Kihangsúlyozza annak fontosságát, hogy a terapeuta őszinte legyen a klienseivel.

Rogers a sikeres terapeuta négy jellemzőjét írja le. Az első a kongruencia: a jó terapeutának képesnek kell lenni őszintén és komolyan viszonyulni másokhoz. A jó terapeuta nem lehet védekező a másokkal fenntartott viszonyában. A következő az együttérzés: a terapeutának képesnek kell lenni a kliens helyzetébe képzelni magát, hogy megértse a kliens érzéseit, s együtt érezzen vele – „tudom, mit érez”. A harmadik a klienstől való tanulás

---

¹ Carl R. Rogers, *On Becoming a Person*, Houghton Mifflin 1961, 135. és azt követő oldalak. Idézve Paul Vitz: *Psychology as Religion: the cult of self-worship*, Eerdman Publishing című művéből

² Ugyanott, 139. és azt követő oldalak

³ Ugyanott, 34. oldal

⁴ Ugyanott, 119. oldal

⁵ Dr. C. G. Boeree, *An Essay on Carl Rogers*

képessége. A jó terapeutának jó hallgatónak is kell lennie. A terápia kétirányú utca, és a terapeutának is szükséges hasznot húzni a terápiából. Az utolsó jellemző pedig a feltétel nélküli pozitív törődés. A terapeutának meg kell tanulnia őszintén szeretni a kliensét még akkor is, ha nem fogadja el a viselkedését. Értékes embernek kell éreznie őt függetlenül az állapotától, viselkedésétől, vagy érzéseitől. Tisztelnie kell őt annak, ami, és el kell fogadnia őt úgy, amint van, a képességeivel egyetemben.

A tapasztalat az erkölcsi tekintély forrása

Az *On Becoming a Person (A személyé válásról, 1961)* című könyvében Rogers világossá teszi, hogy önmagán és a saját tapasztalatán kívül semmilyen más tekintélyt sem fogad el. Ő írja: „Számomra a tapasztalat a legnagyobb tekintély. Az érvényesség próbaköve a saját tapasztalatom. Senki más elképzelései, sőt még a magam elképzelései sem rendelkeznek akkora tekintéllyel, mint a tapasztalatom. Ez az a tapasztalat, amelyre újra és újra vissza kell térnem, hogy annak az igazságnak a szorosabb megközelítéséhez jussak, ami a valamivé válás folyamatában van bennem”. S nehogy bármiféle kétség fennmaradjon, így folytatja: „Sem a Biblia, sem a próféták, sem Freud, sem a kutatás, sem Isten, vagy ember kijelentései nem élvezhetnek elsőbbséget a saját tapasztalatommal szemben.” Megmagyarázza, hogy „a tapasztalata azért nem önkényes, mert tévedhetetlen. Ez a tekintély alapja, mert mindig ellenőrizhető új, elsődleges módszerekkel. Ezen a módon a tévedés hibája mindig nyitott a helyesbítésre”.¹ Az *én*, mint a végső erkölcsi tekintély előtérbe tolása a kulcs a rogersi terápiában.

Rogers világossá tette, hogy „nem létezik filozófia, vagy hit, vagy alapelv-készlet, aminek az elfogadására másokat buzdítanék, vagy felszólítanék. Én csak megpróbálhatom a tapasztalatom pillanatnyi jelentésének általam adott értelmezése szerint megélni az életemet, s megpróbálhatom megadni másoknak az engedélyt és a szabadságot arra, hogy kifejlesszék a saját belső szabadságukat, ezzel együtt a saját tapasztalatuk jelentéssel bíró magyarázatát”.² Rogersnek a tekintélyről alkotott nézete nem rendelkezik az erkölcsiség objektív mércéjével, ezért nincs más mód annak megítélésére, hogy mi a jó, vagy a rossz, csak a saját tapasztalata. A tekintélynek ez a nézete erkölcsi relativizmushoz vezet, amelyben mindenki szabadon meghatározhatja a saját maga erkölcsi mércéit. Ebből következik, hogy ha valamit jónak érez, akkor az valószínűleg az is. Rogers világnézetében nincs helye Isten erkölcsi törvényének, és nincs helye erkölcsi abszolútumoknak. Elvetvén a keresztyén hitet, nincs erkölcsi iránytűje, mellyel élhetne, nem rendelkezik a bölcsesség ama forrásával, melyre egész életét alapozhatná. Erkölcsi relativistaként a küldetése arra irányult, hogy megsemmisítse a minden olyan erkölcsi rendszerbe vetett hitet, amely az emberi viselkedés egyes formáit jónak, vagy rossznak ítélte. Rogers azt tanította, hogy nem lehetünk ítélkezők, és szabadoknak kell lennünk a saját változatunk kialakításában arról, hogy mi a jó és mi a rossz.

Az ember öröklötten jó mivolta

Rogers hisz az emberi lények öröklött belső hajlamában a jó kiválasztására. A Midwest College diákjainak tartott előadásában mondta: „Az emberi lény alapvető természete, mikor szabadon működhet, konstruktív és megbízható. Számomra ez elkerülhetetlen végkövetkeztetés a negyedszázados pszichoterápiás tevékenységből kiindulva”.³

---

¹ Rogers, *On Becoming a Person*, 23-24. oldal

² Ugyanott, 27. oldal

³ Ugyanott, 194. oldal

Rogers elveti a bukott és bűnös ember bibliai nézetét. El van szomorodva azért, mert a keresztyén hit tanítja az eredendő bűn tantételét. „A vallás, de különösen a protestáns keresztyén hagyomány átjárta egész kultúránkat azzal az elképzeléssel, hogy az ember alapvetően bűnös, és csak valami csodához hasonló módon lehet ezt a bűnös természetet tagadni.”¹ Az emberi természetet öröklötten jónak, a jó irányba mozgónak látta. A belső sebek alatt egy pozitív, gyűlölködéstől mentes én húzódik meg. Mindannyiunkban benne rejlenek a képességek és tendenciák, hogy az érettség felé haladjunk.² Ez a hajlam azonban lehet mélyen elrejtve a pszichológiai védekezések megannyi rétege alatt. A tanácsadás célja az, hogy segítse a kliensnek megtenni, amit jónak érez, mert „ez bizonyul alkalmas és megbízható vezetésnek a valóban kielégítő viselkedéshez”.³

Pozitív önfogadás, vagy önbecsülés

Rogers hiszi, hogy az önbecsülés, vagy amit „pozitív önfogadásnak” nevez, lényeges a pszichológiai egészség számára. Az egészséges önbecsülést a növekedésünk során a mások részéről megtapasztalt pozitív elfogadás által érzük el. Enélkül a pozitív önfogadás nélkül kicsinek, jelentéktelennek és tehetetlennek érezzük magunkat. Az önbecsülés hiánya gátolja pszichológiai növekedésünket. Az emberek döntő többségének ugyanis, akiknek nem volt optimális a gyermekkoruk, a pszichológiai érettség felé való továbbfejlődéssel kapcsolatos legjobb reménye a terápia.

Feltétel nélküli pozitív törődés

Rogers szerint csak akkor fejlődhetünk optimálisan, ha „feltétel nélküli pozitív törődést” tapasztalunk meg. A *feltétel nélküli* pozitív törődés elképzelése valójában a feltétel nélküli szeretet előfutára. Rogers azt tanítja: a pszichológiai növekedés megköveteli, hogy a gyermek érezze, hogy értékelik és szeretik, függetlenül a viselkedése elfogadásának, vagy el nem fogadásának mértékétől. A *feltételes* pozitív törődés viszont, a szeretet csak abban az esetben történő megadását jelenti, ha a gyermek viselkedése összhangban van a szülei kívánságaival. Ez a méltóság olyan feltételeihez vezet, melyek viszont a valódi érzésektől való elidegenedéshez, és olyan aggodalmakhoz vezetnek, melyek gátolják a pszichológiai növekedést.

Önmegvalósítás

Carl Rogers személyiség-központú terápiája kihangsúlyozza az „önmegvalósítás” fogalmát. Ez a fogalom magában foglalja, hogy minden emberben létezik egy belső, biológiai erő az emberi képességek és tehetségek teljes kifejlesztésére. A *feltétel nélküli* pozitív törődés szükséges az önmegvalósítás eléréséhez. Növekedés akkor megy végbe, ha problémákkal szembesülünk, megpróbálunk azokon felülkerekedni, s ebbéli küzdelmünkben új jártasságot, képességeket és világnézeteket fejlesztünk ki. Az élet tehát a kreatív előrehaladás végtelen folyamata, még ha kis lépésekben is történik. Rogers a „teljességgel működő személyiség” fogalmát arra az illetőre használja, aki éppen önmegvalósít. Ezek az emberek nyitottak az érzéseik megtapasztalására, életük jelentőséggel, kihívásokkal és beteljesedésekkel teli. Rogers hiszi, hogy önmagunkban valamennyien rendelkezünk a képességgel – még ha az

---

¹ Ugyanott, 91. oldal

² Ugyanott, 35. oldal

³ Ugyanott, 189. oldal

lappangó is – az elmozdulásra az önmegvalósítás felé. Alkalmas pszichológiai légkörben ez a tendencia felszabadul és inkább ténylegessé, mintsem potenciálissá válik.

Rogers hagyatéka

Rogers ítékezés-mentes, irányításmentes ideológiája megtalálható az iskolai osztályterekben, valamint a terhesség-megszakítási tanácsadáson. William Kilpatrick, a erkölcsi oktatás és az ifjúkori pszichológia professzora magyarázza meg Carl Rogers megközelítésének hatását. „Az 1940-es és 50-es években Carl Rogers és mások jártak az élen a tanácsadás ama módszerében, mely irányításmentes, ítékezés-mentes és kliens-központú. Hallottad már Carl Rogers nevét? Abraham Maslowval együtt az egyik alapító atyja annak, ami humanista pszichológiaként, vagy humán potenciál-pszichológiaként ismeretes. Rogers nem a legismertebb pszichológus, de nem tudok egyetlen más pszichológusról sem, akinek ekkora befolyása lett volna a kultúránkra és a gondolkodásunkra. A 60-as és 70-es években azok a tanácsadási technikák, melyeket Rogers fejlesztett ki, bevezetésre kerültek az iskolákban, s ennek eredményeképpen a tanárok elkezdtek irányításmentesen, ítékezés-mentesen viselkedni az értékekkel szemben. Mindenkinek magának kell felfedeznie a saját értékeit, és senki sem mondhatja, hogy az egyik érték becselesebb a másiknál”.¹

Rogers ítékezés-mentes filozófiájának következményei katasztrofálisak lettek a gyermekek erkölcsi oktatásában. Miért nem különböztethetné meg Jancsi a jót a rossztól? Kilpatrick megmagyarázza: „Mert nem tanítjuk meg neki a kettő közötti különbséget. Mert inkább támaszkodunk a kísérleti megközelítésre – ami kísérlet arra, hogy a gyermekek maguk építsék fel a saját erkölcsiségüket.”²

Irányításmentes abortusz-tanácsadás

Valójában minden abortusz-tanácsadás, akár a keresztyén, akár a világi, Rogers megközelítését követi. A célja az, hogy tényekkel lássa el a terhes nőt a lehetőségeiről (abortusz, örökbe fogadás, a terhesség kihordása). Pártatlan módon segít neki felkészíteni az elméjét arra, hogy mit kíván tenni a nem kívánt terhességével. S bármelyik választás mellett is dönt, számára az a helyes választás. Rogers tanácsadó módszerét azért nevezték „irányításmentesnek”, mert hitte, hogy az asszonynak kell meghoznia a maga döntését arról, hogy mit akar, mentesen a külső befolyásolásoktól, vagy tanácsoktól.

Egy választás melletti szervezet, az Allan Guttmacher Institute kiadott egy jelentést, mely felvázolja azokat a professzionális mércéket az amerikai terhességi tanácsadók számára, melyek Rogers irányításmentes tanácsadó modelljén alapulnak. Az abortusz-tanácsadóknak *semleges*, tényszerű információkat kell közölni, és *irányításmentes tanácsadást* kell biztosítani mindegyik választási lehetőségről. A Department of Health and Human Services rámutat, hogy az „irányításmentes” azt jelenti: a tanácsadók „nem kormányozhatják, vagy irányíthatják a klienseiket semelyik választási lehetőség felé”.³

Az Egyesült Királyságban a keresztyén válság-terhesség tanácsadás mélyen elkötelezett Rogers irányításmentes modellje iránt. A Christian Action, Research and Education (A Keresztyén Tevékenység, Kutatás és Oktatás, CARE, az angol betűszó jelentése *gondoskodás – a ford.*), egy jól megalapozott keresztyén jótékonyági intézmény rendelkezik a válság-terhesség tanácsadó központok hálózatával Anglia-szerte. A CARE magyarázata

¹ William Kilpatrick, *Experiments in Moral Education*, Boston College, PWPA/ICUS esti felszólaló, *Azonosság és jellem*, a Világbéke Akadémia Professzorainak hetedik Nemzetközi Konferenciája, Washington, Hilton and Towers, Washington D.C., USA, 1997. november 24-27, a WCSF III hivatalos eseménye

² Ugyanott

³ Allan Guttmacher Report on Public Policy, 7. kötet 3, szám, 2004. augusztus

szerint a tanácsadóit azért készítették fel az irányításmentes tanácsadásra, hogy segítsék a terhes nőt annak megállapításában, miképpen gondolkodik az abortuszról. A kliensnek segíteni kell, hogy bízjon az érzéseiben, és azt tegye, amit „helyesnek érez” az adott helyzetben. Összhangban Rogers irányításmentes modelljével a *CARE Making a Decision (Döntéshozatal)* című füzetkéje 23 alkalommal használja az „érez”, vagy „érzések” szavakat. „Áttekintvén az összes tényt, és alaposan feltárva, miképpen érzel az egyes választási lehetőségekkel kapcsolatosan, most már készen állhatsz a döntés meghozatalára. Fontos, hogy képesnek érezd magad az együttélésre az általad hozott döntéssel.” A CARE Centres Network honlapja szerint: „A terhességi tanácsadó központok azért vannak, hogy segítsenek neked megállapítani, miképpen *érzel* az abortuszról”. Itt meg kell említenünk, hogy jóllehet a CARE keresztyén szervezetnek állítja be magát, az Carl Rogers filozófiáján alapuló irányításmentes tanácsadása szöges ellentétben áll a Szentírással.

A LIFE a másik élet-melletti szervezet az Egyesült Királyságban, amely büszke arra, hogy Rogers irányításmentes modelljét használja ama terhes anyák megsegítésére, akik az abortuszt fontolgatják. A LIFE hisz abban, hogy a tanácsadóknak nem szabad ítélezőknek lenniük, és együttérző megértést kell biztosítaniuk. A LIFE irányításmentes, ítélezés-mentes megközelítése arra az elképzelésre épül, hogy egyetlen nő sem akarja valójában az abortuszt, s hogy az emberek öröklötten jók, és természetesen a jót keresik, nem a gonoszt”.¹

A lelki sötétség világa

Az élete vége felé kiadott *Way of Living (Életmód, 1980)* című könyvében Rogers leírja az okkultizmusba történő egyre mélyebb belemerülését. Elkezdett érdeklődni azok iránt az új eszmék iránt, melyeknek a belső térhez van közüük. „Nyitott vagyok a még titokzatosabb jelenségekre – az előre megérzésre, a gondolatátvitelre, a spiritiszta távolbalátásra, az emberi aurákra, a Kirlián-fényképezésre, sőt a testen kívüli megtapasztalásokra is.”²

Rogers és felesége, Helen, nem sokkal az asszony halála előtt részt vettek egy szeánszon, ahol a médium segítségével beszéltek az asszony eltávozott testvérével. „Helennek látomása volt egy ihlető világosságról, mely közel jött hozzá, felemelte őt az ágyból, majd visszatette az ágyba.”³ Rogers leírja a különböző látomásokat, melyeket a felesége látott közvetlenül a halála előtt. „Meghívásos alapon meglátogattunk egy teljesen őszinte médiumot, aki nem fogadott el pénzt. Ott Helen megtapasztalt, és pedig megfigyeltem egy 'kontaktust', az elhunyt testvérével, melynek során olyan tényekről is szó volt, amiket a médium nem ismerhetett. Az üzenet rendkívül meggyőző volt, s az egész egy súlyos asztal táncoltatásán és betűk kikopogtatásán keresztül érkezett el hozzánk. Később, mikor a médium az otthonunkban is felkeresett, és *a saját asztalom* kopogtatott ki üzeneteket a nappalinkban, nem tehettem mást, mint megnyílhattam a lenyűgöző és természetesen nem csalárd üzenet előtt” (a dőlőbetűs rész az eredetiben is megtalálható).⁴

Helen halála után Rogers ismét konzultált a médiummal, és azt állítja: a nemrég elhunyt feleségét hívta vissza, hogy beszámoljon „a fehér fényel és a hozzá jövő szellemekkel” kapcsolatos tapasztalatairól.⁵

Ez hát a története Carl Rogersnek, az embernek, akinek a tanácsadási elméletei erőteljes befolyást gyakoroltak a nyugati gondolkodásra, s amelyeket a keresztyén tanácsadói mozgalom is szíves-örömmel felkarolt. Humanista világnézete annyira elégtelennek bizonyult,

---

¹ *How Directional is Non-directional Counseling?* (LIFE News cikk, 52. szám)

² Rogers, *A Way of Being*, Houghton Mifflin, 1980, 83. oldal

³ Ugyanott, 90. oldal

⁴ Ugyanott

⁵ Ugyanott, 92. oldal

hogy élete vége felé az okkultizmushoz fordult vigasztalásért. Látszik, hogy képtelennek érezte magát bánni a halállal, és az eljövendő ítélettel.

Rogers központi elképzelése az én dicsőítése volt. Elvetette az emberen kívül levő bármely erkölcsi tekintély elképzelését. Számára valamennyien szabadon fejleszthetjük a saját erkölcsiségünket, hogy mi magunk dönthessük el, mi a jó, és mi a rossz. Irányításmentes, ítélkezés-mentes tanácsadása megpróbálja eltávolítani a vétket és a bűnt az ember alkatából, de teszi ezt annak árán, hogy vagy mindenestől tagadja a gonoszt, vagy a gonosz miatti felelősséget teljességgel másoknak tulajdonítja. Kliens-központú terápiájának célja az, hogy jókat érezzünk az önzésünkről és a bűnünkről. Így az irányításmentes tanácsadáson részt vevő asszony is elvétetheti a gyermekét anélkül, hogy vétkesnek érezné magát. Minden körülöttem, az érzéseim, és a megelégedéseim körül forog – járom a magam útját, teszem, amit akarok. A bűnös ember válik a saját erkölcsiségének forrásává, és szabja meg a maga mércéit, hisz nincs nagyobb tekintély, nincs Isten, Akinek felelősséggel tartozik.

Végső soron azonban Carl Rogers sem járul hozzá a megszentelődés keresztyén nézetéhez, mert nem fogta fel, hogy „van olyan út, mely helyesnek látszik az ember előtt, és vége a halálra menő út” (Péld14:12).

9. fejezet: Albert Ellis – az agresszív ateista

Albert Ellis (1913-2007) volt az a pszichológus, aki kifejlesztette a racionális emotív magatartás-terápiát (angol rövidítése: REBT). Sokan őt tartják a megismerő magatartás-terápia nagyapjának is, és az 1982-ben Az *American Psychologist* lapjain megjelenő tanulmányra alapozva, Carl Rogers után a második legbefolyásosabb pszichológusnak a történelemben. Ez a felmérés Freudot a harmadik helyre sorolta. A nem teista humanizmus nyílt támogatásáért 1971-ben jutalmul az Év Humanistájának is megválasztották.

Az REBT mögött meghúzódó feltevés az, hogy érzelmi reakcióinkat nagymértékben a tudatos és nem tudatos hiedelmeink és filozófiáink váltják ki. Az Albert Ellis Institute úgy írja le a REBT-t, mint a problémákkal való szembeszállásnak és a személyes növekedés erősítésének gyakorlati megközelítését. Az REBT azokra a magatartásokra, az érzelmekre és viselkedésekre összpontosít, melyek szabotálják az élet teljesebb megtapasztalását, és segít olyan életfilozófia kifejlesztésében, mely növeli a kliens érzelmi egészségét, és személyes jólétét.¹ A REBT-t alkalmazók megpróbálják felfedni az érzelmi ínséghez vezető hiedelmeket (magatartásokat, elvárásokat és személyes szabályokat), majd biztosítanak egy sor módszert az emberek számára a hamis hiedelmek átváltoztatásához érzékelhetőbbé, realiztikusabbá és segítőkészebbé.

A terapeuta az úgynevezett ABC viselkedésméletet használja a viselkedésmódok, hiedelmek és érzelmek közötti kapcsolatok, továbbá annak kimutatására, hogy az irracionális hiedelmek elkerülhetetlenül problémákhoz vezetnek. Az **A** az aktiváló tapasztalatokat jelenti, például a családi problémákat, a nem kielégítő munkát, a korai gyermekkori traumákat, és megannyi más, a boldogtalanságunk forrásait képező dolgot. A **B** jelenti a hiedelmeket [angolul: belief], különösen az irracionális, önvédelmi hiedelmeket, melyek a tényleges forrásai a boldogtalanságunknak. A **C** pedig a következményeket [angolul: consequence], melyek a hiedelmeinkből fakadnak – neurotikus tünetek és negatív érzelmek, például depresszió, pánik, és dühöngés.

Selwyn Hughes és az ABC viselkedésmélet

Selwyn Hughes a *Christ Empowered Living* című könyvében ad egy magyarázatot Ellis ABC viselkedésméletére. „Amiképpen az ábécét olvasva sem lépünk az A-ról a C-re anélkül, hogy a B-t ne olvasnánk, úgy ez az elmélet is azt mondja, hogy egy esemény, vagy körülmény (A) önmagában hatástalan ahhoz, hogy érzelmi válaszreakciót (C) váltson ki, amíg nincs felbecsülve. Más szóval az A nem hozz létre a C-t, át kell haladnia a B-n is”.² Hughes megvallja: „Nekem semmi problémám sincs az ABC viselkedésmélettel, és gyakran használtam is tanácsadás közben”.³

A Crusade for World Evangelism (CWR) Albert Ellis elméletét használja az táplálkozási rendellenességekkel küzdő emberek megsegítésére. Az *Insight into Eating Disorders (Bepillantás a táplálkozási rendellenességekbe, 2006)* című, a CWR által kiadott könyv elmagyarázza, hogy „a táplálkozási rendellenesség mögött meghúzódó gondolkodás irányítja az egyén jövőbeni boldogságát, szabadságát és potenciálját. Lényeges, hogy a gondolkodás megváltozzon a táplálkozási rendellenességből történő felépülés érdekében”.⁴ Az olvasónak azt javasolják, hogy az ABC viselkedésmélet a gyógyuláshoz vezető út, mert

¹ Az Albert Ellis Institute honlapja

² Selwyn Hughes, *Christ Empowered Living*, 238. oldal

³ Ugyanott, 239. oldal

⁴ Helena Wilkinson, *Insight into Eating Disorders*, Waverley Abbey Insight Series, CWR, 87. oldal

lényeges, hogy a szenvedő munkálkodjon a hibás hiedelemrendszerén. „A hibás gondolkodás azokból az üzenetekből fakad, melyek gyermekkorban jutottak el hozzánk, majd továbbfejlődik és torzul felnőttkorban... Albert Ellis és kollégái tíz alapvető irracionális hiedelmet azonosítottak, melyeket, ha túl szigorúan megtartunk, az valószínűleg érzelmi ínséghez vezet. Ezeket a hiedelmeket az élet korai szakaszában tanuljuk meg, és azzá az alappá válnak, ahonnan a gondolkodási mintáink kisarjadnak.”¹ Egy konkrét, az ABC által azonosított hiba az abszolútumokban, a feketén-fehéren, jóban-rosszban történő gondolkodás, közbelső területek nélkül.² A másik irracionális hiedelem az, ha kötött szabályok szerint élünk, és rendszeresen használjuk a „kell”, „kellene”, „köteles”, és „képtelen” szavakat. Ez szükségtelen vétkességhez és csalódáshoz vezet. Minél merevebbek ezek a kijelentések, valószínűleg annál csalódottabbaknak, haragosabbaknak, lesújtottabbaknak érezzük magunkat.³ Így az asszonyok is azt a tanácsot kapják a CWR-től, hogy a merev, kötött szabályok az érzelmi problémáikat kiváltó ok. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a Tízparancsolat szintén merev, kötött szabályok, melyek kilenc alkalommal használják a „Ne” kifejezést. A táplálkozási problémákkal küzdő asszonyoknak a CWR által adott tanácsok szilárdan Albert Ellis bölcsességén alapulnak.

Ellis korai karrierje

Albert Ellis életének legdominánsabb befolyása az volt, hogy nyíltan felkarolta az ateizmust. Egy interjú során kijelentette: „12 éves koromban váltam ateistává, s még mindig úgy gondolom, hogy minden valószínűség szerint [növekvő hangon] Isten nem létezik, ahogyan nincsen Téalapó sem, és tündérek, vagy angyalok sem. A hatodik szinten megtanultam, hogy a világ az evolúció évmilliárdjai során keletkezett. Ez kiütötte a vasárnapi iskolai nézetemet arról, hogy a világ hét nap alatt teremtett”. Mikor megkérdezték, mit gondol arról, mi fog történni a halál után, Ellis így válaszolt: „Semmi Ezt tanítom a diákjaimnak. Az pontosan az az állapot, mint amiben voltunk a fogantatásunk előtt. Semmi, Nincs fájdalom, nincs öröm, semmi. Ezért jobb, ha megyünk, és ebben az életben éljük ki magunkat”.⁴

Fiatalemberként Ellis a New Yorki Városi Egyetemen tanult üzletet. Rövid üzleti karrier után íróként is szerencsét próbált, de nem volt sikeres a képzelgésének publikálásában. Ezután az emberi szexualitás kutatására és az erről szóló írásra adta a fejét. Sokat írt a témában, beleértve „A szexuális szabadság ügye” című értekezését is. Szexuális tanácsadóként szerzett tapasztalata meggyőzte őt arról, hogy a klinikai pszichológiát tanulmányozza a Kolumbia Egyetemen, ahol pszichoanalitikusi képzést kapott.

Komoly filozófiai ellenvetésekkel viseltetett azonban a pszichoanalízissel szemben, amit túl passzívnak és nem túl hatékonynak vélt. Ezért aktívabb szerepbe kezdett, mint tanácsadó, szokása szerint a tanácsainak beszurásával, mikor szexuális problémákkal küzdő emberekkel foglalkozott. Az emberek viselkedésének megváltoztatására összpontosított azáltal, hogy szembesítette őket irracionális hiedelmeikkel, és megpróbálván őket rávenni, hogy azok helyett racionálisakat fogadjanak el. Hitte, hogy a kliensei így gyorsabban fejlődnek, mintha a passzív pszichoanalitikai módszert használta volna.

Az 1950-es évek kezdetén Ellis elkezdte hirdetni az új technikáját, és 1957-ben formálisan is meghirdette a megismerő magatartás-terápiát, mint az idegbetegség kezelését. A

---

¹ Ugyanott, 88-89. oldal

² Ugyanott, 91. oldal

³ Ugyanott, 92. oldal

⁴ Az Utne Reader-ből, 1997. március-április, 72. oldal. (Kiegészítő hír a „legnagyobb, soha el nem mondott” történehez: Dave Larson kutató azt mondja, hogy Isten megtalálása javíthatja az egészséget, s rengeteg bizonyíték van erre. Miért nem figyel erre hát még több ember?)

How to Live with a Neurotic (Miképpen éljünk egy neurotikussal, 1957) elmagyarázta új módszerét. Több mint 60 könyvet és nagyszámú cikket írt a REBT-ről, a szexről és a házasságról. A REBT a fő vonallá vált a tanácsadás világában.

Albert Ellis hedonista világnézete

Albert Ellis szégyentelen hedonista, humanista és ateista volt. Az *Is Objectivism a Religion (Vallás-e az objektivizmus, 1968)* Ellis azt állítja, hogy „az erkölcs normálisan a megvilágosodott önérdék filozófiáján alapszik... Ha az erkölcsöt elsődlegesnek, az önmagunkról való gondoskodást pedig másodlagosnak akarjuk meghatározni úgy, hogy elkerüljük a szükségtelen károkozást másoknak, soha el nem ítélnék ezeket (feltétel nélkül elfogadva mindkettőt), az rendben levőnek látszik”.¹

Ellis a megjelent munkáiban kijelenti, hogy a REBT a hedonizmus erkölcsfilozófiáján alapszik. A *Reason and Emotion in Psychotherapy (A gondolkodás és az érzelem a pszichoterápiában, 1962)* című könyvében ezt írja: „A pszichoterápia majdnem mindegyik iskolája alapvetően hedonista abban, hogy a gyönyöröket és a szabadságot a fájdalomtól eltérően, és lehetőleg a gondolkodás és a cselekvés céljának jónak tartják. Ez valószínűleg elkerülhetetlen, mert azok az emberek, akik nem hisznek a hedonista nézetben, továbbra is heves aggodalmat és szomorúságot tapasztalnak meg, és nem jönnek terápiára. A terapeuták pedig, akik nem próbálták meg valamilyen módon enyhíteni azok szomorúságát, akik eljöttek hozzájuk segítségért, aligha maradnak meg sokáig ebben a mesterségben. A racionális emotív magatartás-terapeuták tehát egyáltalán nem egyediek, mikor valamiféle hedonista világnézetet fogadnak el, s megpróbálnak segíteni a klienseiknek valamiféle hedonista életmód kialakításában.”²

Az igazi keresztyénség gyűlölete

Miközben Ellis az összes vallást pusztán csak „természetfölötti nonszensznek” tartotta, mély, már-már beteges undort érzett azok iránt, akiket „fanatikus vallásoskodóknak” nevezett. Hitte, hogy azok a vallásos emberek koholták Istent, vagy az isteneket, akiket a saját értéktelenségük motivált. Gyakran használja a „fanatikus vallásoskodók” kifejezést a Bibliában hívó keresztyénekre is, akik ellen a legtöbb mérget okádja ki. „A fanatikus vallásoskodók erősen hisznek valamiféle nem tényeken alapuló hitben, s gyakran azoknak a megfigyelhető tényeknek dacára hisznek, melyek ellentmondanak a hitrendszerüknek. Ők általában nagyon tudománytalan, nem reális, tapasztalat-ellenes, romantikus és utópisztikus beállítottságúak. Gyakran fabrikálnak mítoszokat, vagy tündérmeséket, illetve hisznek abban, s makacsul elutasítják, hogy elfogadják a valóság ama összetevőit, melyek ellentétben állnak a vallásukkal.”³

Amit Ellis nem képes elviselni a vallásban, az a vallás erkölcsi tanítása – egyszerűen gyűlöli a jó és a rossz, a bűn, a vétek elképzelését. Mindezekkel elszámolna. Humanistaként hiszi, hogy minden emberi lénynek van értéke, ezért egyetlen embert sem szabad alapvetően rossznak tekinteni.

A *Case against Religion (A vallás elleni vád)* című könyvében Ellis azt állítja, hogy „ha a vallást az ember felett és mögött álló erőttől való függőségként határozzuk meg, azt én, mint

---

¹ Albert Ellis, *Are Capitalism, Objectivism, Libertarianism Religions?* Walden Three, 2006, 5. fejezet: Ayn Rand objektivizmusának válogatott gonoszságai, elektronikusan

² Ellis, *Reason and Emotion in Psychotherapy*, átdolgozott kiadás, New York, Carol Publishing Group, 1994, 292-293. oldal

³ Albert Ellis, *Are Capitalism, Objectivism, Libertarianism Religions?* Walden Three, 2006, 6. fejezet: Ayn Rand objektivizmusának válogatott gonoszságai, elektronikusan

pszicho-terapeuta, rendkívül károsnak ítélem”.¹ Minden igaz hívő „kimondottan megháborodott, mert nyilvánvalóan merev, fanatikus, függőségben levő egyedek”.² Ellis kimondja: „a hitetlenség, a kétely és a mindenre kiterjedő ateizmus nemcsak közreműködő a mentális egészséghez, hanem gyakorlatilag azzal szinonim, az odaszánt hit, a dogmatizmus és a vallásosság konkrétan hozzájárul a mentális, vagy érzelmi zavarhoz, és bizonyos módon azzal egyenértékű”.³

Ellis szerint „a történelem tényei alkalmasak megmutatni, hogy egy Jehova-szerű Isten létezése valószínűtlen”.⁴ Sőt, a Mindenhatóra támaszkodás konkrét érzelmi veszélyekkel jár együtt. Ezért „ahelyett, hogy a függőségre törekednél másoktól (vagy valami hipotetikus Magasabb Erőtől), inkább megpróbálhatsz a saját két lábadra állni, és magadtól gondolkodni és cselekedni...”.⁵

Ellis odáig elmegy, hogy kijelenti: az Istenre támaszkodás „válhat magától egy megrögzött, kényszeres zavarrá, ami súlyos károkat okoz mind más embereknek, mind magának az egyénnek”.⁶ Ebből következik, hogy a REBT terapeuta nem fogadhatja el egyszerűen a páciense vallásos hiedelmeit – ezeket meg kell támadni, és ki kell törölni.⁷

Ellis a vallással szembeni vádjait az alábbi szavakkal fejezi be: „Végso soron a vallás idegbetegség... Ha ennek a cikknek a feltevése igaz, akkor a vallás kéz a kézben jár az emberi lények alapvető irracionalista hiedelmeivel. Ezek függőségben, aggodalomban és ellenségeskedésben tartják őket, ezzel pedig létrehozzák az idegbetegségeiket és pszichózisaikat. Mi tehát a pszichoterápia szerepe a zavart páciensek vallásos nézeteinek kezelése terén? Nyilvánvaló, a józan és hatékony pszicho-terapeutának nem szabad... csatlakoznia a páciensek vallásos beállítottságaihoz, s meg kell próbálni segíteni ezeknek a pácienseknek, hogy sikeresen élhessenek együtt az érzelmi betegségükkel.”⁸

Abszolút igazság, abszolút erkölcsiség

Egy pszicho-terapeutákból álló hallgatóság előtt Ellis ellenezte az abszolút szó használatát. „Ne használjuk az 'abszolút' szót. Ez emberi betegség. Nincsenek abszolútumok... Teszem, amit szeretek, s teszem, amit nem szeretek, de soha nem kerülök bajba. Hosszútávon hedonista vagyok... és azt követem, amit akarok. De ha nem kapom meg, az nagyon rossz.”⁹

Ellis gondolkodásának középpontjában az abszolút igazság és az abszolút erkölcsi mércék elvetése áll. A legtöbb neurotikus érzés Ellis szerint az erkölcsi abszolútumok követelményei által alakul ki. Más szóval, Isten erkölcsi törvénye az idegbetegség kiváltó oka. A REBT is lényegében ellenzi az abszolút igazságot. Ellis elmagyarázza: a REBT egyetért a posztmodernistákkal abban, hogy nem létezik olyan pont, amiből kiindulva meg lehetne ítélni, hogy valami abszolút igazság-e, vagy sem.¹⁰ S kihangsúlyozza az alábbiakat: „Amennyire kimondhatjuk, nem létezik bizonyosság, tökéletesség, sem abszolút igazság a világban... a valószínűség és a véletlen világában élünk, s nem lehetünk biztosak semmi önmagunkon kívül eső dologban”.¹¹

¹ Albert Ellis, *The Case Against Religion*, American Atheist Press, 2. oldal

² Ugyanott, 18. oldal

³ Ugyanott, 23. oldal

⁴ Ellis, *Reason and Emotion in Psychotherapy*, Citadel Press, 1977, 321-322. oldal

⁵ Ugyanott, 125. oldal

⁶ Ugyanott, 137. oldal

⁷ Ellis, *The Case Against Religion*, 17. oldal

⁸ Ugyanott, 15. oldal

⁹ Mirtyle Heery interjúja Albert Ellisszel, http://www.psychotherapy.net/interview/Albert_Ellis

¹⁰ Ellis, *Reason and Emotion in Psychotherapy*, 406. oldal

¹¹ Ugyanott, 129. oldal

Konkrétan, Ellis erőteljes utálattal viseltetett az abszolút helyes és helytelen fogalmai iránt. Megveti az odaszánt keresztyéneket, akik a Szentírás tanításai szerint próbálnak élni. „A fanatikus vallásoskodók abszolútumokban hisznek: korlátozatlan és feltétlen hitvallásokban. Kétségbeesett szükségük van a bizonyosságra, s valójában arra törekednek, hogy tökéletesek és tévedhetetlenek legyenek. Aggódnak, nehogy rosszat tegyenek... Abszolutizmusok részeként gyakran hisznek valamiféle szuper-humán, vagy tévedhetetlen Istenben, Aki teljesen az ő oldalukra áll, és segít nekik abban, hogy angyalivá váljanak”.¹ Igaz, a keresztyének valóban hiszik azt az abszolút igazságot, hogy egy igaz Isten létezik, aki az emberiségnek az Ő örök, változhatatlan Ígésében és Jézus Krisztuson, az Ő Fián keresztül jelentette ki Magát.

Ellis számára az elképzelés, miszerint az emberek felelősek a cselekedeteikért, nonszensz. „Sok tényleges hívő kárhoztatja és bünteti a többi embert, akik „tévelygő”, vagy „gonosz” módon viselkednek. Nekik nemcsak erőteljes erkölcsi szabályaik vannak a viselkedésre, de erkölcsileg abban is hisznek mindenkinek követni kell ezeket a szabályokat, azok pedig, akik ezt nem teszik, elítélendők, sőt talán örökké valamiféle pokolban fogják őket sütögetni.”² Megint igaz, hogy a keresztyének hisznek Isten abszolút erkölcsi törvényében, s abban, hogy egyszer valamennyi ember megáll majd Isten ítélőszéke előtt.

Ellis azt állítja, hogy „gyakran bölcs dolog kompromisszumot kötni az igazság és a hamisság, az ésszerűség és az irracionális között. Az igazságnak és az ésszerűségnek ugyanis nincsenek abszolút mércéi – legalábbis olyanok, melyeket minden filozófus és tudós együttes megalégedésére állítottak volna fel”.³

Ellis számára olyasmi, mint szexuális erkölcstelenség nem létezik. „Ami a szeretetmentes szexuális vágyakozást, mint romlottságot illeti – ez nem más, mint a XIX. századi puritánság árnyéka! Ugyanis bármely kortárs ön-elfogadószex jó önmagában, önmaga által és önmagáért. Gyakran lehet jobb, vagy élvezetesebb, mikor szerető emberi kapcsolaton belül élvezzük. De a szeretetmentes szex nem romlott a legcsekélyebb mértékben sem – csak önkényes, puritán döntés alapján.”⁴ Ellis engedékeny nézeteket vall a bűnről és a rossz cselekedetektől. Hiszi, hogy az egyének lehetnek rosszak, tévedők, felelőtlenek, sőt még akár szándékosan is tehetnek rosszat, mindazonáltal elfogadják önmagukat, de az embereknek nem szabad elítélni őket, és nem szolgálnak rá büntetésre a felelőtlenségük miatt.

Feltétlen önfogadás

A REBT támogatja a feltétlen önfogadás elképzelését. Ellis következetesen támadja azt az „irracionális” hiedelmet, mely szerint sok ember rossz, gonosz, vagy aljas, és komolyan meg kell őket szégyeníteni és büntetni a bűneikért. A bűn fogalmával szembeni eme utálatát világossá teszi. Nem szabad olyan szavakat használnunk, mint „bűn” és „bűnös”, mert ezek abszolút, Isten-adta mércéket foglalnak magukba, melyek elítélnék minket egyes téves cselekedeteinkért.⁵ Noha az emberekben erőteljes a hajlam önmaguk megítélésére, irracionálisan cselekszenek, ha ezt teszik. Az önvizsgálat depresszióhoz és represszióhoz, és a változás érvénytelenítéséhez vezet. Az emberi egészség számára a legjobb, ha mindenestől

---

¹ Ellis, *Is Objectivism a Religion*, 6. fejezet: Miért fanatikus vallás az objektivizmus, Lyle Stuart, New York, az egész könyv hozzáférhető elektronikusan

² Ugyanott, 6. fejezet, elektronikusan

³ Albert Ellis, *Are Capitalism, Objectivism, Libertarianism Religions?* Walden Three, 2006, 6. fejezet: Miért fanatikus vallás az objektivizmus, 15. oldal, elektronikusan

⁴ Ellis, *Is Objectivism a Religion*, 6. fejezet: Ayn Rand objektivizmusának válogatott gonoszságai, elektronikusan, idézve (Ellis, 1958, 2002b, 2003b; Ellis & Blau, 1998)

⁵ Ellis, *Reason and Emotion in Psychotherapy*, 183. oldal

felhagyunk az önvizsgálattal. Itt Ellis elismeri, hogy a lelkiismeretünk önvizsgálata a depresszió érzéseire visz el. A REBT egyik célja éppen a lelkiismeret elhallgattatása.

Ebből következik, hogy a REBT nem fogadja el a megítélés semmilyen formáját, ezért senkit sem szabad meg- vagy elítélni, bármilyen szörnyűségek is a cselekedetei. Meg kell tanulnunk elfogadni önmagunkat inkább azért, amik vagyunk, ahelyett, hogy azért fogadnánk el, amit elértünk. Az emberi lények már azért is értékesek, mert léteznek.

A figyelemre méltó hátraarc

Életének késői szakaszában Albert Ellisnek megvolt a damaszkuszi út megtapasztalása. Mikor megértette, hogy az emberek elsöprő többsége vallásos, és hisz Istenben, s mikor felfogta, hogy a képzett REBT gyakorlók közül is sokan vallásosak, beleértve a keresztyén tanácsadók seregét és néhány kirendelt szolgálatot, megnyíltak a szemei, és meglátta, hogy nem minden vallás annyira rossz. Egy figyelemre méltó hátraarc során Ellis megvallja, hogy megváltozott a véleménye a vallásról. Nem minden vallást ellenez – csak a valóban biblikus keresztyénséget. „Egykor azt hittem, hogy a vallás maga nagyon ártalmas az emberek számára, mert sok veszélye és korlátja van. Később azonban megértettem, hogy sok különböző vallás létezik, s egyesek részben, mások kevésbé hasznosak. Ezért közreadtam egy írást, mely megmutatja, hogy inkább a hitbuzgóság, semmint a vallás a veszélyes a mentális egészségre és a boldog életre. A hitbuzgóság alatt az odaszánt, abszolutista, fanatikus vallást értem.”¹ Az abszolút vallás, amire Ellis gondolt, természetesen a bibliai keresztyénség.

A keresztyén tanácsadók becsábítása végett a REBT nyájába Ellis gondosan kijelentette, hogy terápiája független az ateizmusától, sőt, azt is elismerte, hogy a szerető Istenbe vetett hit talán még egészséges is pszichológiailag. Úgy megváltozott a szíve, hogy társszerzője lett a *Counseling and Psychotherapy with Religious Persons: A Rational Emotive Behavior Approach (Tanácsadás és pszichoterápia vallásos személyek esetén: a racionális emotív magatartási megközelítés, 2001)* című könyvnek. Ebben azt állítja, hogy a REBT „különösen és kiválóan alkalmas a vallásos kliensek problémáinak és gondjainak kezelésére... tárgyalja, hogy a REBT elméletéből származó beavatkozások miért mondanak csak nagyon ritkán csődöt még akkor is, ha a kliens és a terapeuta nagyon eltérő vallási beállítottságú - sőt még akkor is, ha az odaszánt, vallásos klientst például egy nem vallásos, ateista terapeuta kezel”.²

Nos, miképpen magyarázzuk ezt a figyelemre méltó sarkon fordulást? Látszólag mikor Ellis megértette, hogy a keresztyén tanácsadók ténylegesen használják a REBT-t, akkor jutott arra a bámulatos meggyőződésre, hogy a keresztyén tanácsadó mozgalom valójában a szövetségese. Az odaszánt, abszolutista keresztyének az ő ellenségei. Sőt, miután a nyugati társadalomban a legtöbb ember névleges keresztyén, ez potenciálisan hatalmas piacot jelentett a REBT számára, és Ellis nem hagyta, hogy az ateizmusa ennek útját állja. Így nem minden vallásos volt olyan rossz, mint azt eredetileg gondolta, csak a bibliahívó, abszolutista keresztyének!

Keresztyén tanácsadás

Kétség sem férhet hozzá, hogy az Albert Ellis által kidolgozott tanácsadó rendszer a Biblia Istenével agresszíven ellenséges. Az alapvető előfeltevése az, hogy Isten abszolút erkölcsi törvénye az oka az emberiség érzelmi problémáinak. A REBT a megengedő és

---

¹ Ellis, *Is Objectivism a Religion*, Összefoglaló és záró megjegyzések, elektronikusan

² Stevan E. Nielsen, W. Brad Johnson, Albert Ellis, *Counseling and Psychotherapy with Religious Persons: A Rational Emotive Behavior Approach*, Lawrence Erlbaum Associates, 2001, 3. oldal

hedonista életmódot támogatja a bűnös viselkedés megbocsátásával, és az önigazolás bátorításával. Elkerüli a bűn valóságát, és vak ennek következményeire.

Itt fel kell tennünk egy kérdést. Miképpen fogadhat el a keresztyén tanácsadó mozgalom egy olyan pszichológiai modellt, mely alapvetően ellenséges Isten Ígétével szemben? A keresztyén tanácsadó mozgalom vaksága azonban mégis oly hatalmas, hogy boldogan integrálja Albert Ellis eszméit a fegyvertárába. A tény, hogy az egész rendszer a keresztyén hit ellensége, látszólag nem is számít.

Albert Ellis hagyatéka

Miféle ember volt hát a REBT megalapítója? Az egyik leggőgösebb állítása szerint ő volt az első pszichológus valamennyi között, aki négybetűs káromkodásokat használt az Amerikai Pszichológiai Társaság konferenciáján. Az erről szóló beszámoló szerint: „A pénteki műhelyek látogatói, akiket a szentől-szembe a tömeg előtt megrendezett REBT bemutatón való részvételre választottak ki, inkább áldozatoknak, semmint pácienseknek érezték magukat a káromkodásokkal megtűzdelt előadásai alatt”.

De nem volt minden boldogság és világosság a REBT erődjében. Az Albert Ellis Institute kurátorai eltávolították az alapítót a professzionális szolgálatából és a saját intézményének igazgatótanácsából. Úgy tűnik, Ellis nagyon nehéz és konok ember lehetett – mikor valaki ellentmondott neki az igazgatótanácsi ülésen, köztudottan heves káromkodásokban tört ki. A dolgok 2005-ben csúcsosodtak ki, mikor egy nagyon keserű vita folyt az intézmény vezetési irányelveiről, s konkrétan a pénz vonatkozásában, amit az intézménynek ki kellett volna fizetni Albert egészségügyi számláira. Nem sokkal a halála előtt polgári bírósági eljárást kezdeményezett azokkal szemben, akik eltávolították. Visszahelyezéséért az Igazságot Albert Ellisnek kampány szállt síkra. Ellis kifejezte az intézmény új igazgatójával szemben érzett keserűségét, mikor egy arról szóló kérdésre válaszolva, hogy miképpen kell bánni a hatalmi tébollyal, a beszámolók szerint ezt mondta: „Képesnek *kell* lennünk megölni őket, de ezt törvény tiltja. Ez Michael Broder – ennek az intézménynek az igazgatója. Ő egy hatalmi tébolyult! S jobb lenne, ha halott, halott, halott volna!”¹ Albert Ellisnek látszólag magának is REBT-re volt szüksége. 2007. júliusában halt meg, 93 éves korában.

---

¹ New York, News and Features, 2005. november 7. Behaving Badly, Does Albert Ellis – elderly sexologist and godfather of cognitive psychotherapy – really deserve to be banished from Upper East Side Institute that Bears his name? (By Matt Dobkin)

10. fejezet: A Biblia ítélete a pszichológiai „igazságról”

Az előző öt fejezetben vetettünk egy-egy pillantást öt óriás világi bölcsességére a pszichoterápia világából. Láttuk, hogy Sigmund Freud, az ember, aki kitalálta a tudattalant, természetellenes érdeklődéssel viseltetett az okkultizmus, és élénk gyűlölettel a keresztyénség iránt. Alfred Adler humanista volt, aki Nietzsche istentelen filozófiáját támogatta. Abraham Maslow ellenséges volt az evangéliummal szemben, csúcs-megtapasztalásai pedig New Age gondolkodásmódot foglaltak magukba. Carl Rogers, aki a saját tapasztalatán kívül minden más erkölcsi tekintélyt elvetett, élete végén belebonyolódott a halottidézésbe. Albert Ellis gőgös, mocskos beszédű, minden erkölcsiségtől mentes hedonista volt, aki megvetette az odaszánt keresztyéneket, „fanatikus vakbuzgókként” emlegetve őket. A közös alap eme öt ember esetében az, hogy világi humanisták voltak, akik életükben és elméleteikben egyaránt elvetették a Biblia Istenét. Ők alkotják a „pszichológiai igazság” alapját és pilléreit. Az ezeknek az istentelen embereknek az elméjéből származó pszichológiai spekuláció az, amit a keresztyén tanácsadó mozgalom igyekszik beleintegrálni Jézus Krisztus egyházába.

A pszichoterápia hatalmaságai terjedelmes írásaikban abszolút világossá tették, hogy elvetik a Szentírás bölcsességét. Azaz, a keresztyén tanácsadás háza az emberi bölcsesség homokjára épült, olyan emberek eszméire és elméleteire, akik a saját istentelenségükben dicsőültek meg.

Freud nagy hozzájárulása a pszichológiai „igazsághoz” az a bizonyos elképzelés, mely szerint a tudattalan elme az emberi viselkedés mögött álló hajtóerő. Mi valamennyien a tudattalannak áldozatai vagyunk, mert olyan motivációk, impulzusok és vágyak hajtanak, melyekről nem is tudunk, s melyek felett nincs ellenőrzésünk. Csak egy pszicho-terapeuta képes feloldani a tudattalant, és megszabadítani annak rabszolgaságából.

Hallottuk Carl Rogerst azzal dicsekedni, hogy a saját tapasztalata volt számára a legmagasabb rendű erkölcsi tekintély. „Sem a Biblia, sem a próféták, sem Freud, sem a kutatás, sem Isten, vagy ember kijelentései nem élvezhetnek elsőbbséget a saját tapasztalatommal szemben.” Hallottuk Abraham Maslow elképesztő kijelentését arról, hogy nem a Szentírás, hanem az ő pszichológiája képes létrehozni az erkölcsi abszolútumok rendszerét. Gőgjében kijelentette, hogy ha feltevései az emberi természetről igaznak bizonyulnak, „akkor tudományos etikát, természetes értékrendet, a jó és a rossz meghatározásában a legvégső fellebbviteli bíróságot ígérük. Minél többet tudunk meg az ember természetes hajlamairól, annál könnyebb lesz elmondani neki, miképpen legyen jó, miképpen legyen boldog, miképpen legyen gyümölcsöző, miképpen tisztelje önmagát, miképpen szeressen, miképpen aknázza ki legmagasabb lappangó képességeit.”¹

Hallottuk Albert Ellis ama állítását, hogy „ha a vallást az ember felett és mögött álló erőttől való függőségként határozzuk meg, azt én, mint pszicho-terapeuta, rendkívül károsnak ítélem”.² Minden igaz hívő kimondottan megháborodott, mert nyilvánvalóan merev, fanatikus, függőségben levő egyedek.³ Ellis még azt az arcátlanságot is elkövette, hogy kijelentette: a Krisztusba vetett hit egyfajta elmebetegség. Őrülségében kinyilatkoztatta, hogy a terapeutának nem szabad igazodnia a kliensei vallásos beállítottságához, mert „ez azzal egyenértékű, mintha megpróbálna segíteni nekik sikeresen élni együtt az elmebajukkal”.⁴ A terapeuta feladata kitörölni a kliensei keresztyén hitét.

---

¹ Maslow, *Toward a Psychology of Being*, 4. oldal

² Albert Ellis, *The Case Against Religion*, American Atheist Press, 2. oldal

³ Ugyanott, 18. oldal

⁴ Ugyanott, 15. oldal

Alfred Adler, miközben elővigyázatosabb a Biblia Istenével való szembenállásban, elkötelezett humanista volt, akit erőteljesen befolyásoltak Nietzsche eszméi. Elképzelése, miszerint a viselkedésünket olyan „fikciós” életcélok ellenőrzik, melyekről nincs tudomásunk, nagymértékben determinista, és tagadja Isten Ígétének hatalmát.

A pszichológia hatalmasai figyelmen kívül hagyják az élet lelki dimenzióját, tagadják az eredendő bűn tantételét, és elvetik Isten erkölcsi törvényét. Nem nehéz meglátni, hogy ezeknek az embereknek a pszichológiai spekulációi *alapvetően* ellentétesek a keresztyén hit legalapvetőbb tanításaival. A Szentírás azt tanítja, hogy az emberi viselkedés problémája az ember szívében rejlik – a szívből származik minden féle bűnös viselkedés a szexuális erkölcstelenségtől kezdve a csalásig, lopásig, kapzsiságig, gögig, és gyilkosságig minden. „Mert mindnyájan vétkeztek, és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül.” (Rm3:23) Miért tévedtek el ennyire a pszichológia óriásai? Az emberi természettel kapcsolatos teljes tanultságukkal, összes alapos ismeretükkel, valamint a könyvek és tudományos iratok tömkelegével együtt miért nem képesek meglátni, hogy az emberi problémák oka az ember szívében rejlik? A válaszáért ezekre a kérdésekre Isten Ígétéhez kell fordulnunk. Hallottuk a pszichológia óriásainak bölcsességét, most oda kell figyelnünk a felülről származó bölcsességre – itt az ideje, hogy megszólaljon a Biblia.

A világi pszichológia ostobasága

A bölcsesség-irodalomnak jócskán van mondanivalója az emberi ostobaságról. Az alapelv a következő: „Az Úrnak félelme feje a bölcseségnek; a bölcseséget és erkölcsi tanítást a bolondok megutálják.” (Péld1:7) Jézus azt mondta, hogy a bölcs ember Isten Ígétének kösziklájára építi fel a házát, míg az ostoba ember a saját elképzeléseinek homokjára építkezik. A Szentírás figyelmeztet rá, hogy az embernek nem szabad a maga értelmére támaszkodnia: „Ne légy bölcs a te magad ítélete szerint; féld az Urat, és távozzál el a gonosztól.” (Péld3:7) Az ember, aki ezt mondja a szívében: „Nincs Isten”, az balgatag (Zsolt53:2). Annak oka, hogy a pszichológia hatalmasai ennyire félrementek, az, hogy megsötétedett elméjű balgatagok (Rm1:21).

A bolond egyik kulcs-jellemzője, hogy a maga szemében bölcs, és nincs erkölcsi jelleme, mert „gúnyolják a bűnt” (Péld14:1).¹ A bolond elveti az igazi bölcsességet és „a maga szívében bízik” (Péld28:26).² Mikor Carl Rogers azt mondta, hogy elvetett mindet tekintélyt a saját tapasztalatán kívül, azzal megmutatta, hogy bolond.

A bolond másik jellemzője, hogy bolondságot kotyog ki (Péld12:22), és örömét leli a gonosz viselkedésében: „játék a bolondnak bűnt cselekedni” (Péld10:23). Albert Ellis az Isten abszolút erkölcsi törvénye elleni zabolátlan, ésszerűtlen és nyílt támadásaival megmutatta magáról, hogy bolond. A bolond szeret beszélni, és a maga hangját hallgatni: „a bolondnak pedig ajkai elnyelik őt. Az ő szája beszédinek kezdete bolondság, és az ő szája beszédinek vége gonosz balgatagság. És a bolond szaporítja a szót” (Préd10:12-14). Freud terjedelmes írásai, nevetséges spekulációi az Oidipusz-komplexusról egy bolond elme zavaros gondolatai. Jelentős, hogy a pszichológia óriásai rengeteg könyvet írtak – látszólag vége-hossza nincs bolond szavaiknak, mert „a bolondoknak³ száján pedig bolondság buzog ki” (Péld15:2).

Pál apostol magarázza el a lelki sötétségét azoknak, akik a pszichológia óriásaihoz hasonlóan istentelenségükkel és gonoszságukkal nyomják el az Isten igazságát. Azok, akik tagadják Istent, hiábavalókká válnak a gondolkodásukban, és bolond szívük megsötétedik (Rm1:18, 21). A Szentírás ostobaságnak nyilvánítja Isten szemében Freud, Adler, Maslow,

¹ Az angol fordítás szerint. A Károli-fordítás szerint viszont: *A bolondokat megcsúfolja a bűnért való áldozat – a ford.*

² A Károli-fordítás szerint: *magában bízik – a ford.*

³ Károlinál: *tudatlanoknak – a ford.*

Rogers és Ellis világi bölcsességét (1Kor1:20). Ezek az emberek gúnyolódó bolondok, akik megtagadták a Teremtőjüket. Elvetették a mindegyik közt legalapvetőbb igazságot, miszerint Isten egy erkölcsi világegyetemet teremtett, és az ember erkölcsileg felelős a Teremtőjének. Elvakult elméjük nem akarja megérteni, hogy az ember lázadt fel Isten ellen, és minden ember, beleértve a pszichológia óriásait is, a bűn rabszolgái. A pszichológia óriásai semmit sem értenek a bűn következményeiből – nem ismerik el, hogy a bűn zsoldja a halál. Nem tudják, hogy Isten nem csúfoltatik meg, s az ember azt aratja majd, amit elvetett. Nem fogadják el, hogy minden ember, a pszichológia óriásait is beleértve Isten ítéletével fognak szembesülni. Ebből a Napnál is világosabban következik, hogy a pszichológia óriásai nem rendelkeznek valódi tudással az ember állapotáról. Bölcseneknek vallván magukat, bolondokká lettek (Rm1:21).

Lehetséges, hogy ezek az emberek a megsötétedett elméikkel és bolond elméleteikkel mondjanak bármi fontosat az emberi problémák megoldásával kapcsolatban? Nem, az emberi viselkedésre vonatkozó pszichológiai elméleteikben semmi igazság sincsen. Tanácsaik az emberi problémák megoldására nem több, mint a hiábavaló megsötétedett elmék értelmetlen ömlengései.

Van azonban valami még ennél is zavaróbb, mert a pszichoterápia óriásai csúfolódók, akik a Biblia Istenével és az Ő Felkentjével szegülnek szembe. Ők Krisztus evangéliumának ellenségei. Mikor a Biblia romlott beszédű emberekről szól, akik elhagyják az igaz utat, hogy a sötétség útjain járjanak, akik örvendeznek a gonosz megcselekedésén, és örömeiket lelik a gonoszság romlottságban, emberekről, akiknek ösvényeik kanyargósak, és útjaikban fondorlatosak (Péld2:12-15), akkor Freudról, Adlerről, Maslowról, Rogersról és Ellistről, a gúnyolódó bolondokról beszél, akik örömeiket lelik a gonoszságban.

A pszichológiai és a bibliai igazság integrálása?

A 4. fejezetben hallottuk az integrációnisták érvét, akik megpróbálják integrálni a bibliai kijelentésből származó igazságot a pszichológiai igazságot egy, „az összes” igazságra vonatkozó egyesített nézetbe. Az igazság eme egyesített nézetéről feltételezik, hogy segít megérteni az emberi természetet, és megmutatja nekünk, hogy miképpen oldjuk meg az emberi problémákat. A nehézség az „egyesített igazság” tanítással az, hogy nem ismeri el az alapvető különbséget az Isten által kijelentett igazság és a romlott emberi elméből származó világi „bölcsessége” között. A Freudtól, Adlertől, Maslowtól, Rogerstől és Ellistől származó „pszichológiai igazság” alig több, mint a romlott elmék összefüggéstelenségei. Elvetvén Istent, hiábavalókká lettek a gondolkodásukban, és balgatag szívük megsötétedett. Noha bölcseneknek vallják magukat, a Szentírás istentelen emberekként ítéli el őket, akik hamissággal nyomják el Isten igazságát (Rm1:18). Az ő bolondságaik integrálása a Szentírással anatómia.

Jézus megígérte, hogy elküldi a Szentlelket, Aki majd elvezeti az Ő követőit minden igazságra (Jn16:13). Világossá tette, hogy a világ nem képes befogadni az igazság Lelkét, mert csak Jézus tanítványaiban lakozik az igazság Szentlelke. Az igazság Lelkének fontos munkája a világ meggyőzése a bűn, az igazság és az ítélet tekintetében (Jn16:8). A pszichológiai igazság azonban szöges ellentétben áll az igazság Lelkével, mert tagadja a bűn, az igazság és az ítélet létezését, mikor megpróbál az emberekkel jókat éreztetni a bűneikben és a hamisságaikban.

Mikor Jézus megjelent Pilátus előtt, ezt mondta: „Én azért születtem, és azért jöttem e világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról. *Mindaz, a ki az igazságból való*, hallgat az én szóma.” (Jn18:37) Mindenki, akik szeretik az igazságot, odafigyelnek Krisztus szavaira, a világi pszichológia óriásai azonban elutasították Krisztus hangjának meghallását, mert nem szeretik Isten igazságát. Elvetették, hogy Krisztus evangéliumának világosságába jöjjenek. „Ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött, és az emberek inkább szerették a

sötétséget, mint a világosságot; mert az ő cselekedeteik gonoszak valának. Mert minden, a ki hamisan cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy az ő cselekedetei fel ne fedessenek” (Jn3:19-20).

Isten igazságát a Gonosz ellenzi, aki a kezdetektől fogva hazug volt. Jézus mondta: „Az... nem állott meg az igazságban, mert nincsen ő benne igazság. Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól; mert hazug és hazugság atyja.” (Jn8:44). A Gonosz és követői gyűlölik az igazságot. Miután a világot a tévelygés lelke irányítja, a keresztyének figyelmeztetést kaptak arra, hogy ne higgyenek minden léleknek, hanem tegyék próbára a lelkeket, mert sok hamis próféta van a világban. A pszichológia óriásai a világból valók, és a világ örömet beveszi bolond beszédeiket. A keresztyének viszont figyelmeztetést kaptak, hogy „senki ne legyen, a ki bennetek zsákmányt vet a bölcselkedés és üres csalás által, mely emberek rendelése szerint, a világ elemi tanításai szerint, és nem a Krisztus szerint való” (Kol2:8).

Pál apostol vázol egy nagyon fontos bibliai alapelvet, ami segítségünkre lesz abban, hogy érvényes értékelést adjunk a pszichológia óriásairól. A Szentírás szerint az istentelen embereket becsapják a bűneik, a gondolataik hiábavalóak, és értelmük megsötétedett. Ezzel elidegenedtek Isten életétől a bennük levő tudatlanság miatt (Ef4:18). A pszichológia óriásai, akik elidegenedtek Isten életétől, tudatlan emberek voltak a bűntől megsötétedett szívvel. Pszichológiai elméleteik a hiábavaló elme és a megsötétedett szív termékei – Isten szemében ostobaság és értéktelenség. A Szentírás figyelmeztet, hogy „az istenteleneknek beszédei megtévesztők” (Péld12:5).¹ Képes a világi pszichológia elvezetni az egyházat még több igazságra? Nem, mert az igazság Lelke lesz az, Aki „elvezérel majd titeket *minden* igazságra” (Jn16:13).

A Biblia nem elégséges

Az integracionisták másik érve az, hogy miután a Biblia nem a pszichológia szöveggönyve, ezért nem kommentálja az általános pszichológiai problémákat. Az integracionisták azt állítják, hogy a Biblia jó és helyes addig, ameddig elmegy, de nem elégséges, mert nem tárgyalja kellő mélységben azokat a mély, összetett dolgokat, melyekkel az emberek manapság szembesülnek. Amiképpen a keresztyének felhasználják az orvosi gyakorlatból származó igazságokat a test betegségeinek gyógyítására, úgy van tökéletesen rendben a keresztyének számára, ha a pszichológiai igazságokat az elme rendellenességeinek kezelésére használják. Az integracionisták azt állítják, hogy Freud és Adler, valamint a hozzájuk időben közelebbi pszichológusok, például Rogers, Maslow és Albert Ellis elméletei tetszetős magyarázatokat adnak az emberi viselkedésre, és hasznos tanácsokat adnak az emberek megsegítéséhez. Az egyház hasznot húz a pszichológia bepillantásaiból, mert a Bibliában nincs válasz minden mélyenszántó pszichológiai problémánkra. Láttuk itt David Seamands állítását, miszerint sok komoly, Szentlélekkel betöltekezett keresztyénnek vannak súlyos problémái, melyekből szabadulásra van szükségük, és a tanácsok, a Biblia, vagy az imák semmilyen mennyisége sem képes tartós szabadulást adni nekik.² Az ima, a megtérés, a Szentlélekkel való betöltekezés és más biblikus orvosságok nem elégségesek, mert egyes pszichológiai problémák ennél többet követelnek. Hallottuk Kirsten Birkett érvét, miszerint ha az elménk nem működnek megfelelően – ha a tudásunk nem szűrődik át megfelelően a hiedelmeink maradékán – akkor az elménknek kezelésre van szüksége, függetlenül attól, hogy mennyit „tudunk” az evangéliumról.

Nekünk tehát azért van szükségünk pszichológiai elméletekre, hogy megértsük azokat a mélyenszántó problémákat, melyekkel a Biblia nem foglalkozik. Egyszerűen csak értelmes

¹ A Károli-fordítás szerint: *Az istenteleneknek beszédei leselkednek a vér után – a ford.*

² David Seamands, *Healing for Damaged Emotions*, Authentic Media, 2006-os kiadás, 2. oldal

dolog azokat az orvosságokat használni, melyek széles körben hozzáférhetőek a sérült emberek számára. Nekünk többre van szükségünk, mint amennyit a Biblia képes kínálni. Ruth Graham Mcintire, Billy Graham lánya a férje öt éves esetéből tanulva így tesz bizonyoságot: „Depressziós lettem. Megértettem, hogy professzionális segítségre van szükségem. Ezt nem volt könnyű beismerni. Gyermekkoromban azt mondogatták nekem, hogy Isten és a Biblia az, amire egyedül szükségem van – a pszichológushoz fordulás azt jelentette, hogy ’lelki problémáid vannak. Dacára annak, hogy nagyon alkalmatlannak éreztem magam, és félttem attól, hogy erre mások is rájönnek, professzionális tanácsadást kerestem”.¹ Itt van valakinek a bizonyoságtétele, aki úgy érezte, hogy Isten és a Biblia nem voltak elégségesek a segítséghez a házassági problémáiban. Hitte, hogy a pszichológusa kínálja azt a „többet”, amit Isten és a Biblia nem voltak képesek megadni.

Ennek az érvnek a megtévesztése azon az elképzelésen alapszik, hogy a Szentírás nem elégséges a mélyenszántó viselkedési problémák kezeléséhez. A Biblia azonban mégis kijelenti, hogy Isten mindennel megajándékozott minket, „a mi az életre és kegyességre való” (2Pt1:3). S Isten megáldotta a keresztyéneket „minden lelki áldással a mennyekben a Krisztusban” (Ef1:3). A keresztyéneknek nincs szükségük a világ bölcsességére, ami a világi pszichológiából származik. Nem kell a segítség Freudtól és barátaitól az evangéliumhoz méltó élet megéléséhez.

Az integracionisták ama állítása, miszerint a bibliai igazság és a pszichológiai elméletek egyforma érvényűek annak vonatkozásában, ahogyan az emberi problémákat értelmezzük, súlyosan téves. Az állítás, mely szerint a keresztyéneknek több kell, mint amennyit a Biblia kínál a napi élet problémáival való szembenézéshez, ellentétes a Szentírással.

Isten általános kegyelme

A negyedik fejezetben láttuk az integracionisták ama állítását, miszerint a tapasztalatuk alapján a beszélgető terápiák Isten áldásai az egész emberiség számára. Ennek a tévelygő teológiának az a veszélye, hogy megengedi azoknak, akik azt állítják, hogy speciális tudással rendelkeznek, hogy a tapasztalatuk alapján rendeljenek el bármiféle terápiát, ami látszólag az általános kegyelem része. Kétségtelenül lesz néhány „keresztyén” orvos, akik kijelentik, hogy Freud pszichoanalízise, amitől egyesek jobban érzik magukat, része Isten általános kegyelmének. Lesz néhány „keresztyén” orvos, akik majd azt állítják, hogy Carl Rogers irányításmentes tanácsadása, mely segít az asszonyoknak abban, hogy jókat érezzenek az abortusz melletti döntésükről, az általános kegyelem része. Nem nehéz meglátni, hogy ez a gondolkodásmód út a kicsapongásba az egyházon belül. Az általános kegyelem érvének ürességét nem nehéz észrevenni. Azok, akik ezt használják egyszerűen csak az evilági pszichoterápiának az egyházba integrálása iránti elkötelezettségüket igyekeznek igazolni.

Isten szövetsége a népével

Mikor Isten megszabadította Izraelt az egyiptomi bálványimádás és babona mocskától, megparancsolta nekik, hogy különüljenek el a környező népek isteneitől, és semmi közük se legyen a bálványimádás visszataszító gyakorlatához. „Ne járjatok idegen istenek után, azoknak a népeknek istenei közül, a kik körültek vannak” (5Móz6:14). Az izraeliták azonban mégsem elégedtek meg Isten gondoskodásával a pusztában, és az egyiptomi húsosfazekak után vágyódtak. Ezért azt mondták egymásnak: „Szerezzünk előttünk járót, és

---

¹ Ruth Graham Mcintire, *Youthworker*, 2000. május-június, 23. oldal

térjünk vissza Égyiptomba” (4Móz14:4). Ez hatalmas bűn volt a menny Istene ellen, s egyetlen Isten ellen lázadó izraelita sem lépett be az ígért földjére.

Az integracionisták azok, akik az egyiptomi húsosfazekakhoz folyamodnak. Nem elégednek meg Isten gondoskodásával, hanem úgy érzik, hogy ki kell egészíteniük Isten Ígését a világ bölcsességével. Szükségesnek látják közösséget vállalni a pszichológia óriásainak sötét tanításaival. A Szentírás azonban világossá teszi, hogy a keresztyének nem lehetnek közös igában a hitetlenekkel. „Ne legyetek hitetlenekkel felemás igában; mert mi szövetsége van igazságnak és hamisságnak? vagy mi közössége a világosságnak a sötétséggel?... Annakokáért menjetek ki közülök, és szakadjatok el, azt mondja az Úr, és tisztátalant ne illessetek” (2Kor6:14, 17).

Az élő Isten egyháza az igazság pillére és alapja ebben a világban. A keresztyénekben az igazság Lelke lakozik. Az igazi egyháznak semmi köze sincs azok nézeteihez, akik teljességgel elvetik az erkölcs és a személyiség bibliai tanításait. Elképzelhetetlen, hogy tanításaik integrálhatók lehetnének Isten Ígésével. Azokat, akik ezt teszik, vagy megtévesztett e világ hamis filozófiája, vagy hamis tanítók, akik akarattal visznek be romboló eretnokséget az egyházba.

Isten azt választotta, ami bolondságnak tűnik a világ szemében ahhoz, hogy megszégyenítse a kor szellemétől származó „bölcsességet”. A keresztyén egyház nem fogadja be a világ lelkét, csak az igazság Lelkét, Aki Istentől származik. Az egyház feladata az, hogy feltárja a pszichoterápia óriásainak bolondságát, nem pedig az, hogy elfogadja a tanításaikat.

11. fejezet: A gyanú Larry Crabb ellen

Az első négy fejezetben láttuk, hogy a keresztyén tanácsadó mozgalom olyan megközelítésen alapszik, mely a pszichológiai elmélet legjavát integrálja a Szentírással. A következő öt fejezetben felvázoltuk a világi pszichológia vezetőinek elméleteit és motivációit. Visszatérő téma volt a pszichoterápia különböző alkotóelemeinek istentelensége. A 10. fejezetben láttuk, hogy a pszichológia óriásai el vannak kötelezve az ember és az erkölcsi ateista nézete iránt, és csak a kor szellemének megfelelően bölcsek. Most rá kell térnünk a keresztyén tanácsadói világra, hogy megvizsgáljuk annak a megközelítésnek a következményeit, mely ötvözi a Szentírást és a világi pszichológia elméleteit. Kiindulópontunk dr. Lawrence Crabb tanítása, aki az egyik vezető gondolkodó a keresztyén tanácsadás területén.

Dr. Crabb fejlesztette ki a keresztyén tanácsadás ama elméletét, melyet aktívan pártoltak az egyházban szerte az egész nyugati világban. Több, mint 20 könyvet írt a témában, például *Basic Principles of Biblical Counseling (A biblikus tanácsadás alapelvei, 1975)*, *Effective Biblical Counseling (Hatékony biblikus tanácsadás, 1977)*, *Understanding People (Az emberek megértése, 1987)*, *Inside Out (Belülről kifelé, 1988)*, *Finding God (Isten megtalálása, 1993)*, *Hope When You're Hurting (Reménykedj, ha sértesz, 1996)*, és a *The Pressure's Off (A nyomás megszüntetése, 2002)*. A keresztyén tanácsadó mozgalom valamennyit nagyon nagyra becsüli. Könyveit széles körben olvassák, és használják a teológiai szemináriumokon világszerte. Sokatmondó, hogy Crabb írt előszót Selwyn Hughes tanácsadással foglalkozó könyvéhez. Kétségtelen, hogy ujjlenyomatai mindenütt megtalálhatók a keresztyén tanácsadó mozgalomban az Egyesült Királyságon belül.

Crabb azonban nincsen híján a kritikusoknak sem. Martin és Deidre Bobgan súlyos kritikával illették a munkáját a *Larry Crabb's Gospel (Larry Crabb evangéliuma, 1998)* című könyvükben. Bobganék hiszik, hogy a pszichológia és a Biblia Crabb által művelt összeötvözése ütközik az evangélium üzenetével. „Crabb a kereszt üzenetét az ember természetéről, valamint arról alkotott pszichológiai elképzelésein keresztül értelmezi, hogy az ember miképpen változik. Az evangélium az a jó hír, hogy Jézus kielégíti azokat a szükségleteket, vágyakat, és szeszélyeket, melyek az egész viselkedésre vannak kihatással a tudattalanból. A bűn a szükségletek, vágyak, szeszélyek kielégítésének rossz stratégiája. A bűnvallás a történeteink elmesélése, és bepillantás ezekbe a rossz stratégiákba. A teljes megtérés a múlt fájdalmával történő érintkezésbe lépésen keresztül jön el. Ezért maga az evangélium üzenete is közvetlenül kötődik egy pszichológiai szerkezethez.”¹ Bobganék arra a következtetésre jutnak, hogy Crabb evangélium-üzenete közvetlenül inkább a pszichológián mintsem a Szentírásen alapul. A pszichoterápiában és az azt alátámasztó pszichológiákban elfoglalt helyzete miatt Crabb *pszichoeretnekségen* vétkes.²

„Hatékony biblikus tanácsadás”

A *Hatékony biblikus tanácsadás*-ban (1977) Larry Crabb világossá teszi, hogy hisz a Szentírás és a pszichoterápia integrálásában. Elmagyarázza, hogy a tanácsadás magában foglalja a rétegek lefosztását az alattuk megbúvó valóságos személy elérése végett. „Az összes erre irányuló erőfeszítés kontextusa az őszinte elfogadás, vagy ahogyan Rogers fogalmazza meg, a feltétel nélküli pozitív törődés az egyén értékével. Mikor a belső személyt elérjük, a Szentírás igazságait a személy állapotához igazítva kell tálnunk... A teljesen

¹ Martin és Deidre Bobgan, *Larry Crabb's Gospel*, EastGate Publishers, 1998, 6-7. oldal

² Ugyanott, 28. oldal

felkészült biblikus tanácsadó azt, aki valódi ismereteket gyűjt, bárhol is találja azokat, és aki tudja, hogyan közelítse meg a konkrét, előtte álló egyént azokkal az igazságokkal”.¹ Crabb elveti azt, amit a „Semmi hízélgés” (semmi, csak a Szentírás) címkével lát el, azaz a megközelítést, ami egyszerűen csak a Szentírást használja, mert az elvet romlottként minden, világi forrásokból származó ismeretet, és leegyszerűsíti a tanácsadói helyzetet az azonosít-szembesít-megváltoztat modelltől.

Crabb az integrációs modelljét „az egyiptomiak kifosztásának” nevezi. „Mikor Mózes kivezette Izrael gyermekeit az egyiptomi rabszolgaságból, szabadon magához vette az egyiptomiak javait, hogy fenntartsa Isten népét az ígért földjére vezető útjukon.”² Miközben elismeri, hogy az egyiptomiak kifosztása kockázatos feladat, valódi veszélyekkel, azt állítja, hogy „húzhatunk hasznot a világi pszichológiából, ha gondosan megrostáljuk az elképzeléseinket annak meghatározása végett, hogy azok vajon összhangban állnak-e a keresztyén előfeltevésekkel”.³ Példaként Crabb megemlíti: Albert Ellis, a pszichológus és közismert ateista észrevette, hogy a mondatok, melyeket valaki önmagának mond, jórészt arról szólnak, miképpen gondolkodik és érez. Ez az elképzelés összhangban van a Szentírás ama kijelentésével, mely szerint változtassuk el az elménket, hogy másképpen cselekedjünk (Rm12:2).⁴ Crabb azt a figyelemre méltó kijelentést teszi, hogy Ellis, a racionális emotív magatartás-terápia alapítója (lásd 9. fejezet), aki azt állítja, hogy az odaszánt hit Istenben gyenge érzelmi egészséghez vezet, egy fontos bibliai alapelvet dolgozott ki.

Nagyon gyanús, ahogyan Crabb a Szentírást használja az integrációs modellje alátámasztására. Isten szándéka nem az volt az, hogy az izraeliták felvegyék az egyiptomiak kultúráját és vallásos gyakorlatait. Épp ellenkezőleg, a bibliai alapelv az, hogy Isten népének el kell szakadnia Egyiptom bálványaitól, nem pedig beszennyeződniük kell azokkal. Izrael vétkezett Isten ellen, mikor „senki az ő szeme útálatosságait el nem veté és Égyiptom bálványait el nem hagyá” (Ezék20:8). A Szentírás azt tanítja, hogy a keresztyének nem lehetnek felemás igában a hitetlenekkel. Isten népe nem követheti a világ útjait és eszméit, mert a hitelenség világgal való barátság ellenségeskedés Istennel szemben (Jak4:4).

Crabb pszichológiai modellje

Crabb a *Hatékony biblikus tanácsadás*-ban vázolja fel pszichológiai modelljét. „A népnek egyetlen alapvető személyes szükséglete volt, aminek kétféle tényezőre van szüksége a kielégüléshez. A legalapvetőbb szükség a személyes érdemlegesség érzése, önmaga elfogadása teljes, valóságos személyként. A megkövetelt tényezők a jelentőség (cél, fontosság, alkalmasság a munkára, értelmesség, befolyás), valamint a biztonság (szeretet – feltétlen, és folytonosan kifejezett –, állandó elfogadás).”⁵ Crabb szerint a bukás előtt mind Ádám, mind Éva jelentősek voltak, valamint biztonságban voltak. Crabb tézise az, hogy a problémák akkor keletkeznek, amikor a jelentőség és a biztonság veszélybe kerülnek. „Az emberek felelőtlen életmódokat követnek, mint eszközt, mellyel a jelentéktelenség és a bizonytalanság ellen védekeznek. A legtöbb esetben ezek az emberek rossz elképzeléseket alakítottak ki arról, hogy mi alkotja a jelentőséget és a biztonságot. S ezek a hamis hiedelmek húzódnak meg a problémáik legmélyén.”⁶ Crabb a bukással kapcsolatos magyarázatát Adler pszichológiai elméleteire alapozta. A Szentírás azonban azt tanítja, hogy a bukás hatása folytán az ember elszakadt Istentől és a bűn rabszolgájává lett.

---

¹ Larry Crabb, *Effective Biblical Counseling*, Zondervan, 1977, 46-47. oldal

² Ugyanott, 47. oldal

³ Ugyanott, 48. oldal

⁴ Ugyanott, 51-52. oldal

⁵ Ugyanott, 61. oldal

⁶ Ugyanott, 69. oldal

Crabb azt mondja, hogy bármely viselkedési egység megértéséhez „tudnunk kell, mi motiválja azt a viselkedést, az illető elképzeléseit arról, mi elégítené ki a szükségleteit, a célt, amit a gondolkodása kívánatosnak határozott meg, valamint az illető sikerét, vagy kudarcát a cél elérésében”.¹ Crabb így magyarázza: Az motivál, hogy betöltsék egy szükségletet bizonyos dolgok elvégzésével, melyekről az elmémbe hiszem, hogy be fogják tölteni azt a szükségletet. A motivált viselkedés mindig is valamilyen célra irányul. Hiszem, hogy valami be fogja tölteni a szükségletemet. Az a valami válik a célommá... Mikor nem kaphatom meg, amiről azt hiszem, szükségem van rá ahhoz, hogy jelentékeny legyek, vagy biztonságban lehessek, értéktelennek érzem magam”.² Ez a gondolkodásmód Adler ama elképzelésén alapszik, mely szerint a végcél motiválja az emberi viselkedést.

Amint már a 7. fejezetben láttuk, Crabb egy vonalba állítja az elméletét Maslow szükséglet-hierarchiájával. Azt mondja, hogy Maslow harmadik és negyedik szükséglete (a szeretet és a cél) megfelelnek az ember személyes szükségleteinek: a biztonság és a jelentőségnek. Az önmegvalósítás, ami a végső és legmagasabb rendű szükséglet Maslow rendszerében, közel kerül a Krisztusban felnötté válás bibliai elképzeléséhez.³

Crabb azt állítja, hogy a jól kiegyensúlyozott keresztyéneknek el kell jutniuk az önmegvalósításnak ebbe a fázisába. Maslow szükséglet-hierarchiájának első négy szintjén túl kell jutni, mert „csak akkor lesznek a keresztyének erőforrásai az ötödik szint eléréséhez, hogy megvalósítsa önmagát, s ezáltal ténylegesen jól kiegyensúlyozottá váljék”. Crabb így folytatja: „Ha a gondolkodásom helyes, a keresztyéneknek kell lenni mindenki között a legönmegvalósítottabb embereknek... Új le a Bibliáddal és keresd meg azokat az igeverseket, melyekben Isten megígérte, hogy minden Maslow listáján szereplő szükségletet betölt.”⁴ Crabb újra arról biztosítja a keresztyéneket, hogy ha a Biblia azt mondja, hogy a pszichológiai szükségleteink be vannak töltve, akkor azok be vannak töltve. „A pszichoterápia a legfejlettebb formájában azokkal a pontatlan észlelésekkel foglalkozik, és segít az illetőnek megváltoztatni azokat, hogy igazodjanak a Szentíráshoz.”⁵

Crabb bevezette Maslow világnézetét a keresztyén egyházba. Kézpénznek vette Maslow szükséglet-hierarchiáját, és hirdeti az önmegvalósítás fogalmát a keresztyének között. Maslow elképzelései azonban alapvetően bibliaellenesek és mélységese a New Age gondolkodásának befolyása alatt állnak. Maslow a tőle telhető mindent megtesz a keresztyén hit félremagyarázására – tagadja a Biblia Istenét, s megpróbálja a független embert a trónra ültetni. Crabb mégis buzgón támogatja Maslow istentelen elképzeléseit a keresztyének között.

Crabb Freud iránti csodálata

Crabb elismeri, hogy „joggal tulajdonítják Freudnak a *pszicho-dinamika* teljes elképzelésének bevezetését a modern gondolkodásba. A kifejezés azokra a személyiségen belüli (rendszerint tudattalan) pszichológiai erőkre utal, melyek képesek viselkedésbeli és érzelmi zavarokat okozni. Azt tanította nekünk, hogy tekintsük a problémákat a pszichében zajló *dinamikus folyamatok tüneteinek*”⁶ (dőltbetűs rész az eredetiből). A pszichoterápia célja bevizsgálni a pillanatnyi gondok alá a látható problémákat okozó védekezések, aggodalmak és fájdalmas érzések tudattalan hálózatának felderítése végett. Crabb azt állítja, hogy „Freudnak legalább három dologban igaza volt. Igaza volt, mikor azt mondta, hogy be kell néznünk a problémák felszíne alá a rejtett belső okokra. A Biblia úgy írja le a szívünket, mint

---

¹ Ugyanott, 77. oldal

² Ugyanott, 76. oldal

³ Ugyanott, 79-80. oldal

⁴ Ugyanott, 82. oldal

⁵ Ugyanott, 84. oldal

⁶ Crabb, *Understanding People*, Zondervan, 1987, 59. oldal

csalárdot, olyannyira, hogy sokszor nem is vagyunk tudatában a saját indítékainknak (Jer17:9)... Freud ahhoz is ragaszkodott (s azt hiszem, helyesen), hogy az emberekkel való hatékony és alapos törődéshez világos megértéssel kell rendelkezni arról, miképpen működik az emberi természet belülről, ahol a közvetlen megfigyelés nem lehetséges (Péld20:5). Harmadszor Freudnak abban volt igaza, hogy a többi ember dinamikája megértésének az egyik szükséges eszköze a saját magunk dinamikájának előzetes megértése (Mt7:3-5). Ezért van az, hogy a legtöbb oktatóprogramban minden diákot, akik pszichoanalízissel kívánnak foglalkozni, először analizálni kell.”¹

Crabb erősítgeti, hogy Freud tévedése „nem a ragaszkodás ahhoz, hogy komoly figyelmet fordítunk a tudattalan erőkre a személyiségen belül”, hanem az, hogy elveti az ember biblikus nézetének tanulmányozását és elfogadását. A tragédia Crabb szerint az, hogy oly kevés gondolkodó van, „akik hiszik, hogy fontos a dinamikus működés megértése is, s hogy a Biblia elégséges vezető ehhez a feladathoz”.² Más szóval, több keresztyénre van szükség, akik megbecsülik Freud pszichoterápiával kapcsolatos tanításainak az értékét.

Igyekezvén bibliai támogatást szerezni Freudnak a tudattalannal kapcsolatos tanításához, Crabb azt állítja, hogy a görög *phronema* szó „elmének” van fordítva a Róma 8-ban. „Ezen igeszakaszok tanulmányozása során számomra úgy tűnik, hogy a szavak által kifejezett központi elképzelés része a személyiségnek, mely mély, reflektív feltevéseken fejlődik és folytatódik... Próbaképpen hadd javasoljam azt, hogy ez az elképzelés megfelel annak, amit a pszichológusok 'a tudattalan elmének' neveznek”.³ A Szentírásról alkotott eme magyarázat alapján, folytatja Crabb, „valamennyien arra vagyunk beprogramozottak a tudattalannkban, hogy higgyük: a boldogság, az értékesség, az öröm – az élet minden jó dolga – valami mástól függ, nem Istentől”.⁴

Crabb magyarázata azonban célt tévesztett. A *phronema* szó „azt jelenti, ami valakinek az elméjében van, a gondolatot, vagy a gondolkodás tárgyát”.⁵ A Róma 8:27-ben a *phronema* szó a Szentlélek elméjére használatos. A legcsekélyebb utalás sincs arra, hogy Pál apostol, mikor a *phronema* szót használta, a tudattalannról tanított volna. Épp ellenkezőleg, Pál azt mondja, hogy a testi gondolkodásúak „a test dolgaira gondolnak” (Rm8:5). William Hendriksen így magyarázza ezt az igeverset: „Elméiket a testre vonatkozó dolgokra, azaz a bűnös emberi természetre irányítják – a legjobban azok iránt érdeklődnek, állandóan arról beszélnek, azzal foglalkoznak és dicsekednek”.⁶ Azaz, a Szentírás nem támogatja a tudattalan elme fogalmát. Így nincs támogatása Crabb liberális szellemű írásmagyarázatának sem. Ő kiforgatta a Szentírást annak érdekében, hogy Freud dogmájának a tudattalanságról látszólagos bibliai támogatást szerezzen.

Crabb azt állítja, hogy az ő értelmezése „a személyiség tudattalan elemeiről abban a bibliai tanításban rejlik, mely szerint a szívünk mindenek felett csalárd és kétségbeejtően gonosz”.⁷ Egy jéghegy hasonlatát használja, amit rendszerint a világi pszicho-analitikusok használnak a tudattalan magyarázatára. „A vízvonal felett vannak a tudatos viselkedések, hiedelmek, és érzelmek. A vízvonal alatt a képek és hiedelmek hálózata, melyekről úgy döntünk, hogy megtartjuk, de amelyeket nem vagyunk hajlandók világosan azonosítani. Életünket az elképzelések olyan sorozatának megfelelően irányítjuk, melyeknek jórészt nem is ébredünk a tudatára.”⁸

---

¹ Ugyanott, 61. oldal

² Ugyanott

³ Crabb, *Effective Biblical Counseling*, 91. oldal

⁴ Ugyanott

⁵ W. E. Vine, *Vine's Expository Dictionary*, Nelson, 741-742. oldal

⁶ William Hendriksen: *Romans (A Róma levél)*, 248. oldal

⁷ Crabb, *Understanding People*, 142-143. oldal

⁸ Ugyanott, 143. oldal

Azt állítja, hogy „amíg nem értjük meg, hogy a bűn a tudattalan hiedelmekben és motivációkban gyökerezik, s nem találjuk ki, miképpen leplezzük le és foglalkozunk ezekkel a személyiségben mélyen megbúvó erőkkkel, az egyház továbbra is a felszínes rendbehozatalt támogatja, miközben a bibliai alapokkal rendelkező, vagy nem rendelkező pszichoterapeuták az egyháznál jobb munkát végeznek a zavart emberek helyreállításában a hatékonyabb működésre. S ez sajnálatos tragédia.”¹ Az Úr többet vár a népétől, „mint csak a látható cselekedeteik megtisztítását. Azt szeretné, ha többet tennék az utcák felseprésénél. Az akarja, hogy másszunk le a csatornába, és tegyünk valamit a konkrét alatt levő mocsokkal. Arra utasít, hogy lépjünk be lelkünk sötét régióiba, hogy világosságra leljünk, hogy megtapasztaljuk az Ő jelenlétét, mikor a legmagányosabbnak érezzük magunkat”.²

Freud tanítását követve Crabb az alábbi tanácsot adja: „Gondolj úgy magadra, mint egy jéghegyre. Tegyük fel, hogy a látható csúcs a vízvonal felett azokat a dolgokat jelenti, melyeket teszel, azokat a gondolatokat, melyeket tudatosan gondolsz, s azokat az érzéseket, melyeket magadban érzel. A vízvonal alatti nagy tömeg azt a részt jelenti belőled, ami nem látható világosan, a szíved indítékait és állásfoglalásait, azokat a furcsa impulzusokat, melyek néha felülkerekednek ama elhatározásodon, hogy ellenállsz nekik, a fájdalmas emlékeidet és heves érzelmeidet, melyeket jobbnak látsz életed felszíne alatt rejtve tartani.”³

A fenti elemzés rendkívül fontos, mert sokat elmond Crabb Freudról kialakított nézetéről, valamint arról is, ahogyan Ő a Szentírást használja. Ő világosan elkötelezett a tudattalan freudi nézete iránt, s készen áll visszaélni a Szentírással annak érdekében, hogy ésszerűsítse álláspontját. A bűnről alkotott elképzelését a vízvonal felett és alatt a Szentírás nem támasztja alá. Crabb nem „kifoszítja” Freudot, hanem bálványt készít belőle. Crabb írásainak egyik jellemzője az, hogy gyakorta hivatkozik a Szentírássra az elméleteit igazolandó. De soha nem a Szentírással kezdi, hanem mindig azzal a pszichológiai elmélettel, amit igazolni igyekszik. A megközelítése a következő: keres egy igeverset annak alátámasztására, amit mond. Ennek az lesz az eredménye, hogy a Szentírást a szöveggörnyezetéből kiragadva idézi, s úgy csúri-csavarja, hogy azzal bibliai tekintélyt kölcsönözzön az elméleteinek.

Amint a 3. fejezetben már láttuk, Crabbot elkeseríti, hogy sok evanglikál keresztyén kételkedik, mikor a pszichológusok rátérnek a tudattalanra. Ennek eredménye az, hogy az evanglikál keresztyének figyelmen kívül hagyják a tudattalanban lappangó bűnt, és csak a vízvonal felett szolgálnak a Szentírás tanulmányozásával, mely arra buzdítja a keresztyéneket, hogy viszonyuljanak következetesen Isten parancsolataihoz, függetlenül attól, hogy mit éreznek.⁴ Crabb nézetében az evanglikál egyházak fő hibája a bűn szegényes megértése, mert sok pásztor „a bűn jéghegy-nézetét”⁵ prédikálják. A bűnös hiedelmekkel és az eltévelyedett indítékokkal soha nem foglalkoznak ezzel a megközelítéssel. Crabb elméjében ez a megközelítés katasztrofális, mert „a pásztorok és más keresztyén vezetők, akik csak a vízvonal felett tevékenykednek, csak robotokat, vagy lázadókat termelnek... a gyülekezet megtelik farizeusokkal, olyan emberekkel, akik a vízvonal felett tiszták és lelkiek, de alatta tele vannak fel nem ismert romlással. Meg kell tanulnunk foglalkozni a vízvonal alatti problémákkal, melyek tipikusan azonosíthatatlanok maradnak, de mégis komoly hatást gyakorolnak arra, ahogyan élünk.”⁶ Természetesen csak a pszicho-analitikusok képesek azonosítani a vízvonal alatt elhelyezkedő problémákat.

---

¹ Ugyanott, 129. oldal

² Crabb, *Inside Out*, Navpress Publishing Group, 1988, 32. oldal

³ Ugyanott, 44. oldal

⁴ Crabb, *Understanding People*, 144. oldal

⁵ Ugyanott, 129. oldal

⁶ Ugyanott, 144. oldal

Nem nehéz észrevenni, hogy Crabb Freud sóvár tanítványa. Azt tanítja, hogy senki sem élhet győztes keresztyén életet a tudattalanja rekeszeibe beleturkáló terapeuta nélkül. Krisztus evangéliuma csak a vízvonal feletti bűnnel képes foglalkozni, Freud pszichoanalízise pedig szükséges a vízvonal alatt elhelyezkedő bűnnel való foglalkozás számára. Ez nemcsak hatalmas nonszensz, hanem hamis tanítás is. A Szentírás szerint „az Istennek beszéde élő és ható, és élesebb minden kétélű fegyvernél, és elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlásáig, és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait” (Zsid4:12). Isten Ígéje az, ami leleplezi az emberi szív gondolatait és szándékait. Leleplezi a bűnt is a belső részeinkben, és valódi megtérésre szólít fel. Azt tanácsolni, hogy a keresztyéneknek szükségük van Freudra ahhoz, hogy valóban istenfélökké váljanak, másik evangélium.

A hatástalan egyház

A Crabb írásain keresztülvonuló téma az, hogy az egyház azért hatástalan, mert nem vette a szívére Freud tanításait. A keresztyén egyház a tagadás állapotában van. „Tanulunk együttműködni a színlelés összeesküvésében, kívülről csiszoltan tartani az életünket, s tagadni mind a belső ürességet, keserűséget és elégedetlenséget, mind a viszonylagos hatástalanságunkat és a valódi meghittség hiányát másokkal.”¹ Az egyházak „udvarias társaságokká váltak az etikett szigorú szabályaival, melyeket azért alakítottak ki, hogy fenntartsák a tagadásunkat arról, kik is vagyunk valójában, és miféle problémákkal szembesülünk. Az eredmény a merev, hideg ortodoxia, ami magát az életet facsarja ki a Szentírásból... szembe kell néznünk az életünk felszíne alatt meghúzódó valósággal”.² Amíg az egyház nem néz szembe azzal az igazsággal, hogy az embereknek mind belül, mind kívül meg kell változniuk, „alig teszünk többet, mint prédikáljuk az evangéliumot és tanítjuk a gyávákat olyan ortodoxiára, ami megköveteli, hogy azt *állítsák*: [Crabb írta dőlt betűvel] átalakultak.”³

Crabb elméjében az egyház, melyet eltölt az üdvösség felszínes üzenetének rögeszméje, nem foglalkozik azokkal a valóságos problémákkal, melyekkel az emberek szembesülnek. Ez azt jelenti, hogy sok úgynevezett keresztyén hazugságot élnek meg. A legtöbb keresztyén „színleléssel birkózik meg az étellel. Azt színleljük, hogy elégedettebbek vagyunk, mint amennyire ténylegesen azok vagyunk. Azt színleljük, hogy nem sebesültünk meg annyira, mint amennyire megsebesültünk”.⁴ A keresztyének azt színlelik, hogy örömeiket lelik Krisztusban, miközben az igazság az, hogy még mindig köti őket az egyelőre még érintetlen tudattalanjukban lappangó minden bűn és gonoszság. A keresztyén nem lehet valóban felszabadult, ha a belső fájdalma és romlottsága, ami még mindig jelen van a vízvonal alatt, érintetlen marad. Ennek következménye az, hogy a konzervatív keresztyének szélhámósok. Az összes fecsegésük az örömről Krisztusban közhely, melynek nincs valóságalapja.

Felhasználván Jézus tanításait a Jn7:37-ből („Ha valaki szomjúhozik, jöjjön én hozzám, és igyék”), Crabb felépített egy kidolgozott dogmát, miszerint minden embernek mély, kielégítetlen szomjúságai, vagy vágyai vannak. Ez az elképzelés hasonlít Maslow szükséglet-hierarchiájára, ami úgy festi le az embert, mint nélkülöző, szükségben levő állatot. Crabb írja: „Csak Isten adhatja meg azt, amire a lelkem a legjobban vágyik, s mikor döntő szükségletek nincsenek kielégítve, olyan fájdalom keletkezik, amivel foglalkozni kell... A nélkül a Valaki nélkül, Aki gondoskodik és anélkül, hogy tennék valamit a dologban, az élet kimondhatatlanul kegyetlen megtapasztalás, amit el kell kerülni, el kell torzítani, vagy tagadni

---

¹ Ugyanott, 67. oldal

² Ugyanott, 68. oldal

³ Ugyanott, 69. oldal

⁴ Crabb, *Inside Out*, 89. oldal

kell.”¹ A keresztyének, akik nem ismerik el a ki nem elégitett szomjúság fájdalmát, erőszakot tesznek a szereteten annak érdekében, hogy megvédjék magukat a személyes fájdalomtól, és beleesnek az önvédelem körmönfont bűnébe. Így tehát „a bűn – a módok, melyekkel erőszakot teszünk a szereteten – mélyebb megértésének érdekében először tudatára kell ébrednünk a saját szomjúságunknak”.² A keresztyének, akik távol maradnak a sebeiktől, hajlamosak tényszerű kapcsolatot kialakítani Krisztussal, miközben azok, akik „felkarolják a sebeiket, képesek szenvedélyesebben követni Istent”.³

Mit kell hát tennünk? Crabb azt tanácsolja, hogy „zavart keltő, kemény kérdéseket kell feltennünk... az őszinte, a fájdalom szívéből feltett kérdéseknek utat kell adni, hogy megnyissuk az ajtót a zavarodottság előtt. Ha becsapjuk és zárva tartjuk az ajtót, s azt állítjuk, hogy az őszinte zavarodottságnak nincs helye az istenkövetésünkben, az erőltetett, mechanikus bizakodáshoz, nem pedig valóságos és eleven bizalomhoz vezet”.⁴ Crabb azt állítja, hogy az őszinte pillantás az életre zavarodottságot okoz. „De ez a zavarodottság nem rossz, hanem jó, mert a zűrzavarban tudatára ébredünk annak a szenvedélyes váagnak, hogy ismerjünk Valakit, Aki erős és kedves, és munkálkodik minden mögött, amit csak látunk, gondosan terelve a dolgokat az igaz és örömteli végkifejlet felé”.⁵ Crabb azt állítja, hogy a hit akkor fejlődik, mikor „elménk annyira zavarodott, hogy hiszünk Istenben, vagy az élet feladásában. Ha engedjük, hogy az énünk zavarodottságot tapasztaljon meg, az olyan szomjúságot kelt, amit csak a hit képes csillapítani”.⁶

Melyik isten akar zűrzavart a követői között? Természetesen nem a Biblia Istene, mert Ő a rend Istene. A zűrzavar a pogány imádat jellemzője: „Mert az Isten nem a zűrzavarnak,⁷ hanem a békességnek Istene; miként a szentek minden gyülekezetében” (1Kor14:33). Azt tanácsolni Isten népének, hogy nyissa meg az ajtót a zavarodottság előtt, nem más, mint gonosz befolyásokat hívni be az egyházba.

Az újjászületés nem elegendő

Crabb szerint a keresztyének híján vannak a változás következetes modelljének. Crabb felteszi a kérdést: miképpen fejleszt ki türelmet egy heves természetű szülő idegesítő gyermekével? Miképpen tér át egy nő a heteroszexualitásra, akit egy másik nő izgat fel szexuálisan? „Néhány alapvető elképzelést leszámítva az engedelmességről, az imáról, és az Íge mellett töltött időről nem nagyon tudjuk, miképpen megy végbe a változás, vagy mi váltja azt ki.”⁸ S ha megkérdeznénk az egyházi vezetőket, valószínűleg tőlük sem kapnánk kielégítő válaszokat. „Nagyon valószínű, hogy hallanánk egy halom fáradt közhelyet Istennek és az Ő Ígéjének az erejéről, ami megvizsgálva nagyon keveset mond. Valóban nincs olyan világos elképzelésünk az emberek problémáinak megoldásairól, amit átfordíthatnánk konkrét stratégiává az emberek segítségében”.⁹ Miután azt hiszi, hogy a Biblia nem hatékony az emberek megváltoztatásában, Crabb azt állítja: az egyháznak tanácsadó modellre van szüksége, hogy megvalósítsa azt a mélyenszántó változást, amire a keresztyéneknek valóban szükségük van. „Léteznek a pszichológiai dinamikák és terápiás eljárások technikai magyarázatai, melyek nagymértékben fokozzák a tanácsadás hatékonyságát.”¹⁰ A hatékony

¹ Ugyanott, 82-83. oldal

² Ugyanott, 100. oldal

³ Ugyanott, 105. oldal

⁴ Ugyanott, 104-105. oldal

⁵ Ugyanott, 106. oldal

⁶ Ugyanott, 107. oldal

⁷ A Károli-fordításban a *visszavonás* szó szerepel – a ford.

⁸ Crabb, *Understanding People*, 79. oldal

⁹ Ugyanott

¹⁰ Crabb, *Effective Biblical Counseling*, 14. oldal

keresztyén tanácsadás, mondja Crabb, elvezet „a hatalmas növekedéshez a lelki és érzelmi felnőtttség terén a gyülekezeteinkben”.¹

Finding God (Istent megtalálni, 1993) című könyvében Crabb elutasító mindazokkal szemben, akik azt állítják, hogy az újjászületés megtisztít mindattól a romlott gögtől, ami a régi természetet jellemzi.² Crabb hiszi, hogy bukott természetünk túléli az újjászületést, ezért valami többre van szükségünk. Forradalomra van szükségünk a régi természet lerombolásához, és az isteni szerkezettel történő felváltásához. Crabb azt állítja, hogy a bukott természet érintetlen marad sok újjászületett keresztyénben. A szűk kapu Isten felé, melyen sok keresztyén soha nem sétált keresztül, akkor nyílik meg, mikor hisszük, hogy Isten jó, akármilyen is történik az életünkben. „Mikor Ő [a Szentlélek] vezet be bennünket a végső jóság jelenlétébe, mikor a legsötétebb tragédiánkat is átdöfi a láthatatlan dicsőség egyetlen pillantása, akkor születik meg a hit”.³

Crabb hiszi, hogy mikor a fiatalok Krisztus követése mellett döntenek, akkor jó dolgok történnek. Belső hitük külső jelei is megjelenhetnek, amint életmódjuk megváltozik. A menekülés a bujaságtól, a gonosz kinézet elkerülése, s az elszakadás a világ dolgaitól „inkább a Krisztushoz jövetel gyümölcse, mint a gyökere... De sokkal több foglaltatik a belülről kifelé történő megváltozásban, mint a rothadt gyümölcs leszakításában a fáról”.⁴ Mikor úgy vívjuk a csatát, hogy megpróbáljuk megtenni, amit a Biblia parancsol, a végső vereség garantált, mert akkor nem foglalkozunk a szívben levő bűnnel.

Crabb elmagyarázza, hogy kétfajta bűn létezik. Az első a bibliai mércékkel szembeni vétkezés látható cselekedetei. Ez az a bűn, amire az evangélikál keresztyének összpontosítanak. A második fajta bűn a körmönfont megsértése Urunk szeretetre vonatkozó parancsának, s ez a valódi bűn a szívben.⁵ A legnagyobb bűn Crabb szemében az önvédelem bűne. A keresztyének önvédelmet gyakorolnak abban, ahogyan másokhoz viszonyulnak. Mikor megpróbáljuk megvédeni magunkat a személyes fájdalomtól, tagadván a legmélyebb, kielégítetlen szükségleteinket, akkor elkövetjük az önvédelem körmönfont bűnét. Mikor oly módon cselekszünk, hogy elkerüljük a belső fájdalmat, az önvédelem bűnébe csavarjuk bele magunkat, mely a szeretésre irányuló legjobb erőfeszítéseinket is beszennyezi.⁶ Crabb szerint „nem fogjuk felismerni az önvédelem körmönfont bűnét, amíg nem eszmélünk rá arra a fájdalomra, amitől meg akarjuk védeni az énünket”.⁷ Miközben az egyház a viselkedés bűneire összpontosít, amilyen például a házasságtörés, a lopás és a hazugság, elmulaszt foglalkozni minden bűn közül a legnagyobbal, az önvédelemmel, amit Crabb próbál nekünk meghatározni a tanácsadói történeteivel. Az önvédelem bűnét csak pszichoterápiával lehet kiűzni. A belülről kifelé történő változáshoz meg kell térnünk az önvédelmi elkötelezettségünkől.⁸

Crabb önvédelmi körmönfont bűnével, melynek gyökerei a vízvonat alatt vannak, az a probléma, hogy annyira ravasz, hogy a keresztyének nincsenek is tudatában ennek a bűnnek, míg alá nem vetik magukat pszichoanalízisnek. Ezzel a logikával csak azok a keresztyének képesek legyőzni ezt a gonoszt, akik részt vettek tanácsadáson. Sokatmondó, hogy Crabb úgy írja le az önvédelem bűnét, mint a legnagyobb bűnt, miközben úgy véli: az engedelmesség Isten törvényének másodlagos fontosságú.

Crabb szerint a bűnből való szabadulás többtől is függ, semmint csak Krisztustól. Ő szemlátomást nem fogadja el, hogy ha valaki Krisztusban van, új teremtés az, a régiek

---

¹ Ugyanott, 15. oldal

² Crabb, *Finding God*, Zondervan, 1993, 99. oldal

³ Ugyanott, 104. oldal

⁴ Crabb, *Inside Out*, 114. oldal

⁵ Ugyanott, 113. oldal

⁶ Ugyanott, 99. oldal

⁷ Ugyanott, 100. oldal

⁸ Ugyanott, 120. oldal

elmúltak, és újjá lett minden (2Kor5:17). Crabb szemében a valódi üdvösséget csak azok érhetik el, akik megtalálták Krisztust, és foglalkoztak pszichoterápiás úton az önvédelem bűnével.

Crabb ösvénye Istenhez

A *Finding God* című könyvében (miután két évtizeden át volt a keresztyén tanácsadás tanítója), leírta a kezdeteket abban az újságjában, ami az Isten keresése során vívott küzdelmét írta le. Crabb szerint az Isten megtalálásához vezető út először a sötétségen vezet minket keresztül, mielőtt elvezetne a világosságra. „Néha a lelkem a haláltól fél. Máskor kínoztatik. Épp most a kettő borzasztó kombinációját érzem... elegendő marad belőlem a folytatáshoz?... vagy belevesztem a sötétség barlangjába, a kacskaringós alagútba, a lefelé hajló, hideg, sötét útvesztőbe, amiből soha nem fogok kikeveredni?... Hol van Isten? Vajon mit csinál? Haladni akarok, agresszíven kiválasztani valamit. De egy mély, haragos unalom, egy reménytelen közöny elrabolta az energiámat.”¹ Crabb azt írja, hogy egyáltalán már a megmozduláshoz is két dologban kell hinnie: egy, hogy a fájdalom alatt szabad személyiségként létezik, aki képes mozogni, s kettő, hogy valóban létezik egy végtelenül jóságos Személy, aki hívogatja, hogy haladjon tovább az öröm felé, amit Ő biztosít.² Crabb így folytatja: „Hiszem, hogy Isten létezik. S hiszem, hogy én is létezem. Nem tudok elszakadni a rajtam kívüli személyes energia elképzelésétől, mely elegendően nagy ahhoz, hogy engem körülzárjon. Ezt a személyes valóságot el tudom képzelni jónak, vagy rossznak, de nem vagyok képes látni az Ő (és nem annak a) hiányát, a nemlétezését. Valaki van ott! A végső valóság személyes.”³

Crabb ezután felteszi a kérdést: Vajon ez a Végső Személy jó, vagy rossz? S úgy látja, „hogy az a Személy felém közeledik és érez valamit a számomra, ahogy egyre közelebb ér”.⁴ Ezután arra a furcsán rendíthetetlen meggyőződésre jut, hogy ez a Végső Személy a Biblia Istene, Aki Jézus Krisztusban jelentetett ki. „Ha megkérdem önmagamtól, miért hiszem, hogy Isten jó, miért nem rossz a Legfelsőbb Lény, a figyelmem gyorsan a szépség: a szeretet szépsége, a rend szépsége, az öröm szépsége utáni szomjúságomra terelődik. Tudom, hogy bennem van a szépség utáni vágy – nem tudok tőle megszabadulni. S tudom, hogy ez jó vágy, olyan, amit soha nem tudnék eltörölni”.⁵ Figyelemre méltó, hogy Crabb, aki keresztyénnek mondja magát, önmagához (a szépség utáni szomjúságához) fordul, nem Krisztus keresztyénhez annak megértése végett, hogy Isten jó.

Crabb ezek után azzal a kérdéssel szembesül, hogy mit fog tenni Isten azzal, aki elveti, hogy bízson az Ő jóságában? „Abban a pillanatban, hogy felteszem ezt a kérdést az azt megillető sürgősséggel, valami történni fog. Akkor elkapok egy villanást Isten ragyogó dicsőségéből. Mit tett velem? Elfogad engem! Szeret engem! Az a villanás megízlelteti velem Őt, s én tudom, hogy Ő minden képzeletet felülmúlóan jó... S ahogy fontolgom az Isten és közöttem fennálló viszonyt – amit Ő rendezett el – érzem a reménység felpezsdüléseit. Világosságot látok. A barlang még mindig sötét, de többé már nem kerülök még mélyebbre bele. Egy vadvirágos réten találok magam, haladok egy tiszta vizű patak felé, azután lefekszem mellé a füves partjára. A Nap süt, felmelegíti a testemet, miközben egy gyengéd szellő gondoskodik róla, hogy ne hevüljek fel túlságosan. S tudatában vagyok az életben lét tiszta örömének. Látszólag nyugszom és haladok egyszerre, nyugszom Krisztusban, és

---

¹ Crabb, *Finding God*, 134. oldal

² Ugyanott, 155. oldal

³ Ugyanott, 155-156. oldal

⁴ Ugyanott, 156. oldal

⁵ Ugyanott

haladok Felé, egyre távolabb és távolabb attól a fekete lyuktól, ami nemrég még a börtönöm volt.”¹

Aztán történik valami, valami zavaró újdonság, „és a füves part egy pillanat alatt eltűnik, s én ismét a sötétségbe zuhanok. A lelkem megint halottnak, megkínzottnak érzi magát, s csak fájdalmak és kételyek középette él”.²

Ez Crabb leírása az Istenhez vezető útról. Itt azonban meg kell kérdeznünk: Ki az a Végső Személy, aki kijelentette magát Crabbnak? Vajon az isten, akivel Crabb a misztikus megtapasztalása során találkozott, valóban a Biblia Istene? Az egész inkább úgy hangzik, mint a New Age megvilágosodás-megtapasztalása, vagy a csúcs-megtapasztalás, ahogyan azt Maslow leírta. Jogos a kérdés, hogy vajon Crabb tényleg érti a keresztyén evangéliumot? Mennyi hit lehet abban az emberben, akinek ennyire bizonytalanok az ismeretei a keresztyén újjászületés terén?

A *The Pressure's Off* (A nyomás megszűntetése, 2002) Crabb arról próbál meggyőzni minket, hogy ne azt kövessük, amit a bibliai alapelvek iránti engedelmesség régi útjának nevez, hanem azt, amiről úgy beszél, mint az Isten iránti engedelmesség új útjáról. Ebben a könyvben Crabb leír egy újabb eksztatikus megtapasztalást. Most Isten Lelke mondja neki: „Akarok neked mondani valamit. El akarom neked mondani azt, amit mindig is tudni szeretnél volna.” Crabb leírja, miképpen hallotta meg a hangot a mennyből, mely behatolt a barlangjába: „Larry, létezik új életmód... Itt az idő! Itt az idő, hogy elhagyd a régi utat, mely oly sok nyomást gyakorol rád – tedd boldoggá az embereket magad körül, légy sikeres a kapcsolataidban és a szolgálatodban, érezz legalább egy kevés jót – és járd az új utat, amit az én vérem nyitott meg előtted. Larry, gyere ki a barlangból. Itt az idő!” Itt azt látjuk, amint a keresztyén tanácsadó mozgalom vezetője azt mondja nekünk, hogy egy mennyei hangnak kellett kijelölnie a számára az új utat. A Szentírás szemlátomást nem elégséges annak megtanítására, hogy miképpen kövesse Krisztust. Speciális kijelentésre van szüksége! A tény, miszerint Crabb azt állítja: Isten beszél hozzá, azt sugallja, hogy ő a modern idők egyik prófétája- Vajon tényleg azt kellene hinnünk, hogy egy ember, aki Freud és Maslow tanításait követi, Istentől jött próféta? Vajon tényleg azt kell hinnünk, hogy a Biblia Istene személyes üzeneteket közvetít Larry Crabbnak?

Melvin Tinker csípős elemzése a *The Pressure's Off* című könyvről arra a következtetésre jut, hogy az a ködös gondolkodás, a felületes érvelés és a rossz exegézis kombinációja. Crabb a miszticizmussal helyettesíti a bibliai keresztyéniséget. „Ironikus, de a Crabb által javasolt 'új út' nem más, mint a cselekedet-orientált misztikus katolicizmus 'régis útja', a spirituális lelkiatyák, technikák és effélék használatával egyetemben... Crabb célja, ahová tart és másokat is vezet, nem más, mint pont az a dolog, amit Pál apostol elítél a Galatákhoz írott levelében: a Krisztusban való szabadság elvesztése (amire Crabb is hivatkozik, de félreérti).

Crabb az egész könyvben mindvégig tévesen kezeli a Szentírást. Például, idézi János 1. levelét a „Lélek felkenetéséről”, ami Crabb szerint olyasvalami, amit keresnünk kell, János viszont arra emlékezteti a keresztyéneket, hogy ezzel már rendelkeznek. A Szentírás ilyen laza kezelése természetesen siralmas... Ezt a könyvet nem szabad másként ajánlani, csak mint figyelmeztetést arra, hogy mi történik, amikor a szubjektív megtapasztalás felváltja a Biblia objektív tanítását.”³

---

¹ Ugyanott, 157. oldal

² Ugyanott, 158. oldal

³ *Evangelicals Now*, 2006. július, Melvin Tinker elemzése a *The Pressure's Off*-ról.

Larry Crabb hagyatéka

Az előző fejezetekben láttuk, hogy a pszichoterápia óriásai (Freud, Adler, Maslow, Rogers, és Ellis) csúfolódnak, akik szembeszálltak a Biblia Istenével – ők Krisztus evangéliumának ellenségei. A Szentírás arra utasítja Isten népét, hogy „ne legyen közösségek a sötétségnek gyümölcstelen cselekedeteivel, hanem inkább meg is feddjétek azokat” (Ef5:11). Larry Crabb mégis nemcsak kényelmesen használja azokat a pszichológiai elméleteket melyek a keresztyénellenes pszichológia óriásainak megsötétedett elméiből származnak, de még integrálja is ostoba tanításaikat az egyházba.

Crabb keresztyén tanácsadói modellje lényegében véve freudi a koncepciójában, noha megpróbálta elrejteni ezt a kapcsolatot a keresztyén terminológia látszata alatt. Crabb azt tanítja, hogy az emberi viselkedést olyan tudattalan dinamikus erők irányítják, melyeket még a Krisztusban történő újjászületés sem képes legyőzni – a pszichoterápiára van szükségünk ama bűnök leleplezésére, melyekről nem tudunk. Isten ígéretével szemben, miszerint ha megvalljuk bűneinket, Ő megbocsátja azokat, és megtisztít minket minden tisztátalanságtól (1Jn1:9), Crabb azt állítja, hogy csak a pszichoanalízis képes foglalkozni azzal a bűnnel, ami a vízvonal alatt van a tudattalan elménkben.

Crabb szükséglet-teológiája az embert állítja a középpontba. Isten fő célja a szomjas férfiak és nők szükségleteinek és vágyainak betöltése, és az ellátásuk a biztonság és a jelentőség érzésével. A tanácsadó szerepe a segítségnyújtás a keresztyéneknek megérteni a be nem töltött szükségleteket, melyek a belső sebeiket okozzák. Crabb hatalmas erőt tett le a tanácsadói mozgalom kezébe, mert csak annak vannak meg azok az ezoterikus ismeretei, melyek szükségesek a bonyolult lelki és érzelmi problémák kezeléséhez, amikkel a keresztyének szembesülnek.

Nem nehéz meglátni, hogy Crabb tanításai Isten természetének és jellemének hamis nézetét képviselik. Ő a New Age kifejezéseit használja – „személyes energia”, „Véges „Személy”, „Legvégső Személy”, „Valaki rajtunk kívül”, „a Legfelsőbb Lény”, „a Hang” mind Istenre utalnak. Crabb azt állítja: azért tudja, hogy Isten jó, mert van benne (ti. Crabb) vágyódás a szépségre, s nem pedig azért, mert Isten kijelentette szent, igazságos jellemét a Szentírásban, és a megtestesült Krisztuson keresztül.

Crabb keresztyén tanácsadói modellje csorbítja Isten erkölcsi törvényét, és lecsökkenti az Isten parancsolatai iránti engedelmség fontosságát. Elveti Krisztus elégségességét minden dologban, ami az étellel és a szentséggel kapcsolatos. Nem fogadja el, hogy a szenvedés az evangéliumért a keresztyén élet része. Elcsúri-csavarja a Szentírást azért, hogy alátámassza vele a világi pszichoterápia elméleteit.

Kétség sem férhet ahhoz, hogy Larry Crabb gondolkodása nagy hatással volt a keresztyén tanácsadó mozgalomra. Nagy volt a befolyása a világi pszichológia elképzeléseinek belenevelésében az egyházba. Ezért meg kell kérdeznünk: ez az ember próféta, vagy sarlatán? Komoly keresztyén gondolkodó, vagy New Age misztikus? Isten embere a Krisztus egyháza felépítése iránti komoly elkötelezettséggel, vagy hamis tanító, aki a saját céljaira használja a keresztyén hitet?

12. fejezet: Önbecsülés – a világi alapok

Az önbecsülési mozgalom hatalmas befolyásra tett szert az utolsó három évtizedben mind a világi, mind a keresztyén világban. Széles körben elfogadottá vált, hogy az alacsony önbecsülés az oka mindenféle szociális és viselkedési problémának a nemkívánatos tinédzserterhességtől kezdve, a gyenge iskolai teljesítményekig, és a kábítószerelésig. Az önbecsülés dogmája a keresztyén tanácsadó mozgalom velejét alkotja. A keresztyén önsegélyző könyveknek szó szerint százai mutatnak rá az egészséges önbecsülésre, mint a sikeres élet egyik összetevőjére. A szülőknek technikákat tanítanak a gyermekek önbecsülésének fejlesztéséhez.

A pszichológus dr. Nathaniel Branden az önbecsülési mozgalom élharcosa. Az eredetileg 1969-ben megjelent *Psychology of Self-Esteem (Az önbecsülés pszichológiája)* című könyvben elmagyarázza, miképpen befolyásolja az önbecsülés – vagy annak hiánya – az értékeinket, a reakcióinkat és a céljainkat. Ő a szerzője sok, az önbecsüléssel foglalkozó könyvnek, közöttük állandó bestsellereknek is: *How to Raise your Self-Esteem (Miképpen növeld önbecsülésedet, 1987)*, *The Six Pillars of Self-Esteem (Az önbecsülés hat pillére, 1995)* és az *A Woman's Self-Esteem (Egy asszony önbecsülése, 1998)*.

Branden úgy határozza meg az önbecsülést, mint „annak megtapasztalását, alkalmasak vagyunk az élet alapvető kihívásaival való szembeszállásra, és méltók vagyunk a boldogságra”. Úgy tekint az önbecsülésre, mint alapvető emberi szükségletre, ami lényeges a normális és egészséges fejlődéshez. A pozitív önbecsülés hiánya a satnya pszichológiai növekedéshez vezet. „Ha nem hiszünk önmagunkban – sem a hatékonyságunkban, sem a jószágunkban (és szeretetreméltóságunkban) – akkor a világ egy félelmetes hely... Az első szerelmet ebben a világban önmagunkkal kell sikeresen tökéletessé tenni, s csak ezután állunk készen a kapcsolatokra”. Ahhoz, hogy önmagunkkal szemben felelősekké váljunk, fel kell ismernünk, hogy mi magunk vagyunk a választásaink és a cselekedeteink szerzői, „hogy nekünk magunknak kell lenni a végső beteljesedésünk forrásának, hogy senki sem jön, hogy megfelelővé tegye az életet a számunkra, vagy boldoggá tegyen minket, vagy önbecsülést adjon”.¹

A *Psychology of Self-Esteem* első megjelenése óta eltelt három évtized során a pszichológusok, tanácsadók, oktatók és az általános közönség világszerte elkezdtek becsülni az egészséges önbecsülés feltételezett értékét. Az önbecsülési mozgalom alapvetően formálta át a kultúránkat. Amerikában az egészséges önbecsülés hirdetése egy vallásos mozgalom összes buzgóságával folyt. Az emberek kezdik azt hinni, hogy az önbecsülésnek mélyen szántó következményei vannak a létezésük minden egyes összetevője számára. Az egyén számára a boldog, jelentőségteljes, és termékeny élethez vezető útnak tűnik. A társadalom számára a válasz a legtöbb szociális problémára. Miképpen tevékenykedünk a munkahelyen, miképpen viszonyulunk a többi emberhez, miképpen tesszük sikeressé az életünket – mindez annak függvénye, hogy rendelkezünk-e egészséges önbecsüléssel. Széles körben hiszik, hogy önbecsülésünk szintje kihat még a partnerválasztásunkra, a partnerünkkel, a gyermekeinkkel, a barátainkkal kialakított viszonyunkra, s végül még arra is, hogy a személyes boldogság milyen szintjére jutunk el az életben.

Akkora az amerikai rögeszme az önbecsülésről, hogy 1987-ben Kalifornia állam felállította Az önbecsülés, és a személyes, valamint a szociális felelősség Taktikai Csapatát. Végső beszámolójukat, melynek címe *Úton az önbecsülés állama felé* (1990) ezzel zárták: „Az önbecsülés a szociális orvosság legvalószínűbb jelöltje, olyasvalami, ami megerősít

---

¹ Nathaniel Branden, Sürgős szükségünk az önbecsülésre, internetes cikk, mely eredetileg az Excellence-ben jelent meg 1994. március 14-én

minket a felelős életvitelre, és beolt a bűn, az erőszak, a vagyonnal való visszaélés, a tinédzser-terhesség, a gyermekekkel szemben elkövetett erőszak, a jóléttől való krónikus függőség csábítása és az oktatási hibák ellen. Az önbecsülés hiánya a fő oka az államunkat és nemzetünket megfertőző legtöbb személyes és szociális betegségnek.”¹ Annyira mély az önbecsülés-dogmájába vetett hit, hogy úgy látják, mint választ a legtöbb szociális problémára, mert az egészséges önbecsüléssel rendelkezők képesek legyőzni a bűnbe, a kábítószeresítésbe, a válogatás nélküli szexbe és sok más dologba való belemerülésre irányuló kísértést.

1995-ben a Nemzeti Szövetség az Önbecsülésért (National Association for Self-Esteem, NASE) bejelentette, hogy a küldetése „az emberi állapot (erőnlét) fejlesztése tudatosságának elősegítése, valamint látás, vezetés és tanácsadás biztosítása az egészséges önbecsülés fejlesztésén keresztül”. A Nemzeti Szövetség felhív minket, hogy „fogjunk össze azokkal az egyénnel országszerte és világszerte, akik elkötelezték magukat az önbecsülés integrálására a társadalom szövetébe”.²

A NASE annak szenteli magát, hogy javítsa az életminőséget az önbecsülés beleintegrálásába az amerikai társadalom szövetébe, hogy a személyes méltóság, a felelősség és az épség mindenek felett valóvá váljék a családokban, az iskolákban, a munkahelyeken és a kormányzatban. A NASE elnöke felhívást intézett a tagjaihoz. „Tegyetek valamit minden nap, ami elősegíti az egészséges önbecsüléseket, és segít másoknak a magabiztosság, az önértet és az ön-elismerés fejlesztésében.”³

Az Egyesült Királyságban az önbecsülés mozgalma, ami hatalmasat fejlődött az elmúlt három évtizedben, hatalmas buzdítást kapott a kormányzat Szociális Kirekesztés Egységének (Government’s Social Exclusion Unit) 1997-es felállításával. Az Egység, melyet a szociális jogfosztottsággal való megküzdés végett állítottak fel, azonnal átvette azt a kezdeményező irányvonalat az USA-tól, mely az alacsony önbecsülést jelölte meg a szociális kirekesztés és a hátrányos helyzet az oktatás területén mind okaként, mind hatásaként. A Szociális Kirekesztés Egységének beszámolója az oktatáspolitikai sok területét befolyásolták. A kormányzat buzgón biztosított jelentős összegeket az iskolás gyermekek önbecsülésének fejlesztésére irányuló kezdeményezések számára. David Cameron, a konzervatív párt vezetője az utolsók egyike, aki csatlakozott a kormányzatok felszólításához az érzelmi jólét támogatására.

Azonban az állítást, miszerint az alacsony önbecsülés az oka a szociális és a viselkedési problémáknak, nem támasztják alá szilárd kutatások. Kathryn Ecclestone, az Oxford Brookes Egyetem professzora szerint: „A robusztus kutatás hiánya nem gátolta meg az Oktatás- és Nevelésügyi Kormányzatot abban, hogy mélyen szántó kijelentéseket tegyen a szegényes érzelmi műveltség, a házasságok tönkremenetele, a bűnözés, az antiszociális viselkedés, az iskolai lezülések és a mentális egészség közötti kapcsolatokról. Ezeket megteszik hivatalos céloknak és vezérelveknak ’a szociális, emocionális és affektív tanulás számára’ az általános iskolákban”.⁴ A vezetés áradata az érzelmi műveltségi képességfejlesztésre irányul az iskolások számára. Fontos iskolai kezdeményezés az időciklus – sok általános iskolában ez olyan terápiás rítussá vált, ami arra buzdítja a gyerekeket, hogy beszéljenek az érzéseikről, és segít nekik abban, hogy jól érezzék magukat.

Az önbecsülés-lobby állításait alátámasztó bizonyítékok hiányának dacára a politikusok és a véleményformálók széles körben elfogadják, hogy az alacsony önbecsülés társul mindenféle viselkedési problémával, és szociális megbetegedésekkel. A Tinédzser Szülői Munkacsoport például azt állítja, hogy az ok, amiért a fiatalok egészségtelen szexuális választásokat tesznek, az alacsony önbecsülésük. „A pozitív önbecsüléssel rendelkező fiatalok sokkal kisebb valószínűséggel válnak tinédzserülökké. A tinédzserülőség csökkentésére

¹ Az önbecsülés, és a személyes, valamint a szociális felelősség Taktikai Csapata, 1990, 4. oldal

² A Nemzeti Szövetség az Önbecsülésért honlapja

³ Ugyanott, levél az elnöktől

⁴ *The Guardian*, 2007. február 27. Kathryn Ecclestone: *All in the mind*

irányuló rövid, és hosszú távú erőfeszítések az önbecsülés fokozására kell összpontosítaniuk a fiatalok körében”.¹ A szex-oktatás is felkarolja azt az elképzelést, miszerint a pozitív önbecsülés segít a fiataloknak egészséges szexuális választásokat tenni. Létezik manapság egy önbecsülés-ipar, amely a technikák egész sorát használja a pozitív önbecsülés fejlesztésének elősegítésére, beleértve a pszichoterápiát, a megismerő terápiát, a hipnózist, a reikit, és a különféle New Age technikákat.

Az önbecsülés-dogma gyökerei

Az önbecsülés mozgalom gyökerei a humanista pszichológusok tanításaiban rejlenek. Az *A Theory of Human Motivation (Az emberi motiváció elmélete)* című könyvében Maslow kihangsúlyozta az önbecsülés fontosságát. Azt állította, hogy minden embernek szüksége van önmaga stabil, szilárdan megalapozott, magas értékelésére. „Az önbecsülés szükségességének kielégítése elvezet az önbizalom, a méltóság, az erő, az alkalmasság, valamint a világi hasznosságnak és szükségességnek való megfelelés érzéséhez. E szükségek akadályozás azonban az alacsonyabb rendűség, a gyengeség, és a tehetetlenség érzéseit hozza létre. Ezen utóbbi érzések viszont vagy az alapvető elesüggedést, vagy a más módon kiegyenlítő, illetve neurotikus trendeket gerjesztik.”²

Maslow leírta azt a minden emberben létező pozitív, önmegvalósító erőt, ami önmaga érvényre juttatásáért küzd. Hitte, hogy mivel „a belső természetünk inkább jó, vagy semleges, semmint rossz, a legjobb ezt kihozni, és bátorítani, semmint elnyomni. Ha megengedjük, hogy ez vezesse az életünket, egészségesek, gyümölcsözők és boldogok leszünk”.³ Az *Unmasking the New Age (A New Age leleplezése)* című könyvében Douglas Groothuis rámutat, hogy Maslow, egy ateista, az istenség attribútumaival ruházta fel az emberiséget. „Maslow úttörő erőfeszítései megtisztították az utat az exodushoz az emberiség régi pszichológiai nézetétől az új emberhez, aki lényegében jó, és korlátlan potenciállal rendelkezik önmagában a növekedéshez. A gondolkodók egész serege – Erich Fromm, Rollo May, Carl Rogers és mások – hallatják ezt a hívást. A humanista pszichológiában az ént úgy tekintik, mint az egészség ragyogó szívét, és a pszichoterápiának el kell jutnia odáig, hogy érintkezésbe léptesse az illetőt a jóságnak ezzel a forrásával... Ez az üzenet van a New Age tanításának magvában.”⁴

Carl Rogers elképzelései nagy hatást gyakoroltak az önbecsülés-mozgalomra. Ő hitte, hogy az emberi természet alapvetően jó. Minden embernek tehát jót kell gondolnia önmagáról, s olyannak kell elfogadnia magát, amilyen. A „pozitív ön-elismerés” iránti szükség lényeges ahhoz, hogy az illető pszichológiailag egészséges legyen. Rogers szerint az emberi lények értékelik a pozitív ön-elismerést, önbecsülést, ön-méltóságot és pozitív önképet. Az önbecsülés hiánya gátolja a pszichológiai növekedésünket, s meggátol minket abban, hogy kifejllesszük a teljes potenciálunkat.

A masszív önbecsülés-ipar, ami behatolt gyakorlatilag az élet minden összetevőjébe, beleértve az oktatás, az egészségügy, a vallás és a kereskedelem területeit, a humanista pszichológia elméleti alapjaira építkezett. Az önbecsülés mozgalom hívó trombitaszava harsog, figyelmeztetvén az alacsony önbecsülés ama ostorcsapására, mely minden embert fenyeget. Gloria Steinem *Revolution from Within (Forradalom belülről)* bestsellere az önbecsülésről szól. Előszavában ezt írja: „Minél többet beszéltem a férfiakkal és a nőkkel, annál jobban meglátszott, hogy a befejezetlenség, üresség, önmagunkkal szembeni kétely és öngyűlölet érzései ugyanazok voltak, függetlenül attól, ki tapasztalta meg ezeket még akkor

¹ *Mítosz és valóság: Tinédzser terhesség és szülőség. A Tinédzser Szülői Munkacsoport jelentése*

² Abraham Maslow, *A Theory of Human Motivation*, 383. oldal

³ Abraham Maslow, *Towards a Psychology of Being*, Van Nostrand Reinhold, New York, 5. oldal

⁴ Douglas Groothuis, *Unmasking the New Age, Intervarsity Press*, 1986, 78. oldal

is, ha kulturálisan ellentétes módokon fejeződtek ki”. Azt mondja nekünk, hogy a helyes működéshez pozitív, egészséges önbecsülésre van szükségünk.

„Az alacsony önbecsülés legyőzése”

A népszerű *Overcoming Low Self-Esteem (Az alacsony önbecsülés legyőzése)* önéletrajzi útmutató dr. Melanie Fennell klinikai pszichológus tollából „segít az olvasóknak megérteni az állapotukat, új tudással felvértezten kitörni a negatív énkép gonosz köréből, megtanulni az ön-elfogadás művészetét, és jobbra változtatni az életüket”. Ez valójában annak a dogmának a tanítása, ami arra irányul, hogy jobb emberekké tegyen bennünket. A szerző megmagyarázza, hogy az alacsony önbecsülés szívében az énnel kapcsolatos negatív hiedelmek, valamint az önmagunkról, és arról a méltóságról alkotott ítéleteink rejlenek, melyeket magunkról, mint emberekről alkotunk meg.¹ Dr. Fennell célja, hogy „aláaknázza a önmagunk régi, negatív nézetét, majd felállítson és megerősítsen egy pozitívabb, kedvesebb, elfogadóbb alternatívát”.²

A gyermekkorunkban összeszedett tapasztalatok, melyek hozzájárultak az alacsony önbecsüléshez, nem képesek megfelelni a szülői követelményeknek, s nem képesek megfelelni az egyforma emberek által alkotott csoport követelményeinek, és nincs bennük dicséret, vagy szeretet mások iránt.³ Az önmagunkról kialakított hiedelmek közvetlenül tükrözik a gyermekkorban kapott üzeneteket. Emberekként alkottunk magunkról ítéleteket.⁴ Ezek az ítéletek húzódnak meg az alacsony önbecsülés magvában. Ezek az ítéletek magukban foglalnak ehhez hason elképzeléseket: „Rossz, értelmetlen és el nem fogadott vagyok”. Ennek eredményeképpen olyan életet élünk le, melynek során arra összpontosítunk, amit rosszul csinálunk, nem arra, amit jól. Önmagunkról alkotott hiedelmeink alapvetően negatívak.

A szerző felhívja a figyelmet a kapcsolatra az alacsony önbecsülés és az önmagunkról alkotott negatív hiedelmek között. Az alacsony önbecsülésben az énről alkotott negatív hiedelmek önkritikus gondolkodáshoz vezetnek. Ez hozzájárul az alacsony önbecsülés további fenntartásához, mivel kiváltja a vétkeesség, a szégyen és a depresszió érzését. „Az alacsony önbecsüléssel rendelkező emberek mindenért önmagukat kritizálják, amit meg kellene tenniük, de nem tesznek – s mindenért, amit nem kellene megtenniük, de megtesznek. Az alacsony önbecsülésű emberek megtapasztalnak némi nehézséget, vagy némi rosszat önmagukkal kapcsolatosan, s ezen az alapon ítélik meg önmagukat, mint egész embert... Az önkritikus gondolkodás fájdalmas érzéseket vált ki (szomorúságot, csalódottságot, haragot, vétkezt), és engedi, hogy az alacsony önbecsülés továbbra is fennmaradjon”.⁵ Érdekes, hogy dr. Fennellnek az alacsony önbecsülésről adott leírása figyelemre méltó mértékben hasonlít Pál apostol tapasztalataihoz, melyeket a bűnös természetével folytatott küzdelemben szerzett. „Mert a mit cselekeszem, nem ismerem: mert nem azt mívelem, a mit akarok, hanem a mit gyűlölök, azt cselekeszem... Óh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből? Hálát adok Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Rm7:15. 24-25)

Az alacsony önbecsülés problémájának magvában az életszabályok húzódnak meg. A szülők szabályokat adnak tovább a gyermekeiknek, és a gyermekek a családjuktól és a szüleiktől veszik át a szabályokat pusztán megfigyeléssel.⁶ A szélsőséges és merev szabályok, melyek teljesíthetetlen követelményeket támasztanak, és nem tesznek engedményeket a

---

¹ Melanie Fennell, *Overcoming Low Self-Esteem*, Robinson, 2001, 25. oldal

² Ugyanott, 26. oldal

³ Ugyanott, 28. oldal

⁴ Ugyanott, 38. oldal

⁵ Ugyanott, 92. oldal

⁶ Ugyanott, 157. oldal

körülményeknek megfelelően, problémákat generálnak.¹ A szabályok korlátozhatják a szabadságunkat arra, hogy a valódi énünk lehessünk. Új szabályokat kell alkotnunk, melyek több mozgásszabadságot adnak nekünk, és arra buzdítanak, hogy olyannak fogadjuk el önmagunkat, amilyenek vagyunk.²

Az abszolút szabályok azok, melyek nem engedik meg a szürkeárnyalatokat. Az abszolút szabályok a nyelvezetükben így tükröződnek: „Köteles vagyok, meg kell tennem, ezt kellene tennem”. A rugalmas szabályok viszont így: „Az én érdekem lenne, előnyös nekem, szükségem van rá, szeretném”.³ A szerző megmagyarázza: „A fekete-fehér minőség tükrözheti a tényt, hogy ezek [az abszolút szabályok] akkor fejlődtek ki, mikor fiatal voltál, mielőtt egy szemernyi tapasztalatot is szerezhettél volna arról, hogy a dolgokat összetettebb perspektívából lásd”.⁴

Az önbecsülés növelése végett arra buzdít, hogy lépünk túl a pozitív gondolkodással szembeni tabuinkon, és fogjuk fel, hogy az önfogadás része az egészséges önbecsülésnek. A pozitív figyelmen kívül hagyása elősegíti az alacsony önbecsülés fenntartását. Az első lépés az alacsony önbecsülés növelésében.⁵ Meg kell változtatnunk életszabályainkat. „Keresed az általános szabályokat, melyek azt tükrözik, amit önmagad számára vársz el, a mércéidet, hogy mivé kell válnod, és miképpen kell viselkedned, annak érzését, hogy mi az elfogadható és mi a meg nem engedett, s az elképzelésedet arról, hogy mi szükséges annak érdekében, hogy sikeres lehess az életben, és kielégítő kapcsolatokra tehessz szert. Lényegében azt határozod meg, hogy mit kell tenned, vagy mivé kell lenned ahhoz, hogy jó érzések töltsenek el önmagaddal kapcsolatosan, és ez az, amitől az önbecsülésed függ”.⁶

Dr. Melanie Fennell nem hagy minket kétségben afelől, hogy az abszolút szabályok, vagy törvények, mint amilyenek a Bibliában is vannak, a fő okai az alacsony önbecsülésünknek. Ezért kell növelnünk az önbecsülésünket úgy, hogy kialakítunk egy sor rugalmas szabályt, melyekkel jól érezzük magunkat, s melyek nem ítélnek meg minket túlságosan keményen.

A Texasi Egyetem Tanácsadói és Mentális Egészségközpontja

A Texasi Egyetem Tanácsadói és Mentális Egészségközpontja felhasználóbarát tájékoztatót adott ki, mely egyenes módon magyarázza az önbecsülést. Azt olvassuk, hogy „az egészséges önbecsülés ama képességünkön alapszik, hogy helyesen becsüljük fel önmagunkat (ismerjük önmagunkat), de mégis képesek vagyunk önmagunk feltétel nélküli elfogadására és értékelésére. Ez azt jelenti, hogy képesek vagyunk valóságosan felismerni erősségeinket és korlátainkat (ami az ember lét része), s egyidejűleg méltónak és valamirevalónak fogadjuk el önmagunkat feltételek, vagy fenntartások nélkül”.

A „belső hanggal” kapcsolatos kérdésre adott válaszképpen a kiadvány elmagyarázza, hogy „a múltbeli tapasztalataink, még azok a dolgok is, melyekre rendszerint nem is gondolunk, mint elevenek és aktívak a mindennapi életünkben egy belső hang formájában... Az egészséges önbecsüléssel rendelkező emberek számára a belső hang pozitív és újra-megerősítő. Az alacsony önbecsüléssel rendelkezők számára a belső hang éles belső kritikussá válik, mely folytonosan kritizál, büntet, és alábecsüli az eredményeiket”. A másik kifejezés a belső hangra a lelkiismeret – világos, hogy az önbecsülés dogmája fő problémaként látja lelkiismeretünket, mely figyelmeztet minket, ha rosszat cselekszünk.

---

¹ Ugyanott, 158. oldal

² Ugyanott, 156. oldal

³ Ugyanott, 163. oldal

⁴ Ugyanott

⁵ Ugyanott

⁶ Ugyanott, 164. oldal

Mielőtt elkezdhetnénk növelni az önbecsülésünket, először hinnünk kell, hogy meg tudjuk azt változtatni. „Az önbecsülés fejlesztésének első fontos lépése a kritikus belső hang negatív üzenetei kétségbe vonásának megkezdése.” A második lépés, hogy kezdjük önmagunkat valamirevaló személynek tekinteni. „Kezdd kétségbe vonni a múlt negatív tapasztalatait, az önmagad ápolásával és gondozásával oly módokon, melyek megmutatják neked, hogy értékes, alkalmas, dicséretre méltó és szerethető vagy”. Az önápolásnak különböző összetevői vannak, például: gyakorló alapvető öngondoskodás, a mulatságos és a pihentető dolgok tervezése önmagunk számára, önmagunk jutalmazása az elért sikereinkért, önmagunk emlékeztetése az erősségeinkre és az eredményeinkre, s a megbocsátás önmagunknak, mikor nem teszünk meg mindent, amit reménylettünk megtenni.

A harmadik lépés a segítség igénybevétele másoktól. A kiadvány szerint a segítség igénybevétele másoktól gyakran a legfontosabb lépés, amit tehetünk az önbecsülésünk fejlesztése érdekében, de egyben a legbonyolultabb is. „Az alacsony önbecsülést néha olyan fájdalmas, vagy nehéz lehet legyőzni, hogy a terapeuta, vagy tanácsadó professzionális segítségére van szükség. A tanácsadóval beszélni jó módja annak, hogy többet megtudj az önbecsüléssel kapcsolatos dolgainkról, és elkezdj fejleszteni az önbecsülésedet.”

A Kairos Alapítvány

A Kairos Alapítvány egy szervezet, mely az önbecsülés tanítására specializálódik. Először 1979-ben gondolták ki Roy Whitten és Brad Brown társalapítók, mind módot, mellyel azt a jártasságot és gyakorlatokat kínálhatják, mit a saját munkájuk során fejlesztettek ki a pszichoterápiában és a pásztori tanácsadásban. A Kairos Alapítvány célja az, hogy az embereket mindenütt képessé tegye olyan dolgok megtételére, melyek a személyes potenciált fejlesztik és segítenek legyőzni az emberi elkülönítettséget. Az elmúlt 20 év során sok ezer magánembernek segített átalakítani az életről alkotott látásukat, s négy kontinensen működött együtt iskolákkal, egyetemekkel, továbbképző programokkal, nem kormányzati szervezetekkel és kormányzati ügynökségekkel.

A Kairos Alapítvány azt tanítja, hogy a kiindulópont annak felismerése, hogy a múltad formálta az önbecsülésedet, jórészt azon keresztül, amit a szüleid tanítottak meg veled. Kifejlesztettél alacsony önbecsülést létrehozó viselkedésmintákat. Inthettek arra, hogy légy alázkodó, a hibáidat tartsd rossznak, vagy talán a szüleid viselkedése volt gyakran helytelenítő. Taníthattak téged arra, hogy féld az Istent, s megnehezítették, hogy tiszteld és becsüld önmagad, mint személyt. Voltak várákozásaik és követelményeket szabtak, melyeket képtelen voltál teljesíteni. Valójában nem érezted magad szeretettnek, kívánatosnak, vagy elfogadottnak. Fialat elméd olyan ítéletet alkotott, hogy te nem vagy valamirevaló személy, és ez alakította az önbecsülésedet.

Az elméd úgy működik, mint egy bio-computer, ami a viselkedésedet felügyeli. Egy belső hang, vagy az elme beszéde programozott téged arra, hogy egy adott módon viselkedj, s ez megfosztott az önbecsüléstől. Az elméd kötelezettségekkel és belső követelésekkel, mintegy belső szabályokkal fenyeget olyan dolgokkal, melyeket meg kell tenned. Az elméd szava megmondja neked, hogy mit cselekedj, miben higgy, és ítéleteket fogalmaz meg arról, mennyire vagy személyként valamirevaló. A belső hangod olyan ítéleteket fogalmaz meg, amelyek következtében rosszul és bűnösnek érzed magad. Ez befolyásolja az önmagadról, mint személyről alkotott nézeteidet, és kihatással van az önbecsülésedre.

Abban a pillanatban, hogy az önbecsülésed növelése mellett döntesz, azzal megadod az elmédnek azt az erőt, hogy boldogabb és elégedettebb legyen, mint azt valaha is elképzelted. Megérted majd, hogy kemény rabszolgahajcsár voltál – ítéleteid túlon túl szigorúak voltak. Az önbecsülésed növelésének az a módja, hogy megszabadítod magadat az elméd beszédétől és a belső követelésektől.

Az önbecsülés üzenetének összefoglalása

Az önbecsülés-dogmának mind a gyökere, mind az ágai a humanista pszichológia alkotásai – mindezek Maslow, Fromm és Rogers agyából pattantak ki. A humanistáknak, akik hisznek az emberi természet öröklöttén jó mivoltában, és elvetik a bűn fogalmát, szükségük van hihető magyarázatokra az emberi nyomorúságra és boldogtalanságra. Ők nem tettek mást, mint kidolgozták „az alacsony önbecsülés” pszichológiai alkotását, s ezzel próbálják félremagyarázni a bűnnek az ember állapotára kifejtett hatásait. Az önbecsülés-dogma lényegi üzenete így foglalható össze:

1. A legtöbb ember érzi, hogy több van az életben, mint amennyit megtapasztal. Az elégedetlenséget a szégyen, a nyomorúság, a vétkeesség, a szomorúság érzései jellemzik a kapcsolatokban. A világ pszichológusok megalkották az „alacsony önbecsülés” kifejezést ennek a fogalomnak a leírására. A Szentírás azt tanítja, hogy az elégedetlenség oka a bűn, mely elválasztja az embert Istentől – nincs békessége az istenteleneknek.

2. Az alacsony önbecsülés érzéseit fokozza valami, ami minden emberben jelen van – egy belső hang, a szüleink hangja, vagy amire a Kairos úgy utal, mint az elme beszédére. A belső hangunk ad egy mércekeszletet, mely szerint kell élnünk, és belső bíróként működik, rákényszerítve önmagunk megítélésére. Következésképpen mindig is csődöt mondunk a fekete-fehér, rugalmatlan mércéink szerint. Emiatt úgy érezzük, hogy egy csődtömeg vagyunk, sőt rosszak, sőt néha még bűnösök is. A Szentírás azt tanítja, hogy Isten beírta a törvényét az ember szívébe, ezért van az Isten-adta lelkiismeretünk, mely emlékeztet minket Isten törvényére.

3. Az alacsony önbecsülés, mely önmagunk megítéléséből fakad, az oka sok szociális és viselkedési problémának. A Szentírás azt tanítja, hogy a bűn a szociális és a viselkedési problémák oka.

4. Ahhoz, hogy jobban érezzük magunkat, növelni kell az önbecsülésünket. El kell utasítanunk a negatív gondolatokat önmagunkról, és művelnünk kell a pozitívabbakat. Ez azonban nehéz, mert a belső hangunk folyton emlékeztet minket azokra a szigorú, rugalmatlan szabályokra, melyek miatt vétkeseknek érezzük magunkat. Az egészséges önbecsülés kialakításának egyetlen módja az abszolút szabályokkal kapcsolatos összes elképzelés elvetése, és olyan rugalmas szabályok kifejlesztése, melyek nem ítélnék meg minket annyira szigorúan, így jól érezzük magunkat. A Szentírás azt tanítja, hogy az alacsony önbecsülésre a válasz az új szív elnyerése a megtérés és hitben a Krisztushoz fordulás által.

Az önbecsülés mozgalom nagy megtévesztése abban rejlik, hogy nem ismeri el azt a hatást, amit a bűn gyakorol az emberi természetre. Figyelmen kívül hagyja azt a tényt is, hogy valamennyien rendelkezünk Isten-adta lelkiismerettel, amit az Isten által az összes ember szívébe beírt erkölcsi törvény irányít (Rm2:12-16). A lelkiismeretünk az, ami figyelmeztet, ha rosszat cselekszünk, és rávesz, hogy vétkesnek érezzük és szégyelljük magunkat. Az önbecsülés-dogma célja, hogy meggyőzzön minket: nem szabad figyelni a belső hangra, és figyelmen kívül kell hagynunk a lelkiismeretünk ítéletét. Az önbecsülés-dogma megpróbál meggyőzni minket arról, hogy nincs olyan abszolút erkölcsi törvény, amelynek felelősséggel tartoznánk.

Nem nehéz észrevenni az önbecsülés mozgalom mögött meghúzódó ellentmondást. A félelmetes kihívás az, hogy segít a bűnös embereknek, akik Isten nélkül és reménység nélkül valók, hogy jól érezzék magukat. Most pedig, hogy már értjük az önbecsülés-dogma alapjait és célját, rátérhetünk a keresztyén tanácsadói mozgalom önbecsüléssel kapcsolatos üzenetére.

13. fejezet: Az önbecsülés mozgalom és a keresztyén tanácsadói mozgalom

Az önbecsülés-dogmát lelkesen felkarolta a keresztyén tanácsadói mozgalom. Nagyszámú keresztyén önszegélyző könyv létezik, melyek rámutatnak az egészséges önbecsülés fontosságára, mint a sikeres élet szükséges összetevőjére. Egy keresztyén honlap (Wesley Owen) az Egyesült Királyságban felsorol 36 keresztyén könyvet, melyek az önbecsüléssel foglalkoznak – a címek között megtaláljuk az alábbiakat is: *The Self-Esteem Journal* (Önbecsülés magazin), *Building Self-Esteem* (Az önbecsülés építése), *Look Great Feel Great* (Nézz ki jól, érezd magad jól), *All About Self-Esteem* (Minden az önbecsülésről), és így tovább.

A népszerű amerikai pszichológus, dr. James Dobson valószínűleg mindenki másnál többet tett az önbecsülés-dogma bevezetésére az egyházba. Ez a központi téma, ami keresztülvonul a legtöbb könyvén, rádióműsorán, filmjén, videofelvételén, és kazettáján. Az ő szolgálata a *Focus on the Family* szervezetén keresztül arra irányul, hogy népszerű pszichológiai tanácsadást biztosítson arról, miképpen kell a keresztyéneknek az önbecsülésüket fejleszteniük. Arra szakosodott, hogy tanácsokat adjon a szülőknek, miképpen neveljék fel a gyermekeiket. A *Hide or Seek* című könyvében, mely először 1974-ben jelent meg, Dobson bejelenti, hogy célja „egy jól meghatározott filozófia definiálása – a gyermeknevelés megközelítése – mely a csecsemőkortól kezdve hozzájárul az önbecsüléshez”.¹

Dobson a keresztyén tanúbizonyosságok hatalmas felhője veszi körül, akik mind az önbecsülés-dogmát hirdetik. Az önbecsülési diadalmenet egyik élen járója Robert Schuller, a népszerű TV-evangélista. A *Self-Esteem: The New Reformation* (Önbecsülés: Az új reformáció, 1982) című könyvében Schuller azt állítja, hogy az ember bűnének magyában nem a romlottsága, hanem saját méltóság hiánya rejlik. Az önbecsülés az, ha az ember elégedett önmagával, mert keményen és jól dogozott. Azt erősítgeti: a jó önbecsülés ellentéte az, ami azt okozza, hogy az illető ezt mondja: „méltatlan vagyok”, ami Schuller szemében a legsúlyosabb bűn, amit férfi, vagy nő elkövethet.² Odáig elmegy, hogy kimondja: „A bűn nem más, mint bármely cselekedet, vagy gondolat, mely megfoszt engem, vagy egy másik emberi lényt az önbecsülésétől”.³ Azt állítja, hogy az önbecsülés egyszerűen a legnagyobb szükség, amivel az emberi faj ma szembesül.

Joel Osteen, a houstoni nem felekezeti Lakewood Gyülekezet pásztora „emelkedő csillag” a keresztyén világban. Könyve, a *Your Best Life Now: Seven Steps to Living at Your Full Potential* (Legjobb életed most: hét lépés afelé, hogy teljes potenciáloddal élj, 2004) egy önszegélyző útmutató az emberi potenciálról és önbecsülésről, ami az első helyet foglalja el a tekintélyes *New York Times* bestseller-listáján. Rick Warren a Saddleback gyülekezettől, aki a *Purpose Driven Life* (A cél hajtott élet) című könyv szerzője, és Joyce Meyer a Word and Life Movement (Világ és Élet Mozgalom) részéről egyformán támogatják az önbecsülés-dogmát. Joyce Meyer így magyarázza: „Évekig volt alacsony az önbecsülésem, és nem szerettem magamat”.⁴ A *Look Great Feel Great* című könyvében „Joyce azzal az önbecsülési szomjúsággal foglalkozik, mely rossz egészségügyi szokásokra vezet minket”.⁵

---

¹ James Dobson, *The New Hide and Seek*, Fleming H. Revell, harmadik reprint kiadás, 2003, 73. oldal

² Robert Schuller, *Self-Esteem: The New Reformation*, 1982

³ Ugyanott, 14. oldal

⁴ Joyce Meyer Ministries honlapja: Is That Your Dripping Towel? (Joyce Meyer)

⁵ *Look Great Feel Great*, termékleírás, www.clcbookshops.com

Max Lucado, Krisztus Oak Hills-i Gyülekezetének szolgálója San Antonioban, aki egyben népszerű szerző is, lelkes támogatója az önbecsülés-dogmának. A *Traveling Light* (*Utazó világoosság, 2001*) című könyvben felteszi a kérdést: „Érzel szükséget a megerősítésre? Nem kell nevedet kiejtened, vagy előnyös tulajdonságokat mutogatnod. Csak meg kell állnod a kereszt tövében, és emlékezned kell erre: A csillagok Készítője inkább meghal érted, semhogy nélküled éljen. S ez tény. Ezért ha kell, kérkedj, kérkedj csak vele.”¹ Az Egyesült Királyságban Steve Chalke arról tájékoztatja a szülőket, miképpen segítsenek a gyermekeiknek a pozitív önkép kifejlesztésében. Az Oasis Esteem, a Chalke által alapított jótékonyági alapítványa szex-oktató összejöveteleket tart, mely „segíti a fiatal emberek önbecsülését, öntudatosságát, tárgyalási készségüket és mások iránti megbecsülésüket”.² Selwyn Hughes és a CWR elkötelezett az önbecsülés támogatására a keresztyének között.

Az önbecsülés-dogma kritikusai

Jay E. Adams megkérdőjelezte az önbecsülés mozgalom alapjait a *The Biblical View of Self-Esteem, Self-Love, Self-Worth* (*Az önbecsülés, önszeretet, önös kiválóság biblikus nézete, 1986*) című könyvében. Ezt írja: „Az elmúlt 15 év során egy erőteljes és befolyásos mozgalom felemelkedésének voltunk a tanúi az egyházon belül. Könnyen azonosíthatjuk egy, vagy több szoros kapcsolatban álló címke használatának megfigyelésével: önkép, önbecsülés, önös kiválóság és önszeretet. Az egyetlen közös nevező, függetlenül attól, hogy milyen szaknyelvet használ ennek a mozgalomnak bármely konkrét szószólója, az énré helyezett hangsúly. Az efféle személyek rendszeresen beszélnek és írnak 'az eljutásról az énnel kapcsolatos magasztos nézetekről', 'az önmagunkkal kapcsolatos jó érzésekről', 'a személyes érték és valamirevalóság érzésének megszerzéséről', és így tovább. Bármi is a különbség közöttük, az egyetlen ellenség, mellyel egyesülten küzdenek az alacsony *önbecsülés*.”

Paul Vitz nagyon kritikus az önbecsülés-dogmával szemben, amit nagyon szilárdan a humanisták táborába helyez. „Történelmileg az *én*-izmus a kimondottan keresztyénellenes humanizmusból és a keresztyénséggel szembeni ellenségességéből származik, és a logikai kifejeződése az én természetéről, a kreativitásról, a családról, a szeretetről és a szenvedésről alkotott nagyon eltérő feltevéseinek. Röviden, a humanista *én*-izmus nem tudomány, hanem népszerű világi helyettesítő vallás, ami manapság az *én*-imádat kultuszát táplálja és terjeszti széles körben”.³

Három forrást választottunk annak leírására, hogy a keresztyén tanácsadói mozgalom mit tanít az önbecsülésről. Az első a CWR által az önbecsülésről kiadott könyv, a második David Seamands *Healing Damaged Emotions* (*A sérült érzelmek meggyógyítása*) című bestsellere, a harmadik pedig James Dobson tanításainak vizsgálata.

Insight into Self-Esteem (Bepillantás az önbecsülésbe)

Az *Insight into Self-Esteem* című könyv (2006) a CWR által tartott egy napos szemináriumokon alapszik, s jó példája annak, hogy miképpen közelíti meg a keresztyén tanácsadói mozgalom az önbecsülést.

---

¹ Max Lucado, *Traveling Light: Releasing the burdens you were never intended to bear*, Nashville: W. Publishing Group, 2001, 73. oldal

² Az Oasis Trust honlapja, tréning, önbecsülés

³ Paul Vitz, *Psychology as Religion: The cult of self-worship*, William B. Eerdmans Publishing, 1977, 105. oldal

(i) A keresztyének és az alacsony önbecsülés

A könyv annak magyarázatával kezd, hogy „a pszichiáterek és a pszichológusok között általánosan elismert, hogy az egészséges önbecsülés kritikusan fontos a mentális egészségünkhöz”.¹ Azt olvassuk, hogy az önbecsülésünk annak megfelelően apad és dagad, ahogyan a különböző helyzetekbe kerülünk. „Hozzájárul annak a módnak a megértéséhez, ahogyan önmagunkat látjuk, az önmagunkról alkotott gondolatokéhoz és az önmagunknak, mint embernek tulajdonított értékéhez... Az egészséges önbecsülés akkor mutatkozik meg, mikor ezt mondjuk: 'Jó vagyok, értékes vagyok'... Mégis, az egészséges önbecsülés semmiképpen sem adatik természetesként. Ez nagy fokban elsajátított viselkedés.”² Ez felszólítás arra, hogy fejlesszünk ki pozitív önbecsülést, hogy azután sikeres keresztyén életet élhessünk. A szerzők szerint az egészséges önbecsülés végső forrása Ő, Aki minket alkotott. „Isten azt akarja, hogy az egészséges önbecsülés birtokában éljünk... Ha először Őt keressük, felfedezvén, hogy kik vagyunk valójában Istenben, és engedjük, hogy kielégítse a szükségünket, az önbecsülésünk fenntartható egészséges szinten.”³

A Szentírás azonban nem tanítja, hogy Isten akarata az, hogy mi az egészséges önbecsülés birtokában éljünk. A Szentírás azt tanítja, hogy Isten akarata az, hogy legyünk szentek (1Thessz4:7), járjunk úgy, ahogyan Jézus járt (1Jn2:6), engedelmeskedjünk Isten Ígéjének, nem pedig azt, hogy egészséges önbecsülés birtokában éljünk. Pál apostol elmagyarázta, hogy mindent kárna és szemétnak ítélt Jézus Krisztus ismeretének gazdagsága miatt, Akiért tűrte, hogy mindene kárba vesszen. Isten nem azért üdvözít minket, hogy egészséges lehessen az önbecsülésünk, hanem hogy elváltozhassunk az Ő Fiának képmására.

(ii) Isten elegendően hatalmas ahhoz, hogy egész életünkben mentesítsen az alacsony önbecsüléstől

A szerzők szerint, ha a mércéink „olyan magasak, hogy szinte elérhetetlenek, azzal eleve kudarcra ítéljük magunkat”.⁴ Ezért meg kell ismernünk, hogy honnan származnak a mércéink. „Mikor családban nővünk fel, gyakorta vesszük a szülők hangját és internalizáljuk azt, így a saját belső hangunkká válik, a mércék hangjává... Ha a szülőm hangja azt mondja, hogy bármit is teszek, soha nem vagyok elég jó, akkor elkezdem ezt hinni önmagamról. Lehet, hogy soha nem ismerem fel, hogy ez nem az én saját hangom, hanem valójában a szüleimé. De ha képes vagyok felismerni annak a hangnak a forrását, akkor már megkérdezhetjük: 'De mi a helyzet velem? Elfogadom én ezt? Mi a helyzet Istennel? Ő elfogadja tőlem a legjobbat? Vajon a tőlem telhető legjobb elegendő Istennek?' *S természetesen igen.* Az Ő 'szülői hangja' a kegyelem, a szeretet és az elfogadás hangja, s az egyetlen szülői hang, amire érdemes odafigyelni. A legtöbben az önelfogadásra úgy teszünk szert, hogy a saját magunk mércéi szerint éljük az életünket”⁵ (dőlt betű tőlem). A szerzők arra buzdítanak, hogy így imádkozzunk: „Istenem, Atyám, emlékeztess arra, hogy az egyetlen belső hang, amire érdemes odafigyelni, a Tiéd. Te 'hatalmas vagy megmenteni' az alacsony önbecsüléstől egy egész életen át”.⁶

Az üzenet az, hogy figyelmen kívül kell hagynunk a szüleink erkölcsi irányítását, mert nehezen teljesíthető mércéket állítanak fel. Ez azonban félrevezető tanács, mert a Biblia arra utasít, hogy engedelmeskedjünk a szüleinknek. „Őrizd meg, fiam, atyád parancsolatját, és anyád tanítását el ne hagyd. Kösd azokat szívedre mindenkor, fűzd a nyakadba. Valahová

¹ Chris Ledger és Wendy Brand, *Insight into Self-Esteem*, Waverley Abbey Insight Services, CWR, Surrey, 2006, 12. oldal

² Ugyanott, 15. oldal

³ Ugyanott, 28-29. oldal

⁴ Ugyanott, 43. oldal

⁵ Ugyanott, 43-44. oldal

⁶ Ugyanott, 52. oldal

mégysz, vezérel téged, mikor aluszol, őriz téged, mikor felserkensz, beszélget te veled.” (Péld6:20-22) A szüleink azért adnak erkölcsi vezetést, mert szeretnek minket, és a legjobbat akarják nekünk. A Szentírás arra utasítja a szülőket, hogy az Úr tanítása és intése szerint neveljék a gyermekeiket (Ef6:4). Mikor tehát azt halljuk, hogy hagyjuk figyelmen kívül a szüleink hangját, akkor valójában arra kapunk biztatást, hogy ne engedelmesskedjünk a Szentírásnak. S valóban az önbecsülés-dogma arra biztat: *ne* figyeljünk oda a szüleink hangjára, mert az egyetlen hang, amire érdemes odafigyelni az önbecsülés-dogma engedékeny istenének a hangja, aki mindig a nekünk legjobbat fogadja el. Ennek a tanításnak az erkölcstelen hangszíne teljesen világos: hagyjuk figyelmen kívül az ötödik parancsolatot, miszerint atyánkat és anyánkat tisztelnünk kell, valamint Salamon bölcsességét vessük el.

A kijelentés, miszerint a nekünk *legjobb* elég jó Istennek, a kegyelem evangéliumának eltorzítása. Ha a nekünk *legjobb* elég jó Istennek, akkor miért halt meg Krisztus a kereszten? A Szentírás azt tanítja, hogy ami összes igazságunk olyan, mint a fertőzött ruha Isten szemében (Ézs64:6). A nekünk *legjobb* nem elég jó: nekünk arra az igaz mivolta van szükségünk, ami Istentől származik hit által Krisztusban.

A javaslat, mely szerint úgy kell elfogadásra találnunk, hogy a magunk mércéi szerint élünk, anatóma, mert Isten Ígéje szabja meg a mércéket, melyek szerint a keresztyéneknek élniük kell. „Boldogok, a kiknek útjok feddhetetlen, a kik az Úr törvényében járnak” (Zsolt119:1). A belső hang, ami értésünkre adja, ha rosszat cselekszünk, a lelkiismeretünk, amit a Szentírás és a szüleink erkölcsi irányítása megerősítenek. A pogányok azok, akik saját maguknak szabnak erkölcsi mércéket és teszik azt, ami a saját szemükben helyes.

(iii) Keresztyének torz istenképpel

A szerzők azt állítják, hogy a keresztyének számára az egészséges önbecsülés a helyes istenképmás birtoklását jelenti. „A képünk, vagy képeink Istenről – mert néha több is van – kritikusan fontosak a lelki jólétünk szempontjából. Ha torzan látjuk, hogy Isten kicsoda, akkor nem lesz egészséges emberi önértékelésünk”.¹ Majd így folytatják: „Ki kell zökkennünk az előre megjósolható gondolkodási ösvényekből, s próbára kell tennünk és meg kell kérdőjeleznünk az Istenről alkotott torz képeinket, tiszta és valódi képekkel felváltva azokat... Azért kell ezt tennünk, mert ezek a torz istenképek valójában az alacsony önbecsülésünkre vannak kihatással, ami viszont visszahat a torz istenképünkre, és következőképpen a kapcsolatunkra Vele: ez pedig újabb negatív ciklus. A helyes istenkép növelni fogja az önbecsülésünket, és segítségünkre lesz abban, hogy jó kapcsolatot építsünk ki Istennel.”²

Az előfeltevés itt az, hogy a keresztyének küzdenek a helyes istenkép megszerzéséért. Ez az evangélium szegényes megértését mutatja ki. Jézus Krisztus „képe a láthatatlan Istennek” (Kol1:15), és Krisztus Lelke lakozik a hívőben. „A kiben pedig nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé” (Rm8:9). Az igazi hívőnek nem lehet hamis istenképe, mert tudjuk, kinek hittünk, és meg vagyunk arról győződve, hogy Ő képes megőrizni a nála letett kincseinket arra a napra (2Tim1:12). A hitetlen az, nem a keresztyén, aki elnyomta az isten igazságát a hamissággal, s akinek hamis az istenképe. A bálványimádónak van torz istenképe, nem annak az embernek, aki Krisztusban él.

A szerzők azt állítják, hogy „a Biblia versei arra emlékeztetnek minket, hogy az engedelmesskedés Isten parancsainak a vétesség érzetét keltheti bennünk... Folytonosan próbálunk Isten kedvében járni, de mégsem érezzük soha, hogy a kedvére tettünk volna – önbecsülésünk leesik a létráról”.³ Nekünk a helyes, biblikus istenképet kell belevinnünk a

---

¹ Ugyanott, 54. oldal

² Ugyanott, 55. oldal

³ Ugyanott, 56. oldal

gondolkodási folyamatunkba. Úgy kell látnunk Istent, mint kegyelmes és könyörületes Atyát, Aki „teljesen és pontosan olyannak fogad el minket, mint amilyenek vagyunk”.¹

A következtetés tehát az, hogy a keresztyéneknek nem szabad összpontosítaniuk az engedelmességre Isten parancsolatainak, mert ezt cselekedve az önbecsülésünk lezuhan. Ezért az önbecsülés megőrzése érdekében inkább Isten kegyelmére kell összpontosítanunk, ami által Ő pontosan olyannak fogad el minket, mint amilyenek vagyunk. A kijelentés, miszerint „teljesen és pontosan olyannak fogad el minket, mint amilyenek vagyunk” figyelmen kívül hagyja azt az igazságot, csak csakis Krisztusban vagyunk elfogadhatóak. S Krisztus azt mondta, hogy ha szeretjük Őt, akkor megtartjuk a parancsolatait (Jn14:15). Az ember, aki keresztyénnek mondja magát, „az ő parancsolatait nem tartja meg, hazug az, és nincs meg abban az igazság” (1Jn2:4).

Itt látjuk az önbecsülés mozgalom kulcs-jellemzőjét: nem tartja mindennél fontosabbnak az engedelmességet Isten parancsolatainak. Ehelyett azt javasolja, hogy Jézus ama parancsa, mely szerint engedelmeskednünk kell Neki, okozhat a keresztyénekben alacsony önbecsülést. A következtetés az, hogy Isten feltétel nélkül szeret minket, így nem igazán törődik vele, hogy vétkezünk-e, vagy sem. Végül is Isten azt szeretné, ha betölthetné a szükségleteinket, megtartana minket a boldogságban, és biztosítaná, hogy jókat érezzünk magunkról. S ha ez az Ő kissé magas mércéinek figyelmen kívül hagyását jelenti, hát legyen úgy. Arra bátorítanak tehát, hogy elhiggyük: Isten pontosan olyanoknak fogad el minket, amilyenek vagyunk, minden bűnünkkel és engedetlenségünkkel együtt.

(iv) Minden keresztyén köteles önmagát szeretni

A szerzők azt állítják: Isten azt akarja, hogy a keresztyének szeressék önmagukat. „Keresztyénekként oly sokszor mondjuk, hogy szeretjük felebarátunkat, de nem fejezzük be a parancsolatot. Azt mondjuk: 'Szeretem őket, és mindent megteszek értük, de nem szeretem önmagam'. Egyszerűen azért fontos megtanulnunk, hogy szeressük önmagunkat, mert Isten is szeret minket.”² Ezért meg kell kérdeznünk önmagunktól: „Mennyire vagyok türelmes önmagammal szemben, mennyire vagyok kedves önmagamhoz, mennyire szoktam haragudni önmagamra, védem-e önmagam, mennyire könnyűnek találok bízni önmagamban, s vajon értékelem-e önmagam annyira, amennyire Isten értékeli engem?”³

Itt látjuk az önbecsülés-mozgalom fókuszpontját – minden rólam szól. Bíznom kell önmagamban, szeretnem kell önmagammat, értékelnem kell önmagammat, mert én vagyok a központ, és Isten csak valahol kívül van, s megtesz minden Tőle telhetőt, hogy boldogan tartson engem. Ez azonban nem a Biblia üzenete. A Szentírás azt tanítja, hogy az Isten képmására teremtett ember számára természetes dolog önmagát szeretni, „mert soha senki az ő tulajdon testét nem gyűlölte” (Ef5:29). Az önbecsülés-dogma azt akarja, hogy szélsőségesen szeressük az énünket, annyira, hogy teljességgel én-központúvá váljunk. Jézus az Őt követőknek azt parancsolta, hogy tagadják meg önmagukat, vegyék fel a keresztségeiket, és úgy kövessék – Ő azt tanítja, hogy mások szükségleteit helyezzük a magunkéi elé.

(v) Alacsony önbecsülés János evangéliumában

Az Insight into Self-Esteem úgy magyarázza a kút melletti asszony történetét János evangéliumának negyedik fejezetében, mint egy alacsony önbecsüléssel rendelkező asszony történetét.⁴ Amit a Biblia elfelejtett nekünk megmondani, az a szerzők szerint nem más, mint az, hogy az asszony alacsony önbecsüléssel nőtt fel, mert „kétségbeesetten kereste azt a

---

¹ Ugyanott, 57. oldal

² Ugyanott, 88. oldal

³ Ugyanott

⁴ Ugyanott, 93. oldal

szerepet és elfogadást, amit a szülei nem tudtak neki megadni. A családi élete nem működött, és a kapcsolata az apjával nem volt túl szoros. Gyakran mondta is neki, hogy nem jó, de soha nem mondta neki azt, hogy 'Szeretlek'.¹ S az anyja, aki elköpött a házasság és gyermekek gondjaiban, keveset adhatott neki.

A János 4 eme pszichológiai magyarázata szerint a belső hangja gyakran nevezte őt „nem szeretettnek”. Nem gondoskodó szülei miatt „az egyetlen mód, ahogyan tudhatta, miképpen érezze magát értékesnek, ha odaadta magát a férfiaknak”. Így aztán „elszigetelt és magányos életet élt, nagy szükségben levő asszonnyá vált, alacsony önbecsülése kihatással volt az életvitelére és elvette minden reménységét... Pont amikor az önbecsülése elérte a legalsó szintet, és azon gondolkodott, meddig bírja még, találkozott egy férfivel.”² S ez volt az a férfi, aki megváltotta őt, de nem a bűneiből, hanem az alacsony önbecsüléséből.

Jézus gyengéden elvette az életét beborító leplet. „A sebek mélyek voltak. Múltbeli sérelmek, múltbeli csalódások. Megértette, hogy olyan emberrel élt, akinek a szeretete nem volt képes felkarolni ama szükségét, hogy értékesnek érezze magát. Valahol, a lényének legmélyén, a sebek és a fájdalmak alatt tudta, hogy ez az ember viszont megteheti... ennek az embernek a szeretete teljességgel más volt... Ez az ember Jézus teljességgel elfogadta őt. Elfogadta őt a sebeinek dacára, sőt pont azok miatt, s az értékesség érzésének meggyőződését, bizonyosságát adta neki életében a legeslegelőször... Értékeltnek, szeretettnek, nagyra becsültnek érezte magát az által az ember által, aki inni kért tőle – s aki ezt cselekedve életet adott neki.”³

A CWR-nek a János 4-ről adott magyarázata megmutatja, hogy miképpen csúri-csavarják el a Szentírást az önbecsülés mozgalom tanításainak alátámasztása érdekében. A Szentírásban természetesen semmi sincs arról, hogy az asszonnyal nem megfelelően bántak a szülei – ez egyszerűen koholmány. S arról se mond egyetlen szót sem, hogy alacsony volt az önbecsülése. A CWR hozzátett a Szentíráshoz azért, hogy látszólag alátámassza az önbecsülésről kialakított hamis dogmáikat.

Figyeljük meg a CWR önbecsüléssel kapcsolatos tanításának eretnek jellegét. Az *Insight* szerint az asszony fő problémája az alacsony önbecsülése volt, nem a bűne. Nincs a magyarázatban megértése annak, hogy bűnös volt, ezért kétségbeesett szüksége volt a bűnből való szabadulásra. Jézust úgy mutatják be, mint Aki az alacsony önbecsülésétől jött őt megszabadítani, s nem azért, hogy megkeresse és megtartsa a bűnösöket. Nincs utalás arra, hogy az asszonynak meg kell térnie, és hinnie kell Krisztusban, mint a világ Üdvözítőjében. Szerintük neki arra van szüksége, hogy értékesnek érezze magát, nem arra, hogy bűnbocsánatot kapjon, és újjászülessen. A CWR szerint az üdvösség az önbecsülésének fejlesztésével szerezhető meg.

Az *Insight into Self-Esteem* egyszerűen csak a keresztyén hit nevében öklendezi vissza az önbecsülés-dogmát. Nem szabad, hogy a keresztyéneket megtévessze ez a hamis tanítás. Keresztyénekként Isten mércéi szerint kell élnünk. Isten-adta lelkiismeretünk van, ami figyelmeztet minket, mikor rosszat cselekszünk. Engedelmeskednünk kell Isten parancsolatainak, és Krisztus evangéliumához méltó életet kell élnünk.

David Seamands, az önbecsülés mozgalom úttörője

David Seamands nagy név a keresztyén tanácsadói mozgalomban, amint azt már láttuk a harmadik fejezetben. Ő a memória gyógyításaként ismert tanácsadásra szakosodott.

Könyve a *Healing for Damaged Emotions*, amit több, mint egymillió példányban adtak el, s több, mint harminc nyelvre lefordítottak, egy, az önbecsülés-dogmát alátámasztó

---

¹ Ugyanott

² Ugyanott, 94. oldal

³ Ugyanott, 96-97. oldal

vitairat. George Verwer írta hozzá az előszót, amiben teljes szívvel dicséri a könyvet. „Nehéz kifejezni, mennyire izgatott vagyok ezzel a könyvvel, valamint azzal kapcsolatosan, ahogyan láttam, miképpen használja az Úr ... Azért imádkozom, hogy ne csak olvasd imádságos szívvel, hanem terjeszd több példányban másoknak is”.¹ James Dobson ugyanolyan lelkesen támogatja: „Dr. Seamands szokatlan érzékenységgel és éleslátással rendelkezik korunk érzelmi stresszeinek vonatkozásában, de különösen az iránt, ahogyan azok a lelki növekedéshez és értelemhez viszonyulnak. Teljes szívvel ajánlom ezt a könyvet a szakembereknek, laikusoknak egyaránt.” Kétség sem férhet ahhoz, hogy ennek a könyvnek a tanításait teljes mértékben felkarolta és támogatta az evangélikál keresztyénység fő vonala.

(i) „Healing for Damaged Emotions” (A sérült érzelmek gyógyítása)

A *Healing for Damaged Emotions* központi témája az, hogy a valódi keresztyéneknek pozitív önbecsülésre van szükségük. Seamands azt állítja, hogy az alacsony önbecsülés a Sátán fegyvere, amellyel a keresztyéneket legyőzött, nyomorult élet megélésére kényszeríti. „Rájönnék, hogy a legerősebb pszichológiai fegyverrel lettek legyőzve, amit a Sátán használ a keresztyénekekkel szemben. Ennek a fegyvernek akkora a hatékonysága, mint egy halálos rakétának. A neve? Alacsony önbecsülés. A Sátán legerősebb pszichológiai fegyvere az alacsonyrendűség, az elégtelenség és az alacsony ön-érték belső érzete.”² Az alacsony önbecsülés képes rákényszeríteni a keresztyéneket, hogy a félelem és a haszontalanság ártalmas köreit róják.³ A Szentírás azonban azt tanítja, hogy a Sátán leghalálosabb fegyvere a megtévesztés, mert ő a hazugság atyja. Az elképzelés, mely szerint az alacsony önbecsülés a Sátán halálos fegyvere, Seamands képzelgéseiből származik.

(ii) A talentumok példázata

Seamands a talentumok példázatát használja fel az alacsony önbecsülés hatásának bemutatására. „Az egy talentumot kapott embert a félelem és az elégtelenség érzése bénította meg. Miután annyira félt a kudarctól, nem fektette be a talentumát, hanem elásta a földbe és megpróbált biztosra menni... Azt tette, amit sokan tennének alacsony önbecsüléssel – semmit.”⁴ Seamands szerint tehát a szolga, aki egy talentumot kapott, azért nem tett semmit, mert alacsony önbecsüléstől szenvedett. A Biblia azonban semmit sem mond az alacsony önbecsüléséről. Az ura gonosz és lusta szolgának nevezi, akit ki kell vetni a külső sötétségre (Mt25:26, 30). A szöveg elmondja, hogy a gonosz az urától félt – a kudarctól való félelem Seamands kiegészítése a szöveghez.

(iii) Az izraeliták és az ígéret földje

Seamands azt mondja, hogy az izraeliták az alacsony önbecsülésük miatt féltek elfoglalni az ígéret földjét. „Az álom készen állt, és Isten is készen állt, de a nép nem áll készen az alacsony önbecsülés miatt. 'Sáskák vagyunk'. Elfelejtették, hogy ők Isten gyermekei. Elfelejtették, kik voltak, és mik voltak.”⁵ Ennek a történetnek az alapján vonja le Seamands az alábbi végkövetkeztetést: „Az alacsony önbecsülésünkben megsemmisítjük Istennek a velünk, mint a hívők közösségével kapcsolatos álmát – mi, akik az Ő testéből valók vagyunk. Mi történt az álmaiddal? Hol van az Isten által eléd helyezett látomás? Mi törte azt össze? A bűneid, a vétkeid és a rossz szokásaid? Kétkedem benne. Az álmod valószínűleg

---

¹ David Seamands, *Healing for Damaged Emotions*, eredeti előszó

² Ugyanott, 46. oldal

³ Ugyanott, 54. oldal

⁴ Ugyanott, 47-48. oldal

⁵ Ugyanott, 50. oldal

azért késett, vagy semmisült meg, mert a Sátán vett rá téged arra, hogy úgy gondolkodj önmagadról, mint holmi sáskáról, vagy hernyóról.”¹

A Szentírás más magyarázatot ad erre az eseményre. Az izraeliták a hitetlenségük miatt elvetették Istent és Mózeszt, az ő prófétáját, s más vezetőt akartak választani a visszatéréshez Egyiptomba. Mózes megvallotta a nép nagy vétkét és imádkozott Istenhez, hogy bocsássa meg a hitetlenségnek ezt a hatalmas bűnét. S az Úr ezt mondta Mózesnek: „Meddig tűrjek e gonosz gyülekezetnek, a mely zúgolódik ellenem? Hallottam Izrael fiainak zúgolódásait, a kik zúgolódnak ellenem!” (4Móz14:27) Mindazok, akik zúgolódtak Isten ellen a pusztában történő meghalásra ítéltettek. A Szentírás nem említi az önbecsülést. A történet Izrael lázadásáról és hitetlenségéről szól. Nem nehéz észrevenni, hogy a Szentírással visszaélnék, és azt mondatják Vele, amit világosan nem mond. Seamands azért csürtecsavarta el a Szentírást, hogy bibliai alátámasztás csikarjon ki belőle az önbecsülés-dogma számára.

(iv) Három nagy parancsolat

Az önbecsülés-dogmának a Szentírásból történő alátámasztása végett további kétségbeesett erőfeszítéssel állítja Seamands, hogy Krisztus azt parancsolja: szeressük önmagunkat. „A nagy parancsolat az, hogy egész lényünkkel szeressük Istent. A második parancsolat az első kiterjesztése – hogy úgy szeressük felebarátunkat, mint önmagunkat. Itt azonban nem két, hanem három parancsolattal van dolgunk: szeressük Istent, szeressük önmagunkat, és szeressünk másokat. A második helyre teszem az ént, mert Jézus a helyes önszeretetet tette meg a felebarátaink iránti helyes szeretet alapjának. Nevezzük ezt akár önbecsülésnek, akár ön-értéknek, nyilvánvalóan ez a mások iránti keresztyén szeretet alapja. S ez pontosan az ellenkezője annak, amit sok keresztyén hisz.”² Seamands ismét visszaélt a Szentírással. Megdöbbenő, hogy Seamands három parancsolatot állít abban az igeszakaszban, ahol Krisztus hangsúlyosan kijelenti, hogy csak kettő létezik, s jelezte, hogy a második az elsőhöz hasonló. Ezt az igeverset mégis gyakorta idézik az önszeretet dogmájának alátámasztására. A Biblia komolyan figyelmeztet bennünket arra, hogy a hamis tanító egyik jellemzője a Szentírás szavainak kiforgatása.

Seamands végső csapása azt a bámulatot egyetemesítést teszi, hogy maguk a szülők az alacsony önbecsülés fontosabb okainak egyike. Konkrétabban „az általuk a külső kifejezéseiken, hangszíneiken, viselkedésükön, szavaikon és cselekedeteiken keresztül küldött, rólad szóló üzenetek”.³

James Dobson és a Focus on the Family

Dobson megnyugtató pszichológiai tanácsadásának közepe az önbecsülés-dogma iránti mély elkötelezettség. Azt a megdöbbenő kijelentést teszi, hogy „az önbecsülés hiánya a pszichiátriai rendellenességek több tünetét produkálja, mint bármely más, eddig felismert tényező”.⁴ Dobson az önbecsülés abszolút fontosságát a szolgálata központi üzeneteként hangsúlyozza ki. „Ha receptet írhatnék a világ asszonyainak, valamennyit egy egészséges adag önbecsüléssel és személyes értékkel látnám el (naponta háromszor beveendő a tünetek megszűnéséig), s kétségem sincs arról, hogy erre van a legnagyobb szükségük.”⁵ Dobson szerint az év legféltve őrzöttebb titka az, hogy a nők silányabbnak érzik magukat. Ennek az állításnak az alátámasztása végett meséli el egy kívülről magabiztosnak látszó asszony

---

¹ Ugyanott

² Ugyanott, 72. oldal

³ Ugyanott, 60. oldal

⁴ James Dobson, *Confident, Healthy Families*, Kingsway, 1987, 73-74. oldal

⁵ James Dobson, *What Wives Wish their Husbands Knew About Women*, 33. oldal

történetét, aki tanácsadásra jött hozzá, és „több mint egy órán át sírt, ahogyan megpróbálta kifejezni az alantasság kifejezhetetlen fájalmát”.¹ A kisebbségi komplexus, amitől Dobson állítása szerint a legtöbb nő szenved, vezet el az alacsony önbecsülésükhöz.

Dobson még tovább is megy az alacsony önbecsülés Amerikában dúló járványával kapcsolatos állításaival. Nemcsak a nők, de az amerikaiak többsége is alacsony önbecsüléssel rendelkezik, s ennek komoly kihatásai vannak az amerikai kultúra stabilitására, „mert az egész társadalom egészsége függ attól a könnyedségtől, amivel az egyes tagjai képesek megszerezni a személyes elfogadottságot. Azaz, valahányszor az önbecsüléshez szükséges kulcsok látszólag elérhetetlenek az emberek nagy része számára, mint például a huszadik századi Amerikában is, akkor széles körben elterjedt mentális megbetegedés, neurózis, gyűlölet, alkoholizmus, kábítószeresítés, erőszak és szociális zűrzavar üt fel biztosan a fejüket. A személyes érték nem olyasvalami, amit az emberek szabadon felvehetnek, vagy elvethetnek. Rendelkeznünk kell vele, s mikor elérhetetlen, mindenki szenved.”² Ez megdöbbentő, mert Dobson ellentmond Krisztus tanításainak, Aki azt mondta, hogy belülről, az ember szívéből származnak a gyilkosságok, gonoszságok, gőg, és a mindenféle bűn. Az elképzelést, mely szerint az erőszak, a gyűlölet és a szociális zűrzavar oka az alacsony önbecsülés, a Szentírás nem támasztja alá.

Dobson az alacsony önbecsülésre, mint egyetemes átokra tekint, ami az emberiség egészére kihat. Azt írja, hogy „az alacsony önbecsülés az emberiség egész családjára nézve fenyegetés, mely kihat a gyerekekre, az ifjúságra, az idősekre, a társadalom valamennyi szociális-gazdasági szintjére, minden nemzetségre, és etnikai kultúrára. Képes elnyelni bárkit, aki úgy érzi, hogy mások szemében nem tisztelt.”³ Dobson evangéliumában az alacsony önbecsülés váltotta fel a bűnt az emberiség problémájaként – mert mindenkinek alacsony az önbecsülése, és mindenki képtelen jót gondolni önmagáról! Az ő szolgálat az emberiség megmentése az alacsony önbecsülés átkától.

(i) Önbecsülés gyermekeknek

A Focus on the Family honlapján kutakodva több, mint ezer hivatkozást találtunk az önbecsülésre. A honlap emlékezteti a szülőket arra, hogy a serdülőkorú lányok, főleg, ha alacsony az önbecsülésük, áldozatul eshetnek a fiúk hirtelen megnövekedett érdeklődésének. „A szülőknek még ez előtt beszélgetniük kell a gyermekeikkel a szexuális viselkedésről, mivel azok a fiatalok, akik az élet korai szakaszában fejlesztenek ki egészséges önbecsülést, tipikusan jobban képesek keresztelnavigálni a felnőttkor háborgó vizein.” Ez az elképzelés a világi szex-oktatásból származik – azt tanítja, hogy az alacsony önbecsülés az egyik fő oka a nem kívánt tinédzser-terhességeknek. A Szentírás nem azt tanítja, hogy törekednünk kell a gyermekeink önbecsülésének fejlesztésére azért, hogy megvédjük őket az erkölcsi veszélytől, hanem azt, hogy szorgalmasan kell tanítanunk őket Isten törvényére (5Móz6:7).

Dobson azt tanácsolja a szülőknek, hogy helyesléssel építsék gyermekük önbecsülését. „A tinédzserkorba lépni készülőknek nagyon sok támogatásra van szükségük otthon, hogy elkerülhessék az önbecsülésük lábbal tiprását, mikor a serdülőkorba lépnek. Kövesd az alábbi tippeket és segítsd a gyermeked „kiválóságát” a közbenső években. Helyeselj, helyeselj és helyeselj, kapd el a gyermekedet, mikor valami jót tesz, és dicsérd meg érte. Hangsúlyozd a pozitív tulajdonságait, és viselkedéseit. Légy konkrét a dicséreteiddel: 'Értékellek, mert...', 'Örömmel láttalak...', 'Köszönöm, hogy...'. Értékelni annyit jelent, mint 'értékben növelni'. A szóbeli dicséreted növeli majd gyermeked önbecsülését. Ugyanakkor az állandó kritika

---

¹ Ugyanott, 36. oldal

² James Dobson, *Confident, Healthy Families*, 67. oldal

³ James Dobson, *What Wives Wish their Husbands Knew About Women*, 24. oldal

csökkenti majd azt.” Ez a tanács vérlázítóan engedékeny, és teljességgel bibliaellenes. A szülőknek kötelességük gyakoroltatni a gyermekeiket az Úr fegyelmében és tanításában.

(ii) Az alacsony önbecsülés terhe

Dobson ezekkel a szavakkal magyarázza az alacsony önbecsülés terhét. „Egy meghajlott, megfáradt utazót szeretnék lefesteni. Vállára tenném az egyik végét egy mérföldnyi hosszúságú láncnak, amihez a vashulladék tonnái, régi kerekek, és mindenféle szemét van rögzítve. A hulladék minden egyes darabjára fel van írva valami megalázó dolog – egy kudarc – egy megszorultság – egy elutasítás a múltból. Az utazónak megengedték, hogy megszabaduljon a láncból, és attól a nehéz tehertől, mely megbénítja és kimeríti, de ő valamiképpen meg van arról győződve, hogy vonszolnia kell azt egész életében. Ezért nagy nehezen továbbindul, mély barázdát vágva maga után a földbe, ahogyan halad előre.”¹

Dobson leírása nagyon úgy hangzik, mint a bűnnek ama terhe, amit a Vándor cipelt magával, mielőtt feljutott volna a Golgotára. Ez nagyon jelentős, mert Dobson evangéliumában az alacsony önbecsülés vette át a bűn helyét. Az embernek nem a bűn, hanem az alacsony önbecsülés láncaitól kell megszabadulnia. Azok, akik megtapasztalják Dobson üdvösségi üzenetét, örömmel énekelhetik:

*Láncaim leestek, szívem megszabadult,
Önbecsülésem magas, magamnak élek!*

James Dobson's Gospel of Self-Esteem & Psychology (James Dobson önbecsülés-, és pszichológia-evangéliuma) című könyvükben Martin és Deidre Bobgan leírják Dobson hatalmas befolyását a pszichológia és az önbecsülés tanainak behozatalában az egyházba. Miközben elismerik, hogy vannak pozitívumok Dobson szolgálatában (én ugyan nem találtam egyet sem), Bobganék azt állítják, hogy „konkrét tanításainak nagy része valójában világi pszichológiai elmélet-fabrikálóktól származik, akiknek a véleménye istentelen alapokon nyugszik. Így Dobson a Bibliát szentesítésként használja a bibliaellenes eszmék terjesztésére a gyanútlan olvasók és hallgatók között. A pszichológia használata az emberek megsegítésére elhomályosítja a Szentírást a Focus on the Family szervezetében. Az önbecsülés és a pszichológia a két fő tolóerő, melyek gyakorta helyettesítik a bűnt, az üdvösséget és a megszentelődést. Ez egy másik evangélium.”² Bobganék hozzátehetnék volna, hogy a Szentírás figyelmeztet: még ha egy mennyből jött angyal „hirdetne is néktek valamit azon kívül, a mit néktek hirdettünk, legyen átok” (Gal1:8).

A keresztyén önbecsülés-dogma summája

Az alábbiak az önbecsülés keresztyén változatának kulcspontjai:

1. A keresztyén önbecsülés-dogma központi premisszája az, hogy az evangélium fő célja nem más, mint hogy rávezessen, legyen jó véleményünk önmagunkról, s ezáltal boldoggá tegyen. A Szenvedést, mint a keresztyén élet részét nem fogadják el. „Mert néktek adatott az a kegyelem a Krisztusért, nemcsak hogy higgyetek Ő benne, hanem hogy szenvedjétek is Ő érette” (Fil1:29).

2. A keresztyén tanácsadó mozgalom a világi humanizmus bölcsességét követve egyetért azzal, hogy a szociális és a viselkedési problémák fő oka az alacsony önbecsülés, nem a bűn.

¹ James Dobson, *Confident, Healthy Families*, 75. oldal

² Martin és Deidre Bobgan, *James Dobson's Gospel of Self-Esteem & Psychology*, EastGate Publishers, 1990, 8-9. oldal

3. A keresztyén tanácsadó mozgalom égbekiáltó módon visszaél a Szentírással, hogy igazolja, miért támogatja az önbecsülés-dogmát a keresztyén egyházban.

4. A keresztyén tanácsadó mozgalom, követve a világi önbecsülés mozgalom vezetését, pejoratív módon írja le a lelkiismeretet a szüleink hangjaként olyannak, ami abszolút, rugalmatlan erkölcsi mércéket állít fel, melyek a kudarcot éreztetik velünk és hozzájárulnak alacsony önbecsülésünkhöz. Valójában azt mondják nekünk, hogy nem szabad a lelkiismeretünkre hallgatnunk.

5. A keresztyén önbecsülés mozgalom egyik alátámasztó tétele, hogy önfogadásra, ezzel együtt egészséges önbecsülésre „a saját mércéinknek megfelelően élve”¹ teszünk szert. Ha a tőlünk telhető legjobbat tesszük, az elégséges a jó önbecsüléshez. Ebből arra következtetnek, hogy Isten erkölcsi törvénye az alacsony önbecsülés fő oka.

6. A keresztyéneket tanítani kell arra, hogy szeressék önmagukat. Hatalmas a hangsúly rajtam és a szükségleteimen. A legfontosabb dolog az életben az, hogy jókat érezsek magamról, és boldog legyek. Az önmegtagadást soha nem említik, a fegyelemről nincs szó.

A keresztyén önbecsülés tana egyenesen a világi pszichológia eszméiből származik, és alapvetően bibliaellenes. Eretnek tanítás ez, melyet az egyházba a keresztyén tanácsadó mozgalom és a népszerű keresztyén tanítók vittek be.

---

¹ Ugyanott, 5. oldal

14. fejezet: Az önbecsülés-dogma a Szentírás fényében

Az előző két fejezetben láttuk az önbecsülés-dogma világi magyarázatát, valamint a keresztyén tanácsadó mozgalom által hirdetett hamis nézeteket. Arra a következtetésre jutottunk, hogy a keresztyén önbecsülés mozgalom egyenesen a világi pszichológia eszméiből vette az üzenetét, és alapvetően bibliaellenes. Most a Szentíráshoz kell fordulnunk, hogy megértsük: mennyien lettek félrevezetve az egyházban.

Humanista pszichológián alapul

A Szentírás nem említi az önbecsülést – ez a fogalom Maslow és Rogers humanista pszichológiájából emelkedett ki. Ezért meg kell értenünk, hogy az önbecsülés-dogma teljes mértékben a világi humanizmus alkotása. S ebbéli minőségében tagadja az élet lelki dimenzióját, nem fogadja el Isten erkölcsi törvényét, és természetesen nem érti meg, hogy Isten törvénye bele van írva az ember szívébe (Rm2:12-16). Sőt mi több, nem fogadja el az ember bukott természetét sem, és nem fogja fel, hogy az újjá nem született ember a bűn rabszolgája. Ehelyett úgy tekint az emberekre, mint lényegében jó, független, szükségben levő egyedekre, akik folyamatosan próbálják kielégíteni a biztonsággal, az önértékeléssel és a jelentőséggel kapcsolatos pszichológiai szükségleteiket. Siralmas kudarcot vall tehát az emberi viselkedés magyarázataként.

A pszichológusok azt mondják nekünk, hogy már a bűnről való beszéd is elszomorítja az embereket, és rossz az önbecsülésünk számára. Linleigh Roberts, a Biblical Foundations igazgatója kiemeli azt a dolgot, hogy sok pszichológus és pszichiáter „módokat agyaltak ki a probléma [a bűn problémája] megkerülésére, vagy legalábbis arra, hogy elvonják attól a figyelmet. Azok pedig, akik a bibliai megközelítést alkalmazzák, és szemtől szembe mennek a problémával, nem népszerűek még a keresztyén körökben sem”.¹ Nem meglepő tehát, ha mind a humanista pszichológusok, mind a keresztyén tanácsadó mozgalom úgy döntöttek, hogy lecserélik a bűn lelki problémáját az alacsony önbecsülés pszichológiai problémájával. Meglepő viszont a keresztyének nagy száma, akik boldogan beszélnek az alacsony önbecsülésről, de vonakodnak beszélni a bűnről.

Az ember bukása és az önbecsülés

Az embernek a Genézis 3. fejezetében leírt bukása segít megértenünk az önbecsülés-dogma gyökereit. Az Édenkertben, miután Ádám és Éva ettek a tiltott gyümölcsből, szégyelltek magukat, féltek, vétkesnek és mezítelennek érezték magukat, majd fügefalevelekkel takarózva elbújtak Isten elől (1Móz3:7-10). Ennek az eseménynek a pszichológiai leírása Ádám és Éva mély szégyen-, félelem- és vétkekességérzéseit, valamint a fügefalevéllel való takarózásukat és elbújásukat Isten elől az Édenkert fái között annak bizonyítékaként magyarázná, hogy a tiltott gyümölcsből való evés kihatott az önbecsülésükre. S mikor Isten elővonta őket a kertből, önbecsülésük hatalmas csapást szenvedett el. Az emberi önbecsülés itt bizonyára a legalacsonyabb pontjára került. Az önbecsülés-dogma elméjében Ádám és Éva alacsony önbecsülésének oka Isten ésszerűtlen és rugalmatlan parancsa volt (ne egyél a jó és a gonosz tudásának fájáról). Látjuk tehát, hogy az alacsony önbecsülés kiváltó oka valójában az a hatás volt, amit Isten erkölcsi törvénye gyakorolt a lelkiismeretünkre. A gyógyszerre ennek az, ha figyelmen kívül hagyjuk Isten parancsait. Végül is, miért kellene

---

¹ Linleigh Roberts, *Let Us Make Man*, Banner of Truth, 2001-es reprint, 17. oldal

Ádámnak és Évának bűnösnek érezni magukat csak azért, mert úgy döntöttek, hogy esznek az ízletes gyümölcsből a kert egyik fájáról?

A Szentírás viszont azt tanítja, hogy Ádám és Éva azért szégyenkeztek és érezték magukat bűnösnek és meztelennek, mert Isten ellen vétkeztek, nem engedelmességgel az Ő parancsának. Szégyen-, bűn- és meztelenség-érzetük a vétkük következménye volt – tudták, hogy nem engedelmességgel Istennek, és a lelkiismeretük zavarta őket annyira, hogy elrejtöztek Isten előtt már azelőtt, hogy Isten kérdőre vonta volna őket a bűnükéről. S Ádám és Éva még a szüleit sem hibáztathatta a lázadó viselkedésük miatt! Noha Ádám megpróbálta Évát hibáztatni, Éva pedig a kígyót, Isten világossá tette, hogy mindketten felelősek a cselekedeteikért. Saját szabad akaratukból döntöttek úgy, hogy nem engedelmességgel Istennek. Az ok, amit az önbecsülés-dogma alacsony önbecsülésnek nevez, nem a szüleink, vagy a velünk rosszul bánó más emberek, hanem az engedetlenség Isten Ígétével szemben.

Isten-adta lelkiismeretünk

Miután Isten beírta a törvényét a szívünkbe, s adott nekünk lelkiismeretet, hogy figyelmeztessen a rossz cselekedeteinkre, tudjuk, hogy bizonyos cselekedetek rosszak. Az önbecsülés-dogma helyesen ismeri el a lelkiismeret szerepét, vagy ahogyan ők nevezik, a belső hang felszólítását a fő tényezőnek, amiért vétkesnek érezzük és szégyelljük magunkat, ha rosszat teszünk. Ebből következik, hogy az Isten-adta lelkiismeretünk hatalmas probléma az önbecsülés mozgalom számára, mivel nagyon nehéz rávenni a bűnös férfiakat és nőket, hogy jó véleménnyel legyenek magukról. Ezért igyekszik rávenni minket az önbecsülés-dogma arra, hogy ne figyeljünk a lelkiismeretünkre, mert ha ezt tesszük, rosszul és vétkesnek érezzük magunkat. Ugyanezen okból hevesen ellenzi az abszolút erkölcsi szabályokat is, mint amilyen a Tízparancsolat, s azt tanácsolja nekünk, hogy ne vegyük figyelembe a „szükséges”-eket, „kell”-eket, és „ne”-ket, amiket a szüleinktől, vagy az egyháztól tanultunk.

A megoldás az emberiség problémájára

A világi pszichológia azt tanítja, hogy a megoldás az emberiség mélyen gyökerező problémájára az önbecsülés fejlesztése. Az első lépés a megszabadulás a „szükséges”-ektől és a „kell”-ektől, ezzel megszabadít minket az erkölcsi kötelezettségektől. Arra igyekszik rávenni, hogy vessük el Isten tekintélyét, és helyettesítsük azt a magunkéval. Arra buzdít, hogy higgyünk benne: érzéseinknek, preferenciáinknak, és véleményeinknek kell a viselkedésünket irányító tényezőnek lenni. Ha jól érezzük magunkat valamit cselekedve, akkor annak jónak kell lennie. Arra igyekszik rávenni, hogy vessük el az abszolút erkölcsi törvény elképzelését, mint holmi ódivatú bigottságot, amit többé már senki sem fogad el. Minden szabálynak rugalmasnak kell lennie, s figyelembe kell venni a körülményeinket, valamint azt, hogy miképpen érezzük magunkat.

A következő lépés az önbecsülés fokozására a meggyőzésünk arról: érezzük jól magunkat, függetlenül a viselkedésünktől. Arra tanítanak, hogy fogadjuk el önmagunkat bűnös viselkedésünktől függetlenül. S a szülőknek meg kell erősíteniük a gyermekeiket, mint elfogadottakat és szeretetteket függetlenül attól, milyen rosszul viselkednek. Nem szabad lennie fegyelemnek, kritikának, vagy helyesbítésnek, nem éreztethetjük a gyermekeinkkel, hogy rossz volt a viselkedésük, mert az sértené az önbecsülésüket. A fegyelem a másik ódivatú elképzelés, ami valószínűleg oka az önbecsülési problémáknak. Az önbecsülés-dogma új módja a jóváhagyás, jóváhagyás, jóváhagyás, akárhogy is viselkedik a gyermek.

Az utolsó lépés a bűnös ember számára az önmegvalósítás. A humanista pszichológia azt tanítja, hogy az emberek rendelkeznek önmagukban a képességgel arra, hogy valóban beteljesedett egyének legyenek, akik elérik a boldogságot, a szándékaikat és céljaikat Isten

nélkül is. Így az önbecsülés-dogma valódi agendája az, hogy rávegye a bűnös férfit vagy nőt: érezzenek jókat a bűneikről. Akkor érvük el az egészséges önbecsülést, mikor figyelmen kívül hagyjuk Isten törvényét, megtanuljuk élvezni a bünt, és jókat érzünk azzal kapcsolatosan. Mindabban, amit megírtak és tanítottak akár keresztyének, akár világiak az önbecsülésről, egy szó sem esett soha arról, hogy az ember alacsony önbecsülésének fő oka Isten erkölcsi törvénye, ami elítéli a bűnös viselkedést.

A bibliai megoldás az, hogy az ember új szívet kap, ami új emberré teszi őt Krisztusban. A kereszten Krisztus bűnné lett értünk, hogy nekünk meg lehessen bocsátani és meg lehessen minket szabadítani a bűn rabszolgaságából. „Láncaim [a bűn láncai] leestek, szívem megszabadult [a bűn rabszolgaságából], felemelkedtem, kiléptem és követtelek [Krisztust, a Megváltómat]”. S a Megváltó azt parancsolja az Őt követőknek, hogy tagadják meg önmagukat, vegyék fel naponta a keresztyeiket és kövessék Őt. Az én megtagadása azt jelenti, hogy *nem* a saját érdekeink az elsők, hanem a Krisztus iránti odaszántságunk. A keresztye felvétele azt jelenti, hogy készen állunk szenvedni az evangéliumért. Jézus mondta: „valaki pedig elveszti az ő életét én érettem és az evangéliumért, az megtalálja azt” (Mk8:35). Krisztus útja az önfeláldozás és az önmegtagadás. Pál apostol mondta: „még az én életem sem drága nékem, csak hogy elvégezhessem az én futásomat örömmel, és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól” (Csel20:24).

A keresztyén önbecsülés mozgalom ostobasága

Láttuk, hogy az önbecsülés dogma a humanista pszichológia termékeny talajában ver gyökeret. A keresztyén önbecsülés mozgalom ostobasága abban rejlik, hogy megkísérelte integrálni a humanista pszichológia világi elképzeléseit Krisztus evangéliumával. Azok, akik az önbecsülés-dogmát Krisztus nevében terjesztik, modern gnosztikusok, akik az emberek pszichológiai elméleteire építették fel a teológiájukat. Isten Ígését felhígították és manipulálták annak érdekében, hogy pszichológiai spekulációkat támasszanak alá. A keresztyén önbecsülés mozgalom az istentelen emberek hamis elképzeléseit szivárogtatja be az egyházba.

A keresztyén önbecsülés mozgalom egyik jellemzője a bűnről alkotott lebecsülő nézetet. Valóban alig használja ezt a szót, mert fél, hogy megsérti a törekeny önbecsülésünket. A CWR szerint „ha a mércéink „olyan magasak, hogy szinte elérhetetlenek, azzal eleve kudarcra ítéljük magunkat”.¹ Az abszolút törvények kényelmetlenek, mert nehezen teszünk eleget nekik, és az rossz érzéseket vált ki belőlünk. A megoldás az, hogy olyan mércéket válasszunk, melyek realisták és elérhetőek. Emlékeznünk kell arra, hogy amíg a tőlünk telhető legjobbat tesszük, hogy *a saját mércéink* szerint éljünk, addig Isten is elégedett. A CWR így magyarázza: „Közülünk a legtöbbben akkor szerzik meg az önfogadást, ha *a saját mércéink* szerint élünk”.²

A „keresztyén” önbecsülés-dogma engedékeny istene arra vágyik, hogy kielégítse az emberi szív szükségleteit és vágyait. Örül, ha kielégítheti szükségleteinket, és szeret velünk jókat éreztetni önmagunkról, függetlenül attól, hogy miket. Ügyel rá, hogy ne szabjon túl magas mércéket, vagy túl bonyolultakat, melyeket nehéz teljesíteni. Ő olyan isten, aki az egész emberiség vonatkozásában „elégleges a megtartásra” az alacsony önbecsüléstől. S ha ismernénk az igazságot, nos, ő valójában nem is gyűlöli a gonoszt és a bünt annyira, mert teljességgel elfogad minket pontosan olyanoknak, amilyenek vagyunk. Azt parancsolta, hogy szeressük önmagunkat, és ő is szeret feltétel nélkül mindenkit, függetlenül a viselkedésétől.

---

¹ Chris Ledger és Wendy Brand, *Insight into Self-Esteem*, Waverley Abbey Insight Services, CWR, Surrey, 2006, 43. oldal

² Ugyanott, 5. oldal

Mi a valódi biblikus válasz az alacsony önbecsülésre? Keresztyénekként nem fogadhatjuk el az önbecsülés dogmáját, ezért nem fogadhatjuk el az alacsony önbecsülés pszichológiai címkéjét sem. Valójában, a címke elfogadása a világi humanizmus és a keresztyén tanácsadói mozgalom hamis tanításának hallgatólagos elfogadását is jelentené. A keresztyéneknek nem szabad áldozatul esniük az önimádat kultuszának, mely most elárasztja a nyugati társadalmat. A keresztyének számára rossz, ha felugranak az önbecsülés zenészeinek szekerére, mert az elviszi az embereket Krisztus evangéliumától.

A Biblia sokféleképpen írja le egy keresztyén helyzetét. A keresztyén új ember Krisztusban. Kiválasztatott Krisztusban a világ felvettetése előtt, hogy szent és feddhetetlen legyen Isten előtt. Bocsánatot nyert bűnös, aki Krisztus drága vére árán lett megváltva. Isten örökbe fogadott gyermeke. „Lássátok milyen nagy szeretetet adott nekünk az Atya, hogy Isten fiainak neveztetünk!... Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk Ő hozzá; mert meg fogjuk őt látni, a mint van.” (1Jn3:1-2) A keresztyén a Szentlélekkel van elpecsételve, ami által bejárása van Isten, az Atya jelenlétébe. Ő Jézus Krisztus tanítványa, Krisztus hadseregének katonája, Mesterének szolgája. A keresztyént Isten megbecsüli, mert Krisztusban, a dicsőség Királyában van. Tagja a választott nemzetségnek, királyi papságnak, szent nemzetnek (1Pt2:9). Pál apostol szerint felettébb diadalmaskodunk, Az által, a ki minket szeretett (Rm8:37).

Pál filippibeliekhez írott levelének kulcs-figyelmeztetése az, hogy Krisztushoz hasonló gondolkodásúaknak kell lennünk – egyívásúaknak, mert Krisztus a mi példánk. Krisztus magatartása az alázatosság volt. Noha isteni személy, a dicsőséges Istenség második Személye, nem tekintette zsákmánynak az Istennel való egyenlőségét, hanem megalázta Magát, mikor emberi testet öltött. Önmagát kiüresítette, egy szolga szerepének elvállalásával alázta meg Magát. Alázatát bemutatta a tanítványok lábainak megmosásával, példát mutatván nekünk ezzel. De Jézus még tovább is ment, mikor a szégyenteljes kereszthalálig alázta meg Magát. Isten, az Atyja iránti engedelmisségében eltúrta a kereszt szégyenét, hogy beteljesítse Isten dicsőséges üdvtervét. S azt parancsolja a tanítványainak, hogy legyenek hasonló gondolkodásúak. „Öltözzetek föl azért mint az Istennek választottai, szentek és szeretettek, könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést” (Kol3:12). Az elme alázatosságával kell másokat többnek tartanunk önmagunknál. Nem a magunk, hanem mások érdekeit kell szem előtt tartanunk (Fil2:4).

Krisztus alázatos volt, és arra buzdította a tanítványait, hogy legyenek alázatosak a gondolkodásukban. Miután Krisztus gondolkodásával rendelkezünk, nekünk is alázatosaknak kell lenni, meg kell becsülnünk másokat, és az ő érdekeiket kell szem előtt tartanunk, nem a magunkéit. Krisztus valódi tanítványa nem keresi a maga önbecsülését. Utolsó nyilvános imájában Krisztus arra tanította a tanítványait, hogy „A ki szereti a maga életét, elveszti azt; és a ki gyűlöli a maga életét e világon, örök életre tartja meg azt” (Jn12:25). Azok, akik Jézust követik, nem azzal töltik az idejüket, hogy önmagukat tanulják szeretni. Az elképzelés, miszerint a keresztyénnek egészséges önbecsülésre kell törekedni, ellentétes Krisztus tanításával. A keresztyén tanácsadó mozgalom tanítása, miszerint kedvesnek kell lennem magamhoz, óvnom kell magamat, fennköltten kell gondolkodnom magamról, bíznom kell magamban, engem állít a központba. Ez nem Krisztus gondolkodása, ez anatómia a keresztyén hit számára.

Isten, az Atya nagyon felmagasztalta az alázatos Krisztust, és minden név felett álló nevet adott neki, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon. Az Úr Jézus Krisztus tehát nem magasztalta fel Önmagát, ezt az Atya tette meg. Hasonlóan Krisztus alázatos tanítványa sem fogja soha keresni a maga önbecsülését, mert ő Jézus Krisztusban, az ő Urában fog felmagasztaltatni. Ez az igazi megbecsülés Isten, a mi Atyánk szemében. Krisztus bennem a dicsőség reménysége.

15. fejezet: Záró megjegyzések

Ebben a könyvben két kérdést tettünk fel: Vajon a tanácsadás, ahogyan a keresztyén tanácsadó mozgalom folytatja, törvényes része a keresztyén szolgálatnak? S vajon az egyháznak hasznos lesz, ha integrálja a „pszichológiai igazságot” és a Szentírást? Azok, akik a keresztyén tanácsadást támogatják, azt állítják, hogy a bibliai igazság és a pszichológiai igazság integrálása elvezet az ember alkatának, valamint annak jobb megértésére, hogy miképpen segítsünk a belső sebektől, a depressziótól és az érzelmi problémáktól szenvedőkön. Megvizsgáltuk azokat az elképzeléseket és feltételezéseket, melyek a keresztyén tanácsadás színpadának háttérében húzódnak meg, s feltártuk a Szentírás és a pszichológia integrálása mellett téves érveket. Ezt cselekedve lelepleztük azokat a világi, istentelen gyökereket, melyekből a keresztyén tanácsadás kisarjadt, s kimutattuk az önbecsülés-dogma mögött álló hamis elképzeléseket.

A keresztyén tanácsadás sötét oldala

A keresztyén harc e kor sötétségének uralkodói, a gonoszságnak a magasságban levő lelki seregei ellen folyik (Ef6:12). Ezért kapják a keresztyének azt a figyelmeztetést, hogy ne adjanak helyet az ördögnek, a nagy megtévesztőnek (Ef4:27). Az övé a sötétség királysága. S bár a Sátán a sötétség fejedelme, sikerrel jelenik meg a világosság angyalaként (2Kor11:14). Isten saját népe a sötétségből Krisztus csodálatos világosságára kapott elhívást (1Pt2:9). Így mint a világosság gyermekeinek, „ne legyen közösségünk a sötétségnek gyümölcstelen cselekedeteivel, hanem inkább meg is fedjük azokat” (Ef5:11).

Felfedtük a keresztyén tanácsadó mozgalom sötét oldalát, ami azon az alapon épült fel, amit a pszichoterápia óriásai raktak le. Megvizsgáltuk az ostoba spekulációkat, melyek ezeknek az istentelen embereknek a megsötétedett elméiből származtak. Freud elképzelését a tudattalanról arra használják, hogy elmagyarázzák: az emberek azért szenvednek a depressziótól, mert elnyomták a szüleikkel szemben érzett haragjukat. Adler elképzelése a „képzelt” végcélról a feltételezések szerint segítette a keresztyén tanácsadóknak az emberi viselkedés megértésében. Rogers irányításmentes tanácsadását kritikátlanul fogadták el a keresztyén tanácsadók a legjobb módszernek annak eldöntésére, hogy az asszonyok vállalják-e az abortuszt, vagy sem. Ellisnek a bibliai abszolútumokat aláaknázó racionális emotív magatartás-terápiáját használják a táplálkozási rendellenességekkel küzdő emberek megsegítésére. Maslow elmélete arra ösztönzi az embereket, hogy egészséges önbecsülésre van szükségük, hogy jelentősnek és biztonságban érezzék magukat. Ezekben az embereknek a tanításai azonban tisztán ostobaságok, mert „járnak az ő elméjüknek hiábavalóságában, kik értelmökben meghomályosodtak, elidegenültek az isteni élettől a tudatlanság miatt, mely az ő szívök keménysége miatt van bennök” (Ef4:17-18).

A kegyelem evangéliumánál többet

A keresztyén tanácsadó mozgalom mögötti gondolkodásmód többre vágyik, mint amennyi a keresztyén evangéliumban kijelentetett. Hallottuk Larry Crabb állítását, mely szerint a keresztyéneknek pszichoanalitikusra van szükségük annak a bűnnek a beazonosításához, mely mélyen a tudattalan elméjük vízvonala alatt rejlik. Crabb szerint a keresztyéneknek többre van szükségük, mint amennyit az elkoptatott közhelyek kínálnak Istennek és az Ő Ígésének a hatalmáról. Azt akarja, hogy az egyház fogadjon el egy olyan tanácsadói modellt, mely megkönnyíti azt a mélyenszántó változást, amire a keresztyéneknek szüksége van. Azt tanítja, hogy a keresztyén tanácsadás elvezet majd a lelki és érzelmi

felnőttiség hatalmas növekedéséhez a gyülekezeteinkben (lásd a Larry Crabbról szóló fejezetben).

A keresztyén tanácsadó mozgalom szíve „visszatért Egyiptomba”, mert többé már nem elégszik meg a kegyelem evangéliumával. Pont ahogyan az izraeliták vágytak az egyiptomi húsosfazekakra a vándorlásuk során az ígéret földje felé, úgy vágyik a tanácsadó mozgalom a pszichológia világából jövő csábító tanításokra. S a pszichológiai terápiák olyannyira elfogadottá váltak a kortárs keresztyén gondolkodásban, hogy azokat valóban a hit részének tekintik.

A Szentírás és a pszichológiai elméletek integrálása

Az integrációs modell ördögi mivolta abban rejlik, hogy Isten igazságát keveri össze istentelen elképzelésekkel. Az integracionisták szenvedélyes hevülete a világi pszichoterápia bolond elméletei iránt megmutatja, hogy ők két urat próbálnak meg szolgálni. A szívük meg van osztva Krisztus és a pszichoterápia óriásai között, jobban szeretik a pszichoterápiás technikáikat, mint Isten Ígését. Behozták a világi filozófiát Krisztus evangéliumába – az egyházat a világ barátjává tették. Az integráció doktrínája súlyosan kompromittálta Isten népének szentségét és különállóságát.

A Szentírás elégségessége

Miközben a keresztyén tanácsadó szolgálat szájjal a Szentírást szolgálja, tanításaival és gyakorlatával aláaknázza a Szentírás mindahhoz való elégségességébe vetett hitet, ami az élethez és a kegyességhez tartozik. Mondják, hogy a Szentírás jó, ameddig elmegy, de a keresztyéneknek többre van szükségük a Szentírásnál a napi élet nehéz problémáival történő foglalkozáshoz. Ebből következik, hogy a keresztyéneknek nem szabad elutasítaniuk a filozófiai bölcsességből származó előnyöket. Ennek a gondolkodásnak az alapján sok gyülekezet tart fenn tanácsadói szolgálatot, s tulajdonképpen minden teológiai főiskola is pásztori gondviselő tanfolyamot, amely pszichológiai elméleteket tanít.

Hamis tanítás

A Szentírás összekeverése a pszichológiai igazságokkal hamis evangéliumot hozott létre. A legnagyobb fenyegetés Isten népe számára minden korban azok részéről támadt, akik azt állították, hogy Isten nevében szólnak, de valójában hamis próféták. Miközben állítólag Isten kijelentett igazságát közlik, a hamis tanítók megtévesztő hazugságokat beszélnek, és elcsúrik-csavarják Isten Ígését. A hamis tanítás mindig a rossz viselkedésben mutatkozik meg. Láttuk ezt az önbecsülés-mozgalomban, ami az embert állította a középpontba, Istent pedig valahová kívülre, vágyván arra, hogy jókat éreztessen velünk önmagunkról. Az emberek most abban reménykednek, hogy az önbecsülés fokozása segíteni fog nekik a lelki problémáik leküzdésében. Ez azonban reménytelen reménység, mert tagadja az ember bűnös természetét, és elvezeti az embereket Krisztus keresztyétől.

Tanító-társ a tanításban és vezetésben

Fel kel ismernünk, hogy a keresztyén tanácsadó mozgalom téves hiedelmei érintik az egyháznak mind a tanítását, mind a vezetését. A pszichológiai megközelítés hatással volt arra, ahogyan a keresztyének Isten szeretetét látják, és a feltétlen szeretet új fogalma rendkívül hitelessé vált. Az is megváltozott, ahogyan sok keresztyén a megbocsátást látja. Széles körben

hiszik, hogy a keresztyéneknek mindenkinek meg kell bocsátaniuk, akik megsértették őket, nem számít, mivel, és hogyan. A pszichológiai gondolkodásmód erőteljesen hatott arra is, ahogyan a keresztyének a napi élet problémáit, például az aggodalmat és a depressziót kezelik. Itt meg kell említenünk, hogy a keresztyén tanácsadó mozgalom a legtöbb időt a depressziótól szenvedő emberek pszichoterápiájára fordítja, és ebből származnak a legnagyobb bevételei is. Ennek a könyvnek a párja a fentiekben említett doktrinális kérdésekkel fog foglalkozni, és megpróbálja majd megmagyarázni a különbséget a depresszió és a világi pszichiátria által kifejlesztett pszicho-szekuláris nézete, valamint aközött, amit a Biblia mond a dologról.

A feltárt bizonyítékokból kiindulva semmi kétségünk sem lehet afelől, hogy az efféle keresztyén tanácsadás nem törvényes része a keresztyén szolgálatnak, hanem egy csaló, ami félrevezeti az egyházat. Szemtől-szembe kerültünk az egyházba belopózott hamis tanításokkal. Arra az elkerülhetetlen végkövetkeztetésre jutottunk, hogy a keresztyén tanácsadó mozgalom, mely hamis tanításokat terjeszt, súlyos fenyegetést jelent az egyház és az evangélium számára.

A könyv végén egyébként van pár sor, ami az alábbiakat közli:

Lenyűgöző, milyen gyorsan terjedt el az a keresztyén tanácsadó mozgalom az Egyesült Királyság gyülekezeteiben, mely azt tanítja hogy az egykor a normál élet részének tekintett sebek és depressziók betegségek, melyeket gyógyítani kell. Ez azt sugallja, hogy a Biblia 1900 éven keresztül elégtelen volt Isten népének bajaira, vagy a megszentelődésükhöz, most azonban rendelkezésünkre állnak a keresztyénellenes pszichológusok "intuíciói" a hiányosság kiküszöböléséhez.

Ebben a könyvben Ted Williams orvosdoktor kérdőjelezi meg ezeket az állításokat, a legvilágosabb és legérdekesebb áttekintést adván a tanácsadó mozgalomról, valamint a világi pszichológia óriásairól, akik a „hitének” pillérei.

Dr. E. S. Williams a Croydoni Egészségügyi Hatóság közegészségügyi igazgatója volt hosszú éveken át. Ő a szerzője a *Lessons in Depravity (Leckék a romlottságról)* című könyvnek, valamint megannyi, orvosi lapokban megjelent tudományos írásnak.

Ha pedig valaki beírja a Google-be a *The Dark Side of Christian Counseling*, azonnal megtalálja a könyvet.

A könyv ISBN száma egyébként 978-1-870855-65-5

Kiadta a The Wakeman Trust & Belmont House Publishing: www.wakemantrust.org és www.belmonthouse.co.uk.